

ŠUMARSKI LIST

izdaje Jugoslovensko Šumarsko Udruženje

Iređuje redakcioni odbor. — Glavni i odgovorni urednik: ing. Milan Marinović.
Uredništvo i uprava nalazi se u Zagrebu, Šumarski dom.

Izlazi jedanput mjesečno. — Članovi Udruženja dobivaju ga besplatno. — Za nečlanove pretplata 50 Din.

Br. 9. Zagreb, 1. septembra 1922. God. 46.

Sadržaj:

Prof. dr. Aleksandar Ugrenović (Zagreb): Agrarna reforma i šuma. — Ing. V. Putick (Ljubljana): Gozdarstvo na Kranjskem. — Jov. M. Јекин (Скопље): Нешто о шумарству у Франуској. (Свршетак.) — Ing. Josip Balen (Senj): Produkcija sjemena crnog bora u području r. nadzorništva za pošumljenje primorskog Krasa u Senju. — Милош П. Тирковић (Крушевац): Питање железничких пратова. — Pravoužitištvo krajiških imovnih općina. — Literarni pregled. — Šumska industrija i trgovina. — Iz Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja. — Službene vijesti.

Za šumske industrije i trgovce drva:

Pravi Göhlerovi
kolobroji, šum-
ski čekići, čekići
za daske, klupe
za mjerenje,

vrpce za mje-
renje, brojevi iz
ocjeli u svim
veličinama naj-
bolje vrsti kod

ŠANDORA SCHNELLERA, rezbara
ZAGREB, Strossmayerova ulica 6.

Oružje za lov, šport i obranu.

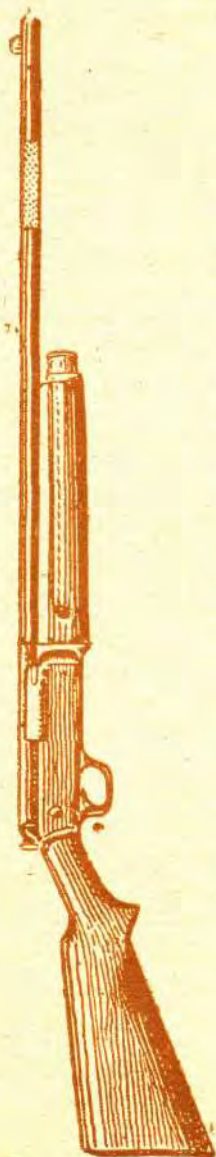
S. Kočonda

ZAGREB, Preradovićev trg br. 2.

Telefon 20 — 51.

Prodaja na veliko i malo.

Tražite cijenike!

Prof. dr. Aleksandar Ugrenović, Zagreb.

Agrarna reforma i šuma.

U svoje vrijeme potaknuto je pitanje, da profesorski zbor gospodarsko-šumarskog fakulteta na sveučilištu Srba, Hrvata i Slovenaca u Zagrebu iznese svoje mišljenje o pitanju agrarne reforme. Povodom toga preložio sam nacrt predstavke u tom predmetu.

I. Potreba, da se digne i glas zastupnika nauke u ovom važnom pitanju, rodila se iz duboke svijesti rečenih nastavnika, da su pitanja agrarne i šumarske politike uopće a pitanja agrarne reforme napose od odsudne važnosti po čitavu našu poljoprivredu i šumsko gospodarstvo te narodno blagostanje uopće.

Kad se dakle radi o izgrađivanju osnove, na kojoj počiva sva naša privreda te sva naša ekonomska budućnost ne samo da je opravdana već je i potrebna saradnja svih onih faktora, koji su zvani da promiču naše privredne interese, a među te faktore valja neosporno ubrojiti i zastupnike nauke.

Potreba ove saradnje ukazuje se to većom, ako se uoči dosadnji način postanka i izgrađivanja agrarne reforme, koji se u velikim istorijskim časovima vršio zapravo bez ikakove stručne konzultativne saradnje. Privredni savjet priveden je doduše životu no njegov se rad još nije toliko razmahao, da bi mogao da se detaljno pozabavi pitanjem agrarne reforme.

Pa i osjećaj odgovornosti naprama potomstvu, koje je možda više interesovano na uspjehu agrarne reforme nego sadašnjica, goni nas na to, da zauzmemo gledište u ovom pitanju te da tako skinemo sa sebe odgovornost za eventualne prigovore sa strane budućih naših pokoljenja.

Danas je to lakše ulaziti u stručnu raspravu ovih pitanja, jer se i načelno gledište nadležnih faktora jasnije iskristalizovalo — dapače ponešto ublažilo — očitó pod uplivom odlučnih nacionalno-ekonomskih i stručnih momenata, koji su tečajem izgrađivanja agrarne reforme dozrijevali te izbili na površinu. U tom nas utvrđuje činjenica, da je tečajem razvitka agrarne reforme, koja je u prvi čas pala u resor ministarstva za socijalnu skrb, ipak pošlo za rukom, da se gospodarskim i šumarskim stručnjacima odnosno ministarstvu za poljoprivredu te ministarstvu šuma i rudnika osigura odlučna riječ u tom pitanju.

Danas se svakako vide već i praktični posljedici provođenja agrarne reforme, pa oni mogu da posluže

kao mjerilo u presuđivanju ispravnih agrarno-političkih te šumarsko-političkih mjera i puteva, kojima je dosada udarala agrarna reforma.

Danas su pogledi na agrarnu reformu, koje je zapravo produkt istorijsko-revolucionarnih vremena mirniji, hladniji i stvarniji, te se dade potpuno opravdati, ako se gledišta zastupnika nauke iznosi tek nakon što se stišao val, koji je ustalasio našu poljoprivredu.

Konačna potreba iznošenja gledišta zastupnika nauke imade i svoj posve realni povod u tome, što se baš ovaj čas radi o nacrtu odnosnoga zakona, pa je dakle potrebno pravovremeno iznošenje ovih misli.

II. Prije nego uđemo u kritičku analizu i ocjenu onih agrarno-političkih i šumarsko-političkih mjera, koje su se skupile pod imenom agrarne reforme, a odnose se na pitanje šuma, potrebno je da bacimo kratak pogled na istoriju njenog postanka odnosno na motive, koji su je pokretali.

Agrarna je reforma u nas izraziti produkt revolucionarnog vremena, te su je kao takovu pokretali brojni motivi, koji u tako velikim historijskim časovima svagda zajednički djeluju. U te motive valja ubrojiti ove:

1. Nacionalno politički motiv bio je veoma odlučan. Propast austro-ugarske monarkije, koja je na svim linijama bila ljuta protivnica svih naših nacionalnih težnja i probitaka, morala je logično povući za sobom borbu protiv onih feudalaca, koji su bili najjači potpornjevi bivše monarkije.

2. Ekonomski motivi očitovali su se u faktičnom lokalnom nedostatku u ogrijevu, građi, paši i žirovini zemljoradnika i stočara, kao pripadnika onih šumskih općina, što vuku svoju lozu iz razrešenja feudalnih odnosa i istorijskog akta segregacije. Svoju konkretnu formu dobivali su ti motivi brojnim zahtjevima za revizijom segregacije odnosno traženjem državne potpore za pasivne šumske općine.

3. Socijalni motivi radali su se odatle, što niti bivša monarkija a niti feudalc i nisu imali dovoljno razumijevanja za socijalne potrebe narodnih masa. Šume državne bile su u pravilu, a one šumskih feudalaca vrlo često bile su tretirane kao država u državi, koja nije imala nikakvog razumijevanja niti osjećaja za narodne potrebe. Posve je razumljivo, da se odatle rodio trajni borbeni stav naroda prema državi odnosno prema feudalcu.

Socijalnim motivom valja smatrati i pitanje naših narodnih dobrovoljaca, kojima su još na frontu učinjena izvjesna obećanja gledom na pitanje drvrije i paše, pa je to obećanje trebalo i izvršiti. Potreba, da se iskupi zadana riječ, pojačala se još i tim, što je mnogi od tih dobrovoljaca vrativši se u otadžbinu našao razoren ili osiromašen svoj dom, pa je tome zlu trebalo brzo odmoći.

Konačno među socijalne motive valja ubrojiti i jaki val komunizma odnosno boljševizma, koji se u času našeg oslobođenja

počeo da valja s istoka, noseći u sebi klicu razorne ideje o do-
kidanju privatnog vlasništva te nakrećući i šumu na svoje vode.

4. Karakteristično je za genezu agrarne reforme, da općina-
cionalno-ekonomski i šumarsko politički
motivi nisu gotovo nigdje došli do izražaja. A na njima bi
zapravo trebali da počivaju najjači argumenti za agrarnu re-
formu. Baš ovaj momenat nuka nas i potiče, da, iznoseći svoje
gledište o agrarnoj reformi, naročito kritički osvijetlimo one na-
cionalno-ekonomske i šumarsko političke momente, koji govore
za nju odnosno protiv nje.

III. Najvažnije zakonsko i pravno uporište, na
kojem danas stoji pitanje agrarne reforme, jeste čl. 41. ustava,
koji kaže:

»Privatni veliki šumski kompleksi eksproprišu se po zakonu
i prelaze u svojinu države ili samoupravnih tijela. Zakon će od-
rediti, ukoliko veliki šumski kompleksi mogu biti svojina drugih
javno-pravnih tijela, koja već postoje ili će se obrazovati.«

Dakle već sam ustav daje rješavanju ovoga pitanja izvjesnu
direktivu, predviđajući mogućnost obrazovanja »drugih javno-
pravnih tijela«. Drugim riječima već sam ustav u isti čas dok
dokida privatni veliki šumski posjed, otvara vrata mogućnosti
formisanja novih tijela odnosno transformaciji današnjih velikih
šumskih posjeda privatnika u šumski posjed »drugih javno prav-
nih tijela«.

Time je dakle već sam ustav preneo težište ovoga pitanja
s tačke »da li državne, općinske i privatne šume« na tačku gle-
dišta »da li samo državne ili državne i nedržavne šume«.

Prema tome odnosna ustanova čl. 41. ustave nije
zapravo imperativ već fakultativ.

Naše je uvjerenje da su zakonodavca kod stvaranja ovih
ustanova vodila tri važna razloga:

1. Mogućnost udovoljenja narodnim potrebama.
2. Načelno neodstupanje od principa prava privatne svojine.
3. Potreba očuvanja interesa šumske industrije.

Sam ustav ne sadržava doduše nikakvog obrazloženja ove
ustanove, no moramo pretpostaviti, da je svakoj agrarno-politi-
tičkoj mjeri, tako i ovoj, konačni cilj dizanje intenziteta cjelo-
kupne naše produkcije. Ovaj ćemo cilj i mi držati na umu diljem
čitavog našeg izlaganja.

IV. Dok smo malo prije prikazali one motive, koji su bili
odlučni kod postanja i pokretanja agrarne reforme u istorijsko-
revolucionarno vrijeme, pokušati ćemo sada da te motive
podvrgnemo ocjeni, da uzmognemo iz toga konačno
stvoriti zaključak, ukoliko se njima daje opravdati put, kojim
je agrarna reforma udarila.

1. Nacionalno-politički motiv ne može da ulazi
uopće u raspravu na ovom mjestu, jer on nije stručne naravi pa
mi kao stručnjaci niti možemo da se o njemu izražavamo niti
je naše mišljenje u tome smjeru odlučno. Odlučno je samo u
tom samo gledište narodnog predstavnštva i državne vlasti.

Uostalom nas ovdje interesuje na prvome mjestu pitanje objekta, o kojemu se radi — dakle šuma s ekonomske, socijalne, nacionalno-ekonomske, šumarsko-političke i finansijske strane, a tek na drugom mjestu pitanje sopstvenika utoliko, ukoliko je ono u vezi s nacionalno-ekonomskom vrijednosti objekta.

2. Ekonomskim motivima valja priznati, da su oni djelomično i lokalno zaista postojali. Oni su se očitovali kao kućna i gospodarska potreba pripadnika šumskih općina. Uzroci tih potreba također su postojali. Bio je to: Manjak na segregiranim površinama, zatim činjenica, da su po kvalitetu i arondaciji najlošije površine dodjeljivane šumskim općinama, da raspored ekonomskog zemljišta, ljudskih naselja i šuma nije bio uvijek u skladu sa narodnim potrebama, konačno da se ovo zlo povećalo lošim gospodarenjem samih općina od vremena segregacije ovamo. Dok ovako priznajemo egzistenciju dvih lokalnih i djelomičnih potreba, te uvidjamo, da je prijeko nužno, da se te potrebe pokriju i osiguraju, dotle na drugoj strani valja naglasiti, da ove potrebe treba redukovati na pravu mjeru, te ih dovesti u sklad s ciljevima napredne agrarne i šumarske politike.

Tri su kategorije narodnih potreba, koje su od osobite važnosti: ogrijev, građa i paša

Potrošak ogrijeva danas je gotovo četiri puta veći, nego je to potrebno, a to s razloga, jer su u nas uobičajena otvorena ognjišta, koja izrabljuju jedva 50% ogrijevnog snage drveta, dok se daljnjih 25% gubi uslijed toga, što se gotovo isključivo troši sirovo drvo.

U građevne svrhe troši se danas na selu daleko više drvnog materijala nego što je to od potrebe za gradnju kuća i gospodarskih zgrada te za podizanje ograda. I taj bi se nedostatak mogao razumno redukovati, kad bi se drvo kao građevni materijal nadomjestilo ciglom, kamenom, betonom, žicom i t. d., čim bi se polučila nesamo velika prištednja na drvetu već i velike građevne prednosti.

Pašu u onoj formi, kako se ona danas vrši kod nas, te gotovo uvijek na štetu šume i šumskog gospodarstva a i poljoprivrede, ne ćemo danas više naći u nijednoj kulturnoj državi. Progres naše poljoprivrede odlučno traži, da se pašnačko gospodarenje sustavno preudesi, da se zavede uzgoj krmnog bilja i stajsko timarenje stoke, te da se tako racionalno izrabli onaj gnoj, koji se danas neracionalnim pašarenjem rasipava širom šume. Tijesno s tim vezano je i pitanje melioracije naših ogromnih pašnjačkih površina, koje danas leže zapravo kao neproductivno i mrtvo tlo, uslijed česa štetuje poljoprivreda i šumsko gospodarstvo.

Dakle prije svega redukovanje rečenih narodnih potreba na pravu i potrebnu mjeru putem valjanih mjera agrarne i šumarske politike, općeg prosvjećivanja i kulturnog podizanja, te valjane i uspješne administracije te nadzora sa strane upravnih oblasti uz intenzivnu suradnju stručnjaka a tek onda pokrivanje

eventualnih nedostataka ekspropriacijom velikog šumskog posjeda.

4. Socijalna nužda kao motiv. Raspored šuma i potrošišta drvetu nije svagdje jednak. U nas imade područja, u kojima je produkcija drveta jednaka trošnji, ima nadalje područja s izrazitim manjkom te takovih sa izrazitim suviškom drveta. U slučajevima jednakosti produkcije i trošnje moći će lako nadzorna vlast riješiti tu socijalnu brigu oko pokrivanja potrebe. Naprotiv je za područje manjka i suviška drveta potrebna nivelacija odnosno raspodjela drveta, a to može da se vrši samo razumnom saobraćajnom politikom. Važnost ovoga momenta iskače još većma, ako uvažimo, da se u nas područja s manjkom drveta prilično poklapaju s područjima suviška žitarica i obrnuto, te da će se prema tome jednim potezom saobraćajne politike moći u isti čas da riješe dva važna pitanja: repartocija žitarica i drveta, dakle osnovnih uslova za život uopće.

Prema tome se i pitanje socijalne nužde gledom na opskrbu drvetom može daleko ispravnije riješiti razumnom saobraćajnom politikom i administracijom nego ekspropriacijom.

5. Nacionalno ekonomski, šumarsko-politički i finansijski motivi.

a) Nacionalno-ekonomska važnost šume kao gospodarskoga objekta ne izvire toliko iz prirode ili kategorije njegove vlasnosti već iz njega samoga iz njegovih osebina, koristi i prihoda, što ih ona odbacuje s posredstvom administracije i ekonomisanja. Dakle bitnost nacionalno-ekonomske važnosti nekoga objekta, kojim se ekonomiše, u tom je da taj objekat uistinu odbacuje maksimum koristi po općenitost (prihodi, mogućnost zarade i podmirenja potreba, klimatička, higijenska važnost šuma), tek je na drugom mjestu pitanje forme posjeda odnosno kategorije sopstvenosti. Ili drugim riječima: bitnost je, kako se gospodari i upravlja nekom šumom — gledom na općenitost — a u drugom je redu pitanje, da li je ta šuma državna, općinska ili privatna.

b) Nijedna grana privrede ne stoji pod tako intenzivnim oblasnim nadzorom kao šumsko gospodarstvo. Nigdje ne zahvata državna vlast u sferu privatnika tako duboko kao kod šumskog gospodarstva. I to se zahvatanje i ograničavanje daje još pooštriti i proširiti. Dakle je državi dana potpuna mogućnost, da već snagom svoje nadzorne vlasti skrene šumsko gospodarenje privatnika u kolosjek najširih narodnih interesa a da pristupi k ekspropriaciji onda, kad putem nadzora te eventualnog podržavljenja uprave ne bi došla k cilju.

c) Pa sve kad bi se dopustilo, da je odlučan momenat vlasnosti, te kad se uporedi šumsko gospodarskog privatnika s onim države i općine nesumnjivo je, da je pored današnjeg stanja državno administrativnog aparata da prihod šume privatnog šumskog gospodarstva (vidi Lenarčić: Misli o agrarnoj reformi u Sloveniji) veći. Razlozi toj velikoj prednosti privatnog

šumskog gospodarstva nad državnim posve su jasni. Ono je prosto od sapon birokratizma, slobodno u inicijativi, odluci i finansiranju te tako pokretno, da može dovoljnom brzinom slijediti kretanja na drvnom trgu, kod česa često i minuta odlučuje po konačni uspjeh gospodarenja više, nego čitavi deceniji turnusa. Naprotiv toga stoji teška pokretnost državnog administrativnog aparata, dugi kancelarijski put, uski djelokrug činovnika, te ukočenost budžetiranja.

d) Ovaj je momenat to važniji, što je neosporno, da je perspektiva budućnosti industrijalizacija šumskog gospodarstva. Kako se u posljednjoj četvrti prošlog stoljeća počela u nas naglo dizati trgovina drvetom te industrija, počeo se s tim uporedo sve jače razvijati rad u vlastitoj režiji, kojemu je konačni cilj industrijalizacija šumsko gospodarske proizvodnje. Kako je industrija jedan od osnovnih uslova za uspješni razvitak neke države, kako je naša država gledom na postotak svoje šumovitosti i kvalitete svoga drveta eksportna zemlja prvog reda, kako je vanredno veliki zadatak, koji pripada drvo kao izvozni artikl, kod jačanja naše finansijske snage i dizanja vrijednosti novca, važno je, da se u budućnosti omogući trajno poslovanje industrijskih preduzeća. Ovaj je momenat za nas od to veće važnosti, što u nas već postoje šumska gospodarstva, koja su se posvema industrijalizovala a imadu uređeno prvo-klasno šumsko gospodarstvo (n. pr. »Krndija d. d. Našice«).

Važnost ovoga momenta vrlo je ispravno shvatilo i samo ministarstvo šuma i ruda, kad je u svom naređenju br. 3201 februar 1922. skrenulo pažnju na iznimni položaj onih šumskih velikih posjeda, koji imadu svoja industrijska postrojenja ili koja su snabdjevala druga industrijska poduzeća. I naš sadanji zakon od 26. marta 1894. (o upravi i upravi gospodarenja šumama, koje stoje pod osobitim javnim nadzorom) u § 14. daje iznimni položaj šumama, koje su u posjedu industrije, odnosno nije ih supsumovalo pod pojam privatnih šuma. Uostalom ovakve transformacije privatnoga posjeda predviđa i član 41. ustava.

e) Čim bude država u položaju, da organizuje i rukovodi administrativni aparat jednako vrijedno kao privatnik, biti će eksproprijacija opravdana. No do toga cilja daleki su i teški putevi. Ne valja prilaziti tome cilju putem ekonomske revolucije, već putem razumne evolucije.

f) Eksproprijacija se daje bezuslovno opravdati za one šume, koje stoje na apsolutno šumskom tlu ili nose karakter šuma zaštitnih i šuma zabrana ili su one važne po obranu zemlje, onda kad državna vlast ne može niti putem intenzivnog državnog nadzora, niti podržavljenjem uprave a niti slobodnim kupom da dođe do cilja. To se naše gledište posvema poklapa s ustanovom čl. 41. ustava alineja druga.

g) Posvemašnje dokidanje privatne svojine očito nije bilo na umu niti samome ustavu, jer bi to značilo početak socijalizacije, ova se može smatrati opravdanom tek onda,

ako se počne s provedbom jednakih mjera i kod ostalih forma kapitala. Jer takovom se jednostranošću nanosi nepravda onima, koji su slučajno svoj imetak uložili u šume, dok je onaj, koji ga je transformisao n. pr. u vrednosne papire ostao pošteđen.

h) I sam ustav u čl. 43. predviđa n a k n a d u z a e k s p r o s p r i s a n a z e m l j i š t a. Kad bi došlo do momentanog podržavanja svih privatnih šuma, nastali bi po državu tako veliki izdaci, da bi se tim teretom mogle teško oštetiti naše finansije i prama vani i prama unutra. Ovamo bi morali da udju nesamo izdaci za odštetu već i novi izdaci za investicije (prometala), gošpodarske radove (kulture), režijsko poslovanje, upravu mirovine, otpravnine i t. d. dok bi na drugoj strani iz budžeta ispali porezi i jedan velik dio prihoda od šuma, koji će se nesumnjivo obaliti uslijed manje intenzivnog i rentabilnog načina gospodarenja.

i) Ako nam je želja da agrarno političkim mjerama dignemo intenzitet našeg šumarskog gospodarstva, onda je u prvom redu od potrebe, da povećamo prihod naših šuma uopće. Tu je na prvom mjestu ogromna površina krša, koji se protegnuo od Slovenije do Crne Gore, te koji je po svojoj prirodi apsolutno šumsko tlo i danas još posve neproduktivno. Uslovi našeg normalnog razvoja u budućnosti traže njegovo pošumljenje. Naša će poljoprivreda vremenom apsorbirati sve više relativno šumskoga tla, te se uspinjati smjerom vječnog napredovanja kulture iz nizine prema humlju, potiskujući tako domenu šume sve više na apsolutno šumsko tlo. Na pošumljenje krša sili nas ne samo potreba podizanja njegovog produktiviteta već i njegova klimatična važnost.

Kad dakle znamo, da pred nama stoji ovako važni nacijski ekonomski zadatak, kao što je krš, koji već sam po sebi traži ogromne materijalne žrtve, onda je nemoguće zamisliti da povrhu toga u isto vrijeme prinesemo još i daljne velike finansijske žrtve, što bi nam ih nametnula eksproprijacija čitavog privatnog šumskog posjeda.

j) Pomisao na eksproprijaciju privatnog šumskog posjeda uz ostavljanje nekoga minimuma odnosno maksimuma uključuje u sebi daljnje mrvljenje i rasparčavanje šumskog posjeda uopće, koje s gledišta šumarske politike znači bezuslovno korak natrag. Kod dosadanjih pokušaja, da se utvrdi granica toga minimuma, počinjene su griješke, koje su mogle nastati samo na taj način, da su s jedne strane prosto ostale predviđene osnovne značajke šume, dok je s druge strane šumsko gospodarstvo mjereno jednakim mjerilom kao poljoprivreda. Kod prosuđivanja pitanja minimuma odnosno maksimuma, valja uvažiti, da je šuma po svojoj prirodi objekat, koji operiše s dugim vegetativnim periodom, traži velike površine i velike kapitala u obliku drvne mase. Prihod kod poljoprivrede ulazi s čiste površine, dok kod šumskog gospodarstva samo sa jednog dijela t. j. iz onoga, što ga čini kvocijent površine i turnusa.

Razlike u veličini minima odnosno maksima naprama poljoprivrednom zemljištu biti će to veće, ako se uvaži, da je poljoprivreda po svome prostornom razmještaju okupirala tlo boljeg boniteta (plodne nizine), te bliže saobraćajnim sredstvima (ceste, željeznice), dok je šuma po svojoj prirodi, te razvitkom kulture potisnuta na najlošije bonitete tla, te na površine, koje su najudaljenije od prometa i saobraćajnih površina te često veoma niskog rentabiliteta.

Konačno niti ostale države, kojima su pronujale revolucije, kao što je to n. pr. Francuska i Češka nisu posvema dokinule privatnih posjeda putem eksproprijacije. U Českoj na anketi državnoj 15. I. 1921. u Pragu došlo je do izražaja mišljenje, koje je protivno posvemašnjem dokidanju privatnog posjeda, te koje je tražilo najveći oprez i evolucioni put, kod rješavanja ovoga velikog i važnog pitanja. Državni proračun za Francusku¹ osigurava jedan milijun franaka za kup (acquisition) — dakle ne rekviziciju — šuma na apsolutno šumskom tlu.

V. Reasumirajući dakle naše gledište u pitanju agrarne reforme gledom na šume i šumsko gospodarstvo, slobozni smo iznijeti ove naše misli i primjedbe.

1. Iznoseći ovo naše gledište puštamo posvema po strani nacionalnu politiku i državno pravnu stranu ovoga pitanja u uvjerenju, da pri tom ne mogu da odlučuju stručni momenti, već isključivo interes države i nacije.

2. Držimo da se ustanova čl. 41. al. 1. ustava, koji govori o eksproprijaciji velikih privatnih šuma i kompleksa nema shvatiti kao imperativ, već kao fakultativ. To će reći ta se ustanova ima bezuslovno provesti ondje, gdje to traži interes naroda. Među te interese ubrajamo potrebe, koje smo razložili pod tačkom IV./2. Da se doista radi o fakultativu, utvrđuje nas drugi dio iste alineje ustava, koji predviđa mogućnost, da rečene privatne šume mogu biti svojina drugih javno-pravnih tijela, koja već postoje ili će se obrazovati. Ukoliko se radi o pokriću manjka na produkcijonoj površini šum. općina, ima se eksproprijacija provesti u njihovu korist. U svim drugim slučajevima u korist države.

3. Bezuslovno je opravdana eksproprijacija za šume na apsolutno šumskom tlu za šume zaštitne, šume zabrane te u interesu obrane zemlje u slučajevima izloženim u tački IV./5, no nikako ne u korist samoupravnih tijela već države, jer ta tijela ne mogu nikako da dadu dovoljno jamstva, da će se polučiti svrha, za kom ide šumarska politika.

4. Šume, koje su vlasnost ili posjed industrijskih preduzeća ili služe za njihovo trajno alimentovanje moraju biti poštediti od eksproprijacije, jer to traži interes naše drvne industrije i našeg eksporta. To je naše gledište potpuno saglasno sa zakonom od 26. III. 1894. i gledištem ministarstva šuma iznošenom u naređenju br. 3201 od 1922.

¹ »Revue des eaux et forêts«, 1922, str. 133.

5. Eksproprijacija se ima vršiti isključivo razumnim evolucionim putem, držeći svagda u vidu konačni njen cilj t. j. jačanja naše produkcije i podizanje općeg blagostanja. (Vidi tačku IV.5 f).

6. Za sve šume bez razlike kategorije vlasnosti valja propisati prihodnu potrajnost u uživanju šuma te u tom cilju udesiti i cjelokupni državni nadzor.

7. Vodeći računa o socijalnim potrebama, valja vlasnika šume obvezati na podmirivanje opravih i faktičnih potreba na ogrijevu, građi i paši svih državljanov, ukoliko nisu pripadnici šumskih općina, putem slobodnog kupa. Za provedbu ove mjere ima skrbiti nadležna šumarska policijska vlast.

8. Eksproprijacija ima se vršiti svagda držeći pred očima razumnu arondaciju i komasaciju jednako šumskog kao i poljoprivrednog zemljišta te kloneći za svakog rasparčavanja, cijepanja i dijeljenja velikih šumskih kompleksa, bez kojih nema valjanog šumskog gospodarenja.

9. Postupak kod eksproprijacije treba dati u ruke redovitim sudovima.

Inž. V. Putick — Ljubljana:

Gozdarstvo na Kranjskem.

Pod naslovom »Das Waldwesen in Krain« je izšla pred 20. leti v zalogi Gozdarskega društva za Kranjsko in Primorsko brošura kot poseben odtisek cele vrste člankov priobčenih v časopisu »Argo«, VIII. in IX. letnik, iz peresa muzejskega kustosa, profesorja A. Müllnerja v Ljubljani 1902. Označena brošura ima za zgodovinski razvoj posestva in lastništva kranjskih gozdov stalno vrednost, ker je skrbno posneta po arhivaliških virih in je pregledno sestavljena.

Tozadevno je »Slovenski Narod« v Ljubljani dne 25. septembra 1902, št. 220, ter dalje v svojih št. 221 do 228, na podlagi bogate vsebine te brošure objavil v uvodnih člankih kulturno-zgodovinsko krajinsko sliko, ki jo radi gozdnoznanstvenega značaja priobčujemo v »Šumarskem listu«.

V ta namen začnimo z ono znamenito staro dobo, o kateri vemo in znamo, da so tačasni gozdovi v primeri s sedanjimi pokrivali mnogo večji del naše ljubljene domovine. — Bili so to neizmerni, gosti pragozdovi, polni plemenite in roparske divjčine, ki so se raztezali splošno na dolgo in široko čez gorovja in deloma tudi še po dolinah, kjer so si naši slovenski pradedi ustanovili svoje prve, primitivne naselbine. Napačno pa bi bilo misliti, da je bila Kranjska poprej popolnoma pokrita z gozdovi;

proti temu govorijo tako prazgodovinske najdbe in dokazi keltiških naselbin v mnogih krajih naše domovine, kakor tudi svetovno-zgodovinsko znane, velike vojne Rimljanov, Hunov, Gotov in Frankov, ki so nam zapustili svoje sledove deloma z deli takratne kulture, deloma pa z opustošenji. Temni gozdovi so morali povsod tam, kjer so bili najstarejšim kulturnim narodom dežele pri napravah naselbin, stanovanj, utrd, prometa in pri potrebščinah za obstanek več ali manj na poti, zapasti le deloma orodju in domačemu ognjišču, večinoma pa gozdnemu paležu in požaru.

Na drug način ni bilo tačas mogoče gozda izpodriniti. Očividni, jasni sledovi zelo obsežnih gozdnih pogorišč so brez dvomno v naši deželi še dandanes v bližini keltiških in rimskih naselbin, oziroma vstric starih rimskih vojaških cest; posebno pa je najbrže popolno razgozditev na Krasu v prvi vrsti pripisovati nemotenemu požiganju rimskih kolonistov.

V početku so seveda v glavnih dolinah gozd vedno dalje odstranjevali; večinoma so ga požgali, kakor se to še dandanes godi v mnogih gozdnatih pokrajinah Amerike, da se dobi zemlja za travnike in njive.

Razsežni gozdi v glavnih in stranskih dolinah naše domovine so dajali pač več stoletij potreben prostor za nove naselitve. Toda ko to ni več zadoščalo, da bi se skupno naseljeno, množče se prebivalstvo skupaj držalo in preživljalo v dolinskih krajih, je bil seveda gozd v bližini trdnih bivališč takorekoč kulturna zapreka in napredujoče obdelovanje gozdov je bil predpogoj za gospodarski razvoj ljudstva. In vendar je služil gozd izza najstarejših časov, kakor povsod na širnem svetu, v zadoščenje cele vrste gospodarskih potreb naših pradedov. Les ni služil samo za kurjavo in za stavbe, temveč tudi za napravo vsega hišnega in gospodarskega orodja; tudi je bil cela stoletja edini material za rasvetlavo primitivnih koč. Ravno tako važni so bili že za najstarejše prebivalstvo vsi ostali gozdni produkti in sicer: okusna divjačina, kožuhovina zverin, želod in bukovica (žirje) kakor tudi divje sadje kot piča za svinje, trava in grmovje za pašo in krmo živine, gobe, različne jagode, korenine in zelišča, kakor tudi med divjih čebel in mnogo drugih gozdnih proizvodov.

Iz te stare pradobe starega sveta vemo samo, da se je sodila posest in last po rimskopravnih nazorih in navadah. Pri tej neizmerno veliki obsežnosti gozdov ni imel takrat les pravzaprav nobene vrednosti, ter ni v začetku kakor tudi mnogo pozneje nikomur na misel prišlo, sploh na to misliti, da bi se odrivanje gozdov in obdelovanje gozdnega sveta ljudstvu branilo ali omejilo. In ako zasledujemo najstarejše čase in ako se ne oziramo nadalje na razmeroma mala gozdna posestva poedinah, že tačas obstoječih mest in vasi, katerim se je najbrže priznala že v prvem srednjem veku sosednja gozdna pokrajina kot občinski gozd, bilo je vse gozdno posestvo v naši lepi domovini že od začetka ljudskega preseljevanja pod vrhovno oblastjo vsako-

kratnega deželnega kneza. Gozd, ki je bil brez lastnika, je pripadal kot »res nullius« po takrat obstoječi prilastilni pravici deželnemu knezu, ki ga je, kot stvarni del novo ustanovljenih graščin prenesel na svoje zveste vojvode in cerkve za fevd. Po smrti fevdnih graščinskih rodbin prešla so ta posestva zopet nazaj deželnemu vladarju in gospodarju, ki jih je navadno zopet dalje oddal za fevd, ali jih pa zastavil za denarna posojila. In tako so nastale takozvane zastavljene graščine (Pfandschillingherrschaften), pri katerih pa se je vedno izrecno ohranila vrhovna oblast deželnega kneza nad gozdi.

Pravica do lova je bila takrat na enak način, kakor gozd, pod vrhovno oblastjo deželnega kneza, ter se je fevdnim gošpodom podelila istočasno z zemljiščem.

Posamezna fevdna posestva so si sicer pozneje pridobili posestniki kot popolno svojo last, toda z varstvom deželno-knežjega prava. Kot deželnoknežje graščine, t. j. take, ki so se podeljevale in zastavljale, se navajajo iz srednjega veka: Postojna, Smlednik, Gamberk, Goričane, Kočevje, Kostel na Kolpi, Knezija, Grmače, Krško, Planinski grad, Kostanjevica, Lož, Predjama na Notranjskem in na Dolenjskem, Mengeš, Metlika, Gor. Motnik, Gor. Kamnik, Ortnek, Poljane na Kolpi, Radovljica, Ribnica, Žužemberk, Svibno, Senožeče, Žibnik, Statenberg, Trebnje, Črnomelj, Višnjagora, Bela peč, Vipava in Čusperk. K vsem naštetim graščinam spadajo še dandanes najboljši in najznamenitejši gozdovi naše domovine.

Razen tega so obstojali še pravi deželnoknežji gozdovi, ki so bili podrejeni neposredni upravi dvorne komore, ki jih je upravljala po svojem lastnem gozdarju. Taki logi so bili: Štangerski gozd pri Litiji, Utiški gozd pri Ljubljani, Venboršt (Udenboršt, pravilno Vojvodenboršt — Herzogenforst) pri Kranju, Bistriški gozd pri Kamniku, Smrekovec pri Preserju in Rakitna. K temu še pridejo razsežni gozdovi škofij, ustanov in samostanov, in sicer: brižinska škofija (Bistum Freisingen) na Bavarskem, ki je imela loške gozdove ob obeh rekah Sore, nadalje briksenska škofija (Bistum Seben) na Tirolskem, ki je imela bleške graščinske gozdove ob obeh Savah na Gorenjskem, nadalje je imenovati bivše samostanske gozdove v Bistri, Zatičini, Zapotoku, Pleterjih, Krški vasi in Velesovem.

Za izrabljanje svojih neizmernih graščinskih zemljišč uvedli so vsakokratni gozdarji vladujočih deželnih knezov, kakor tudi veleposestniki in fevdalni najemniki vsestranske kolonizacije pri koji priliki so se seveda odkazali posameznim občinam večji gozdi deloma v krčenje in obdelovanje, deloma v skupno sekanje in pašo. In vsled tega so obstojale koncem 15. stoletja, t. j. koncem srednjega veka naslednje lastninske oblike glede gozdov na Kranjskem:

1. Gozdovi deželnega kneza ter veleposestnikov, in sicer posvetne in duhovske gosposke;

2. Občinski gozdovi, ki so se večinoma tako izsekali, da so dobili obliko grmičastega loga, v kakršnih se še dandanes pase

in seka kot po »gmajni«. Male privatne lasti gozda potemtakem takrat še sploh ni bilo.

V deželnoknežjih in graščinskih gozdih so imeli nadalje podložniki pravico, za gotova opravila jemati si za domačo potrebo les. Istočasno pa so se taki gozdi v rudninskih krajih prepustili v imenu deželnega kneza tovarnam za pridobivanje železa, da se na eni strani ljudstvu koristi ter prinaša tuji denar v deželo, na drugi strani pa v obliki carin, mitnin i. t. d. priskrbeti deželnoknežji komori indirektne koristi.

Ravno v ono dobo 15. stoletja, ko so nastale na Kranjskem in osobito na Gorenjskem številne fužine in kovačije, ki so zahvale zase izvanredno velike množine lesa, ter so vsled tega spravljale v nevarnost domače potrebe lesa podložnikov, pade strokovno spoznanje vrednosti gozda.

Izmed hitro rastočega prebivalstva dolinskih krajev in tovarn so odišle nekatere rodbine dalje v gorovje, da ustanove tam nove naselbine. Iztrebili so deloma od gospodarja prepustjeni jim gozd. Na ta način so nastale posamezne hribovske vasi, mala sela (takozvani rovti) in posamno stoječe kmetije, katerim se je odkazana zemlja prepustila v trajno last, da se jih obdrži v goratih krajih. Ravnotako se je nastanilo več rodbin ogljarjev in sicer na ugodnejših krajih goratega gozda, kjer so svoje prvotno male koče v teku časa preosnovali v večje kmečke dvore. Spoznavši vrednosti gozdov, t. j. z rapidnim pojemanjem navidezno neizčrpljivih lesnih zakladov, ki so se podelili deloma podjetjem za oglje, deloma graščinskim podložnikom v izrabljanje, se je začel medsebojni prepir med tovarnarji in gosposko, čemur so sledile nadalje tožbe deželnoknežjih gozdnih nadzorovalnih organov zoper zlorabe podeljenih pravic do gozda od strani tovarniških podjetij in graščinskih podložnikov.

Seveda so si prizadevale gosposke in njihovi oskrbniki, kjer bi bilo le količkar mogoče, vsled posekanja in sežiganja lesa za železno industrijo nastale gozdne praznote naseliti s svojimi podložnimi, ki so jih vpisali celo v urbarje, da so si pridobili zemljiške dohodke zase. To je bila doba tlačanskega požiganja in rovtanja, o katerem so se toliko pritoževale tovarne od 16. stoletja do zadnjega časa svojega obstoja. Toda ne samo v za rudnike hranjene gozde in v graščinske gozde je prodiral kmet z ognjem in sekiro brez prizanašanja, temveč tudi v prave deželnoknežje kameralne gozde je prišel isti rovtarski proces.

Da se zabrani kolikor mogoče nadaljnje pustošenje gozdov po brezmiselnem prodiranju, žganju oglja, iztrebljevanju in požiganju, ter da bi se prišlo k rednemu gozdarstvu, izdali so se v 16. stoletju prvi gozdni in rudarski predpisi, katerim so sledile pozneje vedno strožje gozdne določbe, da bi se uvedla uredba v opravičenost uživanja gozdnih dohodkov, kar je bilo v začetku popolnoma samovoljno in da bi se s tem zagotovila ohranitev gozdov. Toda maloštevilni organi, ki bi naj izvedli dobrohotne gozdne naredbe, niso mogli zadržati razvad in so se vsled tega stoletja brezuspešno bojevali s podložniki, ki so imeli praz-

vico do uživanja gozdnih dohodkov. Sčasom se je prebivalstvo zelo znatno pomnožilo in ž njim tudi število onih, ki so imeli pravico do graščinskih gozdov.

Mnogo novo nastalih rovtov, kakor tudi izoliranih gozdnih parcel je prešlo vsled stalnega uživanja v posest onih, ki so jih rabili, ter so se potemtakem v urbarjih vknjižili. Kakor znano, so se do 19. stoletja podeljevale številne pravice glede vedno se omlajajočih naravnih gozdnih zakladov deloma za naselitev, deloma za pospeševanje železne industrije in za gospodarsko gospodarsko podpiranje vaščanov seljakov. Gosposke so začele štediti z nadaljnimi dovolitvami za sekanje, ter so skoraj splošno odrekle za bodočnost nove pravice do gozdov. Za obdelovanje sposobna boljša gozdna zemlja je bila pač že okupirana z gospodarskimi poljedelskimi kulturami, t. j. premenjena v njive, travnike, vrtove in pašnike. Vrhutega so izišle opetovane prepovedi vladujočih deželnih knezov na gosposke in deželne oblasti glede nadaljnega iztrebljenja gozdov.

Ti vzroki in pa splošna bojazen grozečega pomanjkanja lesa je pripomogla, da se je z naravnimi zakladi gozdov začelo gospodariti. In z lesno trgovino v Trst in večinoma s plovitvijo po Savi na Hrvaško so dosegli lastniki direktne dohodke iz svojih gozdov, tako da se je prejšnje samovoljno izrabljanje in pustošenje gozdov s stopnjevanjem lesne vrednosti vedno strožje prepovedovalo, ter se po možnosti omejevalo. Vkljub temu so prihajale vedno posamezne nove pravice vsled priposestevovanja in razširjenja že obstoječih zemljišč, tako, da so se razna obremenjenja veleposestev v tem dolgem času in ravnotako v 18. stoletju izvanredno pomnožila.

Končno so se uživane pravice, ki so nastale vsled navad in zastaranja ali pa so se pritihoapile vsled pomanjkljivega nadzorstva, brez ozira na prvotni nastanek poedinih pravic obravnavale enakomerno po načelih o servitutah po rimskem pravu.

V tem času dovolitve lesa za hišne in gospodarske potrebe so nastale prve pravne podlage za sedanjo lastninsko pravico malega privatnega gozdnega posestva na Kranjskem. V to dobo pade tudi prodaja cele vrste deželnoknežjih fevdalnih posestev in zastavnih graščin prejšnjim fevdnim gospodom. Na ta način je nastalo alodialno veleposestvo v naši domovini. Marsikateri gozdi veleposestva in posebno deželnoknežji logi so bili tako pretrgani z naselbinami in rovtami, in obremenjeni s servitutami, da preostalih kosov nekdanje gozdne veleposesti ni bilo več mogoče vzdržati. Drugi gozdovi so bili zopet v porabo takrat obstoječim rudnikom, in sicer: Idrijski gozdovi; gozdi v Vipavski dolini; gozdovi Škofjeloške graščine; gozdi v Bohinju, spadajoči k Bledu; gozdi Radovljiške graščine (Jelovca); gozdi pri Jesenicah, ki so bili deloma last Belopeške, Blejske, deloma Loške graščine; končno gozdi ob Krki na Dolenjskem, last graščine Žužemberk.

Našteti gozdovi so bili, kakor je dokazano, že leta 1580. izročeni tovarnam, ozir. rudnikom v uporabo. V teh kakor v osta-

lih gozdih se je vedno bolj sililo na ureditev gospodarstva in obratovanja. S pomočjo v letih 1553, 1575, 1650, 1695 in 1771 izdanih rudarskih in gozdarskih naredb so si tedaj prizadevali, doseči urejeno gospodarstvo v obremenjenih gozdih.

Z omenjenimi gozdarskimi naredbami so se dali natančnejši propisi glede pomlajenja gozdov, odkazal se je les za rudarske potrebe in za upravičene podložnike, uredilo se je glede žira za svinjerejo, odkazali in razdelili so se pašniki za živinorejo.

Te odredbe tvorijo sukcesiven prehod od prvih prepovedi pustošenja gozdov do najvažnejših zapovedi urejenega gospodarstva. Predstavljajo nam obenem začetke moderne gozdarske znanosti. Iz teh gozdnih naredb izhajajo nadalje takratni odnošaji gozdnega posestva in pravice do istega. Tam se govori o kmetovalcih in podložnikih, katere je bilo, ako niso imeli lastnih gozdov, oskrbovati ali iz deželnoknežjih in občinjskih gozdov, ali pa iz zasebnih graščinskih gozdov z množino lesa, do katerega so imeli pravico in ki se jim je odkazala.

Toda dobrohoteči nameni gozdnih naredb so ostali večinoma brez uspeha, ker se niso istočasno najeli, ozir. nastavili potrebni nadzorovalni organi, ki bi bili morali paziti na izvršitev danih predpisov. Vsled tega se je od poklicane strani poročalo in predlagalo, naj bi se organizovalo državno gozdarsko nadzorstvo. Predlagalo se je, nastaviti v deželi posebnega gozdarja, kateremu se naj izroči nadzorstvo nad deželnoknežjimi, graščinskimi in rustikalnimi gozdovi z natančno inštrukcijo. Ta bi moral vsako leto enkrat vse gozde v pokrajini pregledati, ter najdene nerednosti naznaniti.

K temu pripomnimo, da ta gozdar ni bil istoveten s prej omenjenim gozdarjem, ki je bil nastavljen za gospodarstvo in lov v pravih deželnoknežjih gozdovih. Nadalje pripomnimo, da so bili rudarskim podjetjem odmerjeni gozdi tačas podrejeni nadzorstvu in oskrbi višjega rudarskega sodnika. Tudi pripomnimo, da se je preneslo nadzorstvo in gospodarstvo cesarskih logov v začetku 18. stoletja, potem ko je prenehala iz leta 1572. do 1717. obstoječa uredba gospodarujočih gozdarjev, višjemu rudarskemu sodniku, tako da so bili vsakokratni višji rudarski sodniki do odprave te inštitucije v letu 1783. obenem gozdarski mojstri, katerim so bili prideleni za gozdno nadzorovanje takozvani gozdarski jahači (Waldbereiter), t. j. gozdarski organi na konjih.

Cesar Jožef II. je potem podredil državno gozdarsko nadzorstvo obstoječim okrožnim uradom, in od istega časa je eksekutiva deželnoknežje vrhovne oblasti nad gozdi prenešana v kompetenco političnih oblasti.

Vsled Jožefinskih reform je imel vsak posestnik pravico, rabiti svoj les po gozdnih naredbah, kolikor najboljše in svobodno, nasprotno pa mora vsaka železna livarna potrebni les in oglje nakupiti, kjer se ji zdi najugodnejše. Največji del še obstoječih deželnoknežjih gozdov se je razdelil med upravičene občine in podložnike, na drugi strani

pa se je prodal premožnim graščinam. Vsled tega se je privatna gozdna posest znova znatno pomnožila. Deželnoknežjim okrožnim uradom se je svoječasno naročilo, naj strogo pazijo, da se izvršujejo gozdne naredbe, ravnotako kakor je paziti nad izvršilom drugih političnih zakonov, ter da tem naredbam nasprotno ne najstrožje kaznujejo.

Toda nameščenje za državno gozdno nadzorstvo potrebnih organov se je tudi takrat prihranilo za poznejši čas. Zaradi tega tudi ni bilo mogoče okrožnim uradom, da se uspešno postavijo zoper gozdne zlorabe. Navadno so izvedeli za prestopke gozdnega reda mnogo prepozno, ter niso mogli pravočasno zabraniti brezmiselnega izrabljanja kmečkih gozdov, kakor tudi prekoračenja servitutnih opravičencev v graščinskih gozdih. V pravih deželnoknežjih gozdovih so med tem časom posestne razmere in pravne zahteve podložnikov dospele tako daleč, da je bila celota teh nekdanj obširnih gozdov nevzdržljiva; razdirajoči proces se je poseben markantno izigral v takozvanem Štangiškem gozdu med Ljubljano in Litijo, tako da se hočemo s tem procesom natančneje baviti, da predočimo jasno začetni razvoj še danes trajajočega razkosavanja gozdov, ter podobno usodo drugih velegozdov.

Koncem 16. stoletja so namreč tožili podložniki pri deželnoknežji komori, da jih gozdarski mojstri zatirajo, ker jim v Štangiškem gozdu stavijo glede običajnih pravic vsakojake ovire. O tem zahtevano poročilo povdarja, da je že nadvojvoda Karol leta 1570. z vso resnostjo odredil, da ne smejo niti kmetje niti podložniki v Štangiškem gozdu brez vednosti deželnega kneza niti jemati lesa, niti živine pasti, niti rovtati. Ta odredba se ni dovolj izpolnjevala, temuč se je s sekanjem mladih hrastov v Štangiškem gozdu napravila večja škoda. — Leta 1614. se je odposlala komisija na konjih, da ogleda Štangiške gozde; ta komisija je dobila natančnejše navodilo, da popiše v prisotnosti občinskih županov vse dognane prestopke ter jih takoj kaznuje. Ista inštrukcija je bila naperjena zoper prestopke gozdarskih naredb, t. j. zoper vsakršno pustošenje gozda, posebno zoper rovtanje, nadalje zoper lesno tatvino, zoper pašnjo koz, ki se je posebno intenzivno gojila v Štangiških gozdih ter prouzročala veliko škodo. Nadalje se je obračala ta inštrukcija zoper prestopnike lovskih predpisov ter je izrečno zapovedala, da se morajo podložnikom odvzeti puške in veliki psi povsod odpraviti. Istočasno so dobili odposlani komisarji oblastveno legitimacijsko pismo na vse v Štangiškem gozdu živeče župane, da morajo kmetje, kakor tudi podložniki slušati ukaze komisije.

Kakšno je bilo takrat gospodarstvo v Štangiškem gozdu, opisuje poročilo vicedoma (pokrajinskega namestnika) z dne 5. decembra 1616. na deželnoknežjo komoro v naslednjem: Veliko opustošenje Štangiškega gozda, ki se je ugotovilo po nedavno izvršeni jahalni komisiji, ima svoj izvor v l. 1598. razširjenem urbarju. Ne samo deželnoknežji podložniki, temveč tudi podložniki drugih tujih graščin tako na primer iz Fužin, Nem-

škega Vitez. Reda, graščine Labek in Višnjagora i. dr. so često krat po 50 debel naenkrat posekali ter v celih splovih izvozili v Zagreb. Iz Štangiškega gozda so nadalje dobivali ne le deželno knežji podložniki, temuč tudi podložniki posvetne in duhovske gosposke les za domače potrebe. Toda jemati les v kupčijske namene se je energično prepovedalo.

Tedaj pa so deželni stanovni naskočili v deželnem zboru v l. 1620. in ž njimi tudi prior bistrški cesarja Ferdinanda II., naj prepoved zopet prekliče, ker so si njihovi podložniki — »ultra hominum memoriam« — več sto let zraven deželnoknežjih podložnikov jemali les v cesarskih gozdih. Cesar je zapovedal, naj se postavi komisija, ki bo stvar preiskala in poravnala, počakati je poročilo te komisije ter se do tedaj ne sme nič storiti.

Za dobo 1620 do 1643 dajejo akti le malo poročil. Dne 24. sušca 1643 je izišla naredba ces. Ferdinanda III., v kateri pravi, da je kot knez z nemalo jezo in nevoljo zvedel, kako se je v kneževini Kranjski pustošenje in iztrebljevanje gozdov na škodo prebivalstva pomnožilo, in da še vedno kakor nalašč zaničevaje izdane zapovedi noče prenehati požiganje, rovtanje in žganje smole, kakor se tudi ravno tako vztrajno gonijo škodljive koze v gozde ter se sekajo veje in vrhovi dreves. Cesar je vsled tega sklenil, v namen, da se ta pustošenja odpravijo in da se uspešno povzdignejo gozdovi v interesu rudarstva in prebivalstva, sestaviti in razglasiti splošno obširno gozdarsko naredbo. Do tedaj pa se naj zagrozi, da se bodo gozdni zločini kaznovali s telesnimi in smrtnimi kaznimi. V gozdih naj se prazni prostori zopet nasade ter v dober stan spravijo. Kazni narekuje za rudarske gozde višji rudarski svetnik, za ostale pa gozdarski mojster brezobzirno. Ta generalni mandat se mora z vseh prižnic trikrat razglasiti. S tem obljubljeni lovski in gozdni red se je razglasil leta 1650. Vendar je tudi to pot manjkala primerna izvršitev. Vsekakor je prišla vlada do prepričanja, da se mora nekaj zgoditi; zakaj dne 30. aprila 1694 se je odredila nova komisija za preiskovanje gozdov, ki je že 17. maja poročala: »Nad vasjo Besnico so našli od deželnoknežjih podložnikov narejene rovte, ki pa spadajo večinoma k njihovim »hubam« (kmetijam). Sicer pa je tudi gozd pri Bunici v zelo slabem stanju, ker je les večinoma požgan, tako da se ne more v njem nobena divjačina več zadrževati. — Od tukaj je šla komisija v vas Gaberje in potem v Volovlje. V obeh teh vaseh žive večinoma podložniki kneza Auersperga (Turjaškega), ki so si neki iz prastarih let les za kurjavo za svoje domače potrebe brez kake prijave jemali iz Štangiških gozdov. Tudi so si jemali iz tega gozda les, iz katerega so delali sodčke, škafe in drugo tako posodo za prodajo. Komisija je predlagala dogovorno s turjaškim oskrbnikom, da se tem podložnikom od vetra podrta drevesa, kakor tudi drevesa brez vrhov odkažejo za domačo kurjavo gotovega dne v letu. Tudi se jim naj dovoli pasti ter kositi praprot za steljo. Od tu je šla komisija skozi Štangiški gozd naprej proti Savi. Prišli so do vasi Kresnice, nad kojoj vasjo so se tuji podložniki drznili

nele sekati, temuč napraviti celo njive ter jih ograditi, ne da bi kaj plačali zato. V tem kraju provzročeno škodo pa bi bilo še prenašati napram škodi, ki se je napravila v Velikem vrhu. Veliki vrh so našli docela opustošen in požgan, tako da ni bilo več toliko lesa, da bi se napravila iz njega grmada. Kot opustoševalce Velikega vrha so zasledili več podložnikov graščin Ponoviče in Pogajnik. Razun teh so se pustošenja udeleževali podložniki graščine Litija in onkraj Save stanujoči podložniki tujih graščin. Zadnji so podirali drevje pozimi, ga spuščali po snegu in ledu po travnikih navzdol od Save, od koder so ga prepeljali pozimi v barkah črez Savo, in to so prakticirali že več let.

Da bi se cesarske gozde zopet spravilo v prejšnji stan, predlagalo se je končno v poročilu sledeče:

1. Se morajo meje napram sosednjim graščinam določiti in z mejniki zaznamovati.

2. Se mora na obeh straneh Save pri vseh cerkvah trikrat oznaniti, da ne sme noben človek, kdorkoli si bodi, upravičen ali neupravičen, les za stavbo ali kurjavo jemati iz cesarskih gozdov, pri izgubi premoženja in posesti, ali ako tega ni, pod najobčutnejšo telesno kaznijo.

3. Mora gozdarski mojster vsake kvatre gozdove prejahati, ter nerednosti naznaniti v kaznovanje.

4. Razen štirih gozdnih paznikov v Besnici in Štangiškem gozdu se morata nastaviti najmanj še dva za gozd Smrekovec, ki morata vsak teden gozd pregledati.

Posebno praktične vrednosti pa najbrže tudi ta komisija ni bila, kajti že dne 26. novembra 1709 je izjavil cesar Jožef I. svojo nevoljo nad tem, da se gozdovi na Kranjskem zelo zapravljajo, ter je veliko pustošenje v njih. Cesar je zopet znova odredil gozdno vizitacijo, ki se je izročila vicedomu (namestniku) grofu Francu Antonu Lanthieriju s pridelenjem gozdarskega mojstra De Biell. Vsled tega se je obvestilo vse interesovane stranke, da morajo, ako jih komisija pokliče, priti ter prinesiti seboj svoja pravna izkazila. Uspeh komisije je bil, da je v poročilu na kamoro z dne 10. novembra 1711 vicedom našteval predloge gozdarskega mojstra: Cesarske gozde ločiti z mejniki od sosednih privatnih ali partikularnih gozdov. Drugi predlog se je glasil: Nekaterim upravičenim pravni naslov odvzeti, ker hodijo v cesarske gozde po svoji volji ali tudi druge pošiljajo ter tukaj porajajo, kolikor se jim zljubi. Nadalje se naj v Štangiškem gozdu narejene rove in vinogradi obdačijo z letnim »cenzumom«.

Kako neredno gospodarstvo je moralo tukaj vladati je posneti iz opazke, da se je nedavno v Štangiškem gozdu požgalo drevje tolikega površja, kakor je mesto Gradec, ne da bi se moglo storilca najti. — Nadalje naj dobi cesarski gozdarski mojster inštrukcijo in gozdni red. —

Ko je leta 1713. gozdna komisija zopet hotela stopiti v akcijo, pokazalo se je prebivalstvo uporno in se je moralo poklicati celo vojaštvo v strahovanje hudih kmetov. Stranke so se potem v decembru 1713 zopet povabile. Povabljeni so pa privedli dr.

jur. Franca Sigmunda pl. Utschana seboj kot zastopnika ter so po njem protestirali proti komisiji, ki ne more nikogar odstaviti od njegove pravne posesti. In tako je prišlo sproženo vprašanje pravega naslova v nadaljno razpravo.

V Štangiškem gozdu so imele glasom zaznamka sledeče stranke pravico do lesa: podložniki ljubljanske škofije, oni deželnega stolnega mesta in graščine Križ, graščine Višnjagora, nadalje podložniki ljubljanske komende, zatiški samostan s podložniki, graščine Fužine, Ponoviče in Belnek, posestva Jablje, Dol, Selo, Turn na Ljubljanici in Pogajnik, nadalje župnik šmartinski s trgom, nadalje trg Litija in deželni podrejeni.

Zapoved deželnega glavarja grofa Gallenberga, predložiti pravne naslove komisiji, je bila datirana z dne 7. decembra 1713, in ko je postalo resno, se je to pokazalo seveda zelo usodno. Listin stranke niso mogle prinesiti, toda — sklicevale so se na prastare čase ter so v tem oziru izpovedale. Prijave o lastninski in užitni pravici glede Štangiškega gozda so se tako množile ter so se s takim povdarkom trdile, da so se te pravice končno po vrsti upoštevale in je na ta način neposredno grozil konec še obstoječemu ostanku gozda. Omenjene obravnave s številnimi opravičenci so se vsekakor zelo počasi razvijale. Ohranjeni spisi nam sicer ne dajo o tem nikakega natančnejšega pojasnila, toda faktični končni uspeh v letu 1713. uvedenih razprav je bil — da se je leta 1730. deželnoknežji Štangiški gozd odstopil posameznim upravičencem. Še preden so se izvedle te obsežne spremembe posesti, izvemo iz aktov, da so se izraba še obstoječega lesa po upravičencih in pustošenje gozda po naseljenih kmetih v tem zadnjem času nadaljevale naravnost nevzdržljivo. Posledica je bila, da je že l. 1727. vicedom (namestnik pokrajine) dobil nalog, da se o tem izjavi, jeli ne bi se morda deželnoknežji gozdovi prodali na kose. — To usodo so doživeli najbrže samo mali izolirani ostanki s servitutami obremenjenega Štangiškega gozda. Zakaj poročilo spisov nam pove — da je bil Štangiški gozd l. 1730. porazdeljen.

Podobna usoda, kakor Štangiški gozd v prvi vrsti, je zadela tudi večinoma vse ostale, takoimenovane kameralne gozde. Umevno je, da je pod servitutnimi razmerami, kakršne so vladalo posebno v deželnoknežjih gozdih kranjskih od začetka 17. stoletja, razen negovanja gozda bilo v nevarnosti tudi negovanje divjačine; in vsled tega je sklenil cesar Leopold da najprej lovsko pravico s pridržkom vsakojakega odkupa proda. Vsled najvišje resolucije z dne 14. aprila 1667 se je res prodala kranjskemu deželnemu glavarju grofu Volbenku Engelbertu Auerspergu, ki je že leta 1630. kupil graščino Kočevje, lovska pravica v Štangiškem, Utiškem, Vojvodskem in Bistriškem gozdu za gotovi znesek 6.000 goldinarjev z določbo, da mora lov pravilno izvrševati. Urbarijalna bremena, ki so bila na teh gozdih, so seveda še ostala nadalje. Deželnoknežjim podložnikom pa je bila prodaja kljub temu ne ljuba. Novi lovski gospodar je postopal vsekakor energično.

Zakaj že dne 21. avgusta 1667 je vložil vicedom deželnoknežji komori pritožbo, ki se je nanašala na to prodajo: Grof Auersperg je takoj dal ustaviti in prepovedati vse pravice do lesa in paše. Ako pa se odtegnejo kmetom te pravice do lesa in paše, bi morali propasti; zakaj, ako se vzdrži grofova prepoved, bi morali deželnoknežji podložniki zapustiti svoja itak majhna posestva. Končno prosi vicedom, grof Blagay, deželnoknežjo zbornico, naj mu naznani prodane gozde in pogoje, pod katerimi se je to zgodilo. Z dopisom od 4. januarja 1668 se napoti vicedoma na zgoraj navedeno kupno pismo iz leta 1667.

S prodanim lovom so se pač razmere lastninskih pravic v deželnoknežjih gozdih še bolj obtežile. Grofi Turjaški so si svojili pozneje vsled kupčije ne samo pravico lova, temuč deloma tudi lastninsko pravico do gozdov. Iz poročila cesarskega gozdarskega mojstra Montanellija iz leta 1674. se namreč razvidi, da naslednik in brat umrlega grofa Volbenka Turjaškega, prvi knez Turjaški, ustanovnik Auerspergovega fidei-komisa v Kočevju, ni pustil nakupljenih deželnoknežjih gozdov nikomur pregledovati.

Nasprotno pa smo zvedeli pri opisovanju lastninskih in pravnih razmer Stangiškega gozda, da so bili ne samo ti, temveč tudi drugi deželnoknežji gozdovi, v katerih se je prodala lovska pravica, v imenu cesarske komore podvrženi opetovanim vizitacijam, ter je vsled tega bila lastninska pravica pridržana deželnemu knezu. Nadalje izvemo iz poročila cesarskega gozdarskega mojstra De Biella z dne 30. aprila 1712, da je bil, kakor znano, pred nekaterimi leti cesarski lov prodan knežji hiši Turjaški, da je tedaj čudno, da je Vojvodovboršt pri Kranju od drugih deželnoknežjih gozdov ločen, dasiravno v kupnem pismu ni o ničem drugem govorja, kakor o prodaji lovske pravice. Gozdarski mojster je tedaj mnenja, da je gozd še vedno cesarski, tembolj ker »se nasprotno nič ne ugovarja, kakor deželne prostosti,« da je namreč oni, ki je leto in dan v mirni posesti, tudi lastnik predmeta. De Biell pa meni, da ta deželni običaj »in causa principis« ne more veljati. Kdo je kriv, da se je gozd ločil, ali vsled opustitve prejšnjega gozdarskega mojstra, ali vsled samovoljnosti takratnega turjaškega oskrbnika, ali iz drugih vzrokov, naj razsodijo oblastva.

Leta 1748. je bil Vojvodovboršt dejansko že Turjaški. Toda ta je bil le še samo majhen ostanek prejšnjega Venboršta, ki so ga tvorile hoje, smreke in hrasti. Da pa je bil tudi ta preostanek gozda obremenjen s servituti, se razvidi iz ohranjenih nam pisov in poročil, da je imelo več sosednih krajev »jus«, v njem les sekati, listje grabiti, travo kositi, pri čemur so se mlada drevesca s koso porezala, in vsled tega si ni mogel gozd opomoči. Knezi Turjaški vsled tega tudi niso mogli dolgo časa obdržati Venboršta v posesti. Vemo, da je tekom let celi Venboršt prešel v last onih, ki so ga imeli pravico izkoriščati in danes obstoji ta gozd iz posameznih s travniki in njivami pretrganih borovih in smrekovih nasadov.

Kar se tiče nadalje Utiškega gozda med Ljubljano in Polhovim Gradcem, zremo iz poročila gozdarske komisije z dne 17. maja 1694, da je bil gozd od strank, ki so imele pravico do gozda, kakor: škofa ljubljanskega, deželnega vicedoma, kolegija srca Jezusa, cesarskega špitalskega mojstra in deželnoknežjih podložnikov, že tako izkoriščen, da ni nobena stranka več našla drevesa za posekanje. Vrhutega si je prisvajal tudi baron pl. Strobelhoff na Bokavcah kos gozda, ki je popolnoma na njegovo graščino mejil. Sosedni podložniki so v Utiškem gozdu rovtali, ker jim je vicedom dovolil rovte ograditi. Ti podložniki pa so si desetkrat več, kot jim je bilo odkazanega gozda, ogradili in prisvojili. Vsled tega so se čutili upravičeni sosedje v 17 vaseh pri svojih pašah prikrajšane ter so zahtevali, da se zopet odstranijo ograje glede preveč okupiranega sveta.

Za povzdigo lesa v Utiškem gozdu pa se ni vedelo za nobeno drugo sredstvo, kakor pustiti gozd na miru, da se zopet zaraste. Toda pomladitev gozda so oni, ki so imeli pravico do paše, onim na škodo, ki so imeli pravico do lesa, preprečili s tem, da so nalašč zanetili požar v gozdu. Te žalostne odnošaje ilustrira ovadba sodnika in svetovalca mesta Ljubljane z dne 19. maja 1706 na dvorno komoro, da so se kljubovaje vsem zakonom za varstvo gozdov v vasi Dobrava, ne daleč od Ljubljane stanujoči podložniki in sosedni, anno 1706 spomladi, ko je bilo drevje v najboljši rasti, v onem delu gozda, ki se imenuje Švica, posebno pa še v Stajah, Jazbini, Zaniškem hribu, Širokem potoku, Jesenkovem potoku in Mlakah, zbrali ter tam mlad gozd, v katerem je bilo samo lepo mlado drevje, večkrat zažgali ter te nasade uničili. V teh gozdih da je imelo razen Ljubljančanov še 18 vasi pravico do lesa. Prosijo vsled tega, da se ta hudobija kaznuje. Krivci, ki so bili podložniki Petra Antona Codellija v Turnu, so bili poklicani na odgovor, a so znali vkljub večkratnim pozivom in grožnjami občutne kazni, zadevo zavleči z izgovori. Dne 31. oktobra 1707 prosi še enkrat vicedoma župan, sodnik in svetovalac mesta Ljubljane, naj kaznuje krivce. Iste se je v mesecu decembru pozvalo še enkrat na odgovor, kako pa je tožba iztekla, ni razvidno iz spisov.

Vsled vprašanja, ki se je sprožilo leta 1713. zaradi pravic v deželnoknežjih gozdih, je bil Utiški gozd najbrže na enak način kakor Štangarski gozd opravičencem razdeljen že v prvi polovici 18. stoletja. Zakaj v neki »promemoria« uradnega predsednika Maksa barona Tauffererja in deželnega glavarja Karola grofa Turjaškega z dne 24. maja 1755 na komorniško reprezentancijo na Kranjskem se — najbrže po zgledu deželnega kneza — predlaga zemljiškim oblastnijam naročiti, naj v krajih, kjer imajo naselbine v gozdnem okrožju skupno pravico do lesa (jus lignandi), vsakemu upravičenemu »a proportion« njegove cele, polovične ali četrtinske kmetije prisodi gozd k njegovi kmetiji po poštenih in nepristranskih ljudeh, ker se je tam, kjerkoli v deželi se je izvršila taka delitev, (v Štangarskem gozdu že anno 1730) dosegel dosedaj najboljši uspeh, in ker je do dobra doka-

zано, da se na ta način gozdi dobro negujejo in varujejo, a take kmetije se tudi vidnoboljšavajo.

Glede Bistrškega gozda, ki se je razprostiral na gorah in v dolini kamniške Bistrice ter je bil istotako obremenjen s pravicami do lesa in pašnikov, vemo, da je dandanes po večini last meščanske korporacije mesta Kamnika. Kedaj se je izvršila sprememba posesti, ni bilo mogoče dosedaj konstatirati, ker so vsa tozadevna vprašanja ostala brezuspešna. Vsled tega se sklepa, da so ti gozdovi najbrže v drugi polovici 18. stoletja ali vsled podaritve ali pa vsled priposestevovanja prišla v last opravičeni meščanski korporaciji. — In najbrže pada v isti čas razdelitev in prodaja deželnoknežjega gozda Smrekovca v okolišu Krima pri Preserju in Rakitne, tako da so bili posamezni deli imenovanega kameralnega gozda pri sestavi stalnega zemljiško-davčnega katastra l. 1783. zaznamovani kot zasebni in občinski gozdi.

Iz dosedanjih razprav se jasno vidi, da so v vladnih krogih že stoletja bili o važnosti gozda za deželni blagor popolnoma na jasnem, da so imeli vsikdar najboljše namene ter so se po tem tudi izdajali zakoni in naredbe, da bi se gozdarstvo pod vsakokratnimi posestniškimi in lastninskimi razmerami najboljše razvijalo. Videli smo nadalje, kakšne stvarne spremembe so se dogodile z gozdovi v naši ožji domovini izza zadnjih stoletij. Prvotni lastniki gozdov, posebno deželni knezi in graščaki so podarili, prodali in razdelili velika gozdna površja svojim podložnikom, ter iste gospodarsko povzdignili.

Tudi znanstvena vprašanja o gozdarstvu so se na razne strani preiskavala. V krogu znanstvenih družb one dobe kakor tudi od poedinih naših učenjakov se je gozdarstvo natančneje proučevalo. Vemo, da je med drugimi Janez Anton Scopoli, čegar ime kot botanika in entomologa je dobro znano, podajal v nekem elaboratu z dne 27. aprila 1794 velezanimive nasvete za vzdrževanje gozdov. Da bi se preprečilo grozeče pomanjkanje lesa, navaja Scopoli celo vrsto zelo važnih vprašanj v natančnejši razgovor. Presegalo bi meje te pokrajinske kulturne slike, če bi hoteli njegove nasvete tukaj obširno ponavljati. Toda njegove vodilne misli hočemo v sledečem označiti: »Pomanjkanje in podraženje stavbnega in kurilnega lesa je z vsakim letom večje, deloma zaradi pretirane porabe lesa in deloma vsled neredne in samopašne uprave graščinskih, občinskih in zasebnih gozdov. Preveč stavbnega in kurilnega lesa se porablja vsak dan pri poslopih, kozolcih, plotih na polju, apnenicah, v rudnikih, fužinah, kuhinjah, v velikih sobah, solnih tovarnah in barvarnah, pivovarnah, milarnah, pri pranju, v kovačnicah in pri kemičnih procesih. Zakaj se dovoljuje kmetom graditi lesene hiše ter tratiti na ta način les? Ali manjka morda kamnolomov? Ali se mar misli prihraniti denar in čas, ko se gradi stanovanje, ki ne traja čez sto let.« Za apnenice zahteva Scopoli po vzgledu Hanovrancev, Angležev in Nizozemcev, da se uvede šota in premog kot kurjava, tembolj, »ker ima dežela na mnogih krajih in posebno pri Zagorju bogate zaloge najboljšega premoga.« — »Železni

rudniki in fužine so na Gorenjskem skoraj popolnoma opustošili gozde. Tukaj se ne pazi na to, ali se vrši podiranje drevja pravilno in katera drevesa se naj sekajo, temuč se seka in žge mlado in staro brez razlike.« —

Po nadaljnjih nasvetih glede odprave takratne potratnosti lesa pride Scopoli do zaključka, da ne preostaja drugega kakor uvesti gozdni red ter piše nadalje: »Naj se postavi po starem zgledu Karola V. gozdno nadzorstvo, ki naj vlada nad vsemi gozdovi, najsibodo čegarkoli, s pomočjo gozdnih uradov, ki se naj ustanove v okrožnih in glavnih mestih.« — Mnogi duhoviti nasveti Scopolijevi glede vzdrževanja gozdov so prišli pač v teku poznejših bojevitih let polagoma v koristno porabo in nekateri teh predlogov so se uresničili šele skoraj čez celo stoletje.

Cesarica Marija Terezija je izdala z datumom Ljubljana dne 23. novembra 1771 tako dolgo pričakovani in presvetovani gozdni red za Kranjsko, po katerem se je moral ravnati vsakdor, ki je imel gozde, posebno rudniki in posestniki gozdov na Krasu, Pivki in v Istri. Nad izpolnjevanjem gozdnega reda so morali čuvati okrožni glavarji ter narekovati kazni. Ako se je tikal slučaj graščin, morali so glavarji poročati deželnemu glavarstvu, ako pa rudnikov, je bilo to treba naznaniti višjemu rudarskemu uradu. Ta gozdni red obsega 30 tiskanih strani in je poln najlepših in dobrohotnih določil, ki pa ni zadostil pričakovanju zaradi pomanjkanja strokovnih nadzorovalnih organov. Iz tega vzroka je že leta 1779. predlagal kameralni knjigovodja Janez Ehrler glede gozdarstva na Kranjskem, naj se nastavi v deželi posebni gozdarski nadzornik, kateremu se naj izroči višje nadzorstvo nad vsemi gozdovi. Ta administrativni predlog, ki se deloma strinja z organizatoričnimi idejami Scopolijevimi, pa ni našel za časa političnih reform cesarja Jožefa II. vpoštevanja. Iz prejšnjih opisovanj smo zvedeli, kako velike spremembe so se po Jožefinskih reformah izvršile v posesti in lastnini gozdov naše domovine. Jožef II. je razdelil na očetovski način ostanke deželnoknežjih gozdov, kolikor so jih pustila rudarska podjetja nedotaknjena, na opravičene, pri tem pa so se varovale višje pravice, prihranil pa je za obstoječe rudnike pogojno le one kameralne gozdove, ki so tem podjetjem služili.

S prenehanjem višje rudarske sodne ingerence leta 1783. se je začela prodaja ogljenic, kar je bil le nasledek nejasnosti o lastninski pravici v rezerviranih gozdovih. Gubernijalna okrožnica z dne 17. marca 1784, vsled dvornega dekreta z dne 8. marca, preklicuje popolnoma na privatnih gozdih bremeneči rezervat v prid rudnikom ter prepušča dohodke gozdov edino le posestnikom istih. Tudi se je odpravila vsakršna omejitev železne trgovine in pridobivanja železa, ter je moral vsak podjetnik skrbeti si sam za oglje, kakor je mogel in znal. Odločilni princip se razvidi iz naslednje točke v okrožnici: »Sicer pa, kakor je tovarnam prijetno, da imajo svobodno prodajo svojih izdelkov,

tako je tudi pravično, da se dovoli pridelovalcem lesa in oglja neomejena trgovina.

Neredno gospodarenje v rezerviranih gozdovih, ki so jih tovarne brezobzirno izrabljale, je bil predmet zopetni tožbi kranjskih stanov o obžalovanja vrednem pustošenju gozdov vsled odprave višjega rudarskega sodišča. Slično pritožbo so predložili cesarju Leopoldu II. dne 25. julija 1790. Da bi si zopet opomogla gozdna kultura v onih gozdih, ki so jih posekale Fužine, so se ustanovili z najvišjim odlokom z dne 2. julija 1807 deželnoknežji gozdni uradi, ki so bili podrejeni okrožnim uradom. Osojbe je sestalo iz okrožnih gozdarskih komisarjev, gozdarskih pisarjev in mnogih gozdarjev. Gozdarski uradi so imeli svoje sedeže: v Kropi, na Bledu, v Kranjski gori, Kranju in Št. Vidu pri Zatični.

Za časa francoske medvlade od leta 1809. do 1813. se je državno gozdarsko nadzorstvo znovič preosnovalo. Ustanovil se je samo eden gozdarski urad na Bledu pod imenom »Administration des eaux et forêts«. O energičnem njegovem delovanju zvemo, da ni priznal nikakih posebnih pravic do gozdov, izrekel sekvester nad lesom in posekanimi parcelami ter določil cene lesu. Po odhodu Francozov je stopil zopet v veljavo gozdni red Marije Terezije, toda gozdarski nadzorovalni organi se takrat niso nastavili.

S cesarskim patentom z dne 3. decembra 1852 se je ustvaril novi gozdni zakon ter je stopil v veljavo s 1. januarjem 1853 in so se preklicale s tem vse prejšnje gozdne naredbe. Ta gozdni zakon je tačasno še v veljavi.

Zgoraj smo označili, kako dalekosežne izpremembe in delitve so se dogajale z nekdanjimi deželnoknežjimi gozdovi na Kranjskem do začetka 19. stoletja. In na podoben način se je postopalo tudi z onimi obsežnimi gozdovi, ki so v drugi polovici 19. stoletja kot ekvivalenti za servitute v državnih in graščinskih gozdih pripadli opravičenim večjidel kot občinski, oziroma agrarnoskupni gozdi, zakaj malo zanimanje opravičenih na skupni gozdni posesti se je seveda vsled sukcesivne preosnove gospodarskega življenja povse odmaknilo prizadevanju samostojnega gospodarenja. Nadalje je umljivo, da so se individualno razdeljeni gozdi večinoma intenzivno izkoriščali, ako je bilo v njih za sekanje zrelega drevja; ali s tem pa se je tudi zelo zvišalo spoznanje o vrednosti domačih gozdov za gospodarski obstoj našega ljudstva, posebno v vrstah kmečkih gozdnih posestnikov. In dandanes ve vsak pametno misleči posestnik na Kranjskem, da je svojo hišo in posestvo tudi v bodoče mogoče zdrževati brez dolgov le s pomočjo umne živinoreje in posebno pa z dobro oskrbovanim doraslim gozdom, ki ga tako marsikateri posestnik imenuje s popolno pravico svojo najvažnejšo »hranilnico«.

Јов. М. Јекић (Скопље):

Нешто о шумарству у Француској.

(Свршетак.)

Кад смо првога дана били изашли у предео шуме зване: *Forêt de La Grande-Chartreuse*, која је, може се рећи срце француских Алпа, инспектор господин Бретон похвалио ми се је тада, да је дотле од посетилаца шумара имао: Немаца, Енглеза, Швеђана и друге, а сада први пут и шумара Србина. По томе, радознао о моме мишљењу, питао ме је, како ми се допада ова њихова шума и да ли и ми имамо таквих шума. Прво, што сам у овим шумама одмах уочио, то је био ред, па му на питање рекох, да ми се на првом месту допада овај ред, кога ми у нашим шумама немамо, а у осталом и у нас има таквих, па још и већих стабала — мислећи овим на нашу Гоч-Планину. Ово последње, да ми имамо такве и боље горе, приметио сам, да му је било невероватно, и збиља у мало даљем разговору поновио ми је ово питање . . . Ја ипак остајем, да ове њихове Алпе не би мењао с нашим „Алпима“, у које пре свега рачунам планине Гоч и Јастребац. Шта више, уверен сам, да би ми ово дао за право и сâм речени француски шумар, кад би он видео ове наше планине, а особито кад би видео предео „Добре Воде“ у планини Гоч, где би га она дивна букова, јелова, јаворова и друга дрвета својим стасом очарала. Али би се ја збиља пред њим постидео са нашег по све неуредног газдовања са нашим шумама, које би њему одмах у очи пало. Постидео би се, велим тако исто, као што сам се са тога био постидео и пред једним шумаром Енглезом, кад је овај у лето 1919. г. походио наше шуме.

Организација шумарске струке у Француској. При Министарству Агрикултуре у Паризу постоји Шумарска Дирекција (*Direktion générale des Eaux et Forêts*) као централна и највиша Управа Вода и Шума у Француској. Она се састоји из једног главног директора и три главна инспектора. Ови су инспектори шефови три главна одељења, и то: 1. одељења персоналног, 2. одељења за уређење шума и 3. одељења пословног, све са потребним бројем осталог особља. Директор и ова три инспектора сачињавају управни савет у пословима Вода и Шума, коме председава Министар Агрикултуре.

По департманима у унутрашњости Француске има, без Алжира, свега 32 **консервације** (*conservations*). Ове носе назив по свом редном броју и месту у коме су. Тако на пример једна је од ових у Греноблу и зове се 14. Консервација (14me *Conservation*).

На челу сваке Консервације стоји по један **консерватор** (*Conservateur des Eaux et Forêts*). Он управља шумама у 2—3 департмана, има под собом 4—5 **Инспекција** (*Inspections des Eaux et Forêts*) и стоји у непосредној вези са централном управом.

Консервација Гренобљанска има ове департмане, и то: Isère, Loire и Rhône. Ове **консервације** у Француској одговарају по прилици нашим шумским инспекцијама или по прилици дирекцијама, а њихове **инспекције** нашим окружним шумским управама.

На челу сваке **Инспекције** стоји по један **инспектор** (Inspecteur des Eaux et Forêts), који управља једном **Инспекцијом** уз припомоћ обично по три шефа кантонмана (chefs cantonnement). Сваки је од ових у звању помоћника инспектора (inspecteur-adjoint). Под управом **Консервације** у Греноблу има 4 шумске **Инспекције** односно шумске Управе. Од ових су три са седиштем у Греноблу, једна је у Лиону (департман Ронски), а сем тога и један одељак или полу-инспекција у истом департману.

Шумске инспекције са седиштем у Греноблу носе ове називе, и то: Inspection de Grenoble-Nord, Inspection de Grenoble-Sud и Inspection de Grenoble-Ouest.

Све су **инспекције**, као шумске управе трећег степена, у непосредној преписци са Консервацијом као првом предпостављеном влашћу. У Француској су многи послови централизовани у Префектури, и оно, што се тиче по струци шумарства, Префектура кореспондира само са Консервацијом, а никако са Инспекцијом.

Да ли се рејони и надлежност Консервација односно Шумских Инспекција поклапа са административном (политичком) поделом земље нисам са тим остао баш на чисту. Али, у колико сам ово могао разабрати, изгледа, да се је у Француској пазило, да се ови шумски рејони махом подударају и са управном поделом земље.

Шумска администрација у Француској врло је упроштена, пошто су правни односи рашчишћени и уређење шума одавно извршено. Отуда њихова шумска управа нема предстанака приватних ни за годину дана, колико једна шумска управа у нас (на пример у Краљеву) има само за месец дана. Најчешћи су јој приватни предстанци у време лицитација, а то је сваки пут месеца Октобра. Канцеларијско особље **Инспекције** односно Шумске Управе састоји се само из једног инспектора као шефа овог надлештва и једног јединог млађег чиновника специјално за канцеларијске послове. Помоћници-инспектори само су за послове на терену. Пред канцеларијом **инспектора** нећете видети њак ни служитеља, јер га нарочито за то и нема. А кад зазвонише за пријем, дочека вас његов чиновник или он сâм или ко други из његове породице, пошто су му стан и канцеларија уједно. Исто је тако малобројно особља и у бироу **Консервације**. Ово се састоји из **консерватора** са још само три чиновника. Нема ни ту више никаквих диурниста, преписача или под ма каквим изговором натрпаног особља. Ово надлештво састоји се само из два одељења, и то: из једне мале и скромне собе, у којој ради **консерватор** и једне веће собе, у којој ради остало особље.

Сече дрва из државних и општинских шума издају се путем продаје јавним лицитацијама, које се држе само једанпут у години, и мимо то никоме се и никаква дрва не издају. Зато француске шумске управе немају никаква посла око издавања шумских објава,

које нашим шумским управама задају огроман посао. Према томе француском шумару, као шефу шумске Управе, не задају посла никаква ванредна обележавања ни издавања дрва ван онога, што је прописано планом за редовне годишње сече. Отуда се он и може посветити редовном обележавању само за време летње, када се овај посао даје успешно и извршити. За време зимње, а то је за читавих 5 месеци (Новембар—Март) он тако рећи и нема потребу ни за какав теренски посао у државној шуми, као што је то на пример случај у нас. Истина, Алпи су за ово време и неприступни. Стога је француски шумар — шеф Управе — за све зимње време посвећен поглавито канцеларијској обради стручних предмета у његовом делокругу. Поред тога, он у том времену чешће добија задатке од општег значаја, који му се ставе од стране централне Управе односно од предпостављене Консервације.

Шумарско се особље разликује, и то: на чиновнике (*agent des Eaux et Forêts*) и на званичнике (*prépôts des Eaux et Forêts*). У прве долазе: консерватори, инспектори, инспектори-помоћници, главни чувари (*gardes généraux*) и главни чувари приправници (*gardes généraux stagiaires*). Само се консерватори постављају декретом Председника Републике, а сви остали чиновници решењем Министра.

Консерватор је наредбодавац другог степена. Он је овлаштен да одобрава продаје, да одобрава разне сече, да одобрава повластице за ситније шумске продукте, да одобрава преносе за вредност испод 1000 франака, да одустаје од тужби итд.

Инспектор (шеф шумске Управе) је овлашћен за све припремне послове односно сече и продаје, да руководи кривичним оптужбама, да расправља у другом степену разне захтеве, који потичу од општина и приватних као и сукобе о разним шумским производима и по пословима око одржавања или амелиорације шумског земљишта.

Инспектор-помоћник, главни чувар и главни чувар приправник имају задатак управу и надзор над радом чувара, уопште свега нижег особља на терену. Они расправљају сукобе у првом степену. Путовања, извиђања и спољни послови њихове су главне дужности.

Консерватори имају плате 8000—12000 Fr. годишње. Звање консерватора може се добити тек онда, пошто се одслужи најмање 10 година у звању инспектора (шефа шумске инспекције). Према томе он не може бити млађи од 50 година старости. На ово звање имају првенствено право они, који су се одликовали практичким успешним радовима на терену, то јест било пошумљивањем било обуздавањем бујица.

Инспектори имају плате од 4000—6000 Fr. годишње. Звање инспектора добија се пошто се одслужи у напред наведеним нижим звањима и наврши 40 година старости. — Дакле, као што се из овога види, више звање у шумарској струци у Француској не може се добити, ако се предходно не одслужи у свим нижим звањима.

Инспектори-помоћници имају 3000—4000 Fr. годишње плате. Они су, као што је горе наведено, за извесне послове на терену,

који не спадају у надлежност инспектора, нити они замењују инспектора, као што ни инспектор не замењује конзерватора.

Конзерватор, сем плате, кад путује по службеној дужности, има 20 Fr. дневно. Инспектор (шеф шумске Управе) и шеф кантонмана имају сталне годишње додатке за рад на терену, који додаци варирају између 150—1000 Fr. годишње. Ови додаци нису свуда једнаки, јер су одређени према теренским пословима, који се имају изводити по напред утврђеним привредним и културним плановима за сваку шуму посебице. Инспекција Северног Гренобла има додатак на инспектора 1000 Fr. годишње.

Шумарски званичници (*prépósés des Eaux et Forêts*). Шумарских званичника као нижег шумарског особља има више категорија. Они се у главном деле на државно и општинско шумарско особље. У државно особље спадају, и то:

1. Бригадири и чувари шума искључиво за државне шуме и за шуме, неподељене између државе и сопственика;

2. бригадири и чувари шума заједнички за државне и за општинске шуме и за шуме јавних установа (*établissements publics*);

3. чувари специјално за риболов, који су подчињени чуварима државних шума;

4. бригадири и чувари стални (*sédentaire*) и

5. чувари шумских друмова (*cantoniers*).

Општинско су особље бригадири и чувари шума за шуме, састављене из општинских шума и шума јавних установа. Они су подчињени државним шумским органима у колико се тиче њихове дужности. Ово особље поставља Префектура за сваки департман, и то на предлог Конзервације Вода и Шума, а по комисијском избору. Кандидати не могу бити млађи од 25 ни старији од 35 год., а треба да знаду саставити записник и да су упознати са основама аритметике. Њихове плате варирају према важности шуме и општинским приходима. Према томе општине им по кад кад дају и стан и земљу и пашу за домаћу стоку као и унапређење аналогно чуварима државних шума. Дрва за огрев добијају редовно сви.

И државни и општински чувари шума су званични органи шумске полиције и полажу заклетву на своју дужност. Они су овлашћени не само подносити тужбе по предметима, који су им поверени од Управе Вода и Шума, већ имају право, да врше и забране (само не и продају узапћених предмета); имају право, да претресају домове, да реквирирају потребну им јавну помоћ; имају право непознатог и сумњивог кривца ухапсити и привести га најближем општинском суду. Али су у исто време по закону одговорни за кривице, које су се у њиховом кругу десиле, а за које они не би учинили своју дужност.

И једни и други, т. ј. и државни и општински званичници — чувари шума — стављени су на исти степен, у колико се тиче војне организације. Тако они имају право на дуван у кантини и на случај потребе на војну болницу. Имају право, кад путују државном жељезницом, на једну четвртину цене, а осталим жељезницама на главним друмовима у пола цене прописане возне тарифе, као још и друге мање повластице у њиховој служби.

Принадлежности и плате чувара шума. Државни шумарски званичници (бригадири и чувари) станују у државним шумарским кућама, иначе добијају на име накнаде по 90 до 150 Fr. годишње према категоријама. Имају на уживању по један хектар земље и допуштено им је преко лета држати на паши у државној шуми две краве, а за наступајући 6 месеци могу накосити у шуми покрај путева, где им се одреди, потребно сено за храну својих крава преко зиме. Они добијају из државне шуме 8 стера и 100 снопова-бремена (*fagots*) дрва за огрев. Ова им дрва донесу пред кућу или исплаћују у готовом новцу закупци сеча, који се на то условима обвезују као што је о томе већ у раније речено. Онде, где им се дрва не би могла издати у натури, добијају у томе случају накнаду у новцу, која не може прећи 100 Fr. Напослетку, они добијају извесне награде и за послове на побољшању шума, у колико би се који на томе послу особито истакао.

Плате, систематичне бригадирима и чуварима државних шума варирају према класама и категоријама, и ове се крећу, и то за бригадире од 900—1100 Fr., а за чуваре од 700—900 Fr. годишње. Сем тога, за бригадире постоје и неке ванредне класе, према којима они могу имати 1200—1300 Fr. годишње. После навршених 15 год. службе сваке даље године службе добијају повишицу, и то бригадири и чувари I. класе по 18 Fr., а чувари II. класе и кантонијери (путари) I. и II. класе по 15 Fr.

Пензије чувара шума. Од свих је напред наведених бенефиција најважније то, што француски чувари шума после навршених 50 година старости и 25 година службе имају право на пензију. Пензија им се рачуна према пензији, која важи за војне званичнике. Они као и чиновници улажу у касу за пензију 5% од своје месечне плате, првомесечну плату и једномесечну повишицу кад год добију унапређење. Сем тога и држава улаже за њих 50% од њихове просечне годишње плате. У године службе рачуна им се и време проведено у војсци. Не могу имати мање од 750 Fr. годишње пензије.

Шта више, не само државно, но и општинско особље има пензију. Како саме општине, па ни јавне установе не осигуравају чуваре пензијом, то да би им се осигурала доживотна рента после 60 година старости, кад постану неспособни за службу, Управа Вода и Шума постарала се и осигурала их је уплаћивањем у касу националну за пензије у њиховој старости. Уплаћивање је изведено на овај начин: Један део задржава им се ради тога од плате, а други део уплаћује за њих држава. Ове уплате износе по 8, 10, 12, 14, 20, 30 и 40 Fr. годишње према платама, које имају од 100 до 600 Fr. и више. Сем тога од прве плате кад ступе у службу задржава им се једногодишња уплата у корист пензионог фонда. На послетку они чувари, који су навршили 60 година старости и 25 година службе имају право на један додатак уплате као поклон од стране државе, који може да изнесе до 100 Fr. По томе им пензија може да изнесе око 450 Fr. годишње.

Регрутовање шумарског особља. Чиновничка звања за шумарску струку у Француској регрутују се, и то: за виша звања из свршених ђака државне школе у Нансију, а за нижа звања и обично

административно особље из шумарских званичника, који су свршили другостепену шумарску школу у Бару (Barres) и на послетку из шумарских бригадира, који имају најмање 15 година службе.

Чувари шума као државни шумски званичници регрутују се, и то: 1. За попуњење до три четвртине потребних места по подофицирима са одслуженим роком, који имају најмање 10 година службе, рачунајући у ове бар 4 године у чину подофицира и испод 40 година старости. У недостатку подофицира са овим квалификацијама до попуње горњег броја узимају се од ислужених војника, но који имају најмање 5 година војне службе, од којих бар 2 године да су били ма и у чину каплара. 2. За вишак празних места, која се имају попунити, чувари се узимају од синова шумарских чиновника и званичника, а који су такође млађи од 35 година старости и од општинских чувара шума, који имају 4 године службе и тако исто млађи од 35 година старости.

На сваки 4—5 шумара долази по један бригадир као први и непосредни настојник над чуварима. Места бригадира за државну активну и мешовиту службу резервисана су, и то: пола за чуваре шума, који су свршили курс у нарочитој школи за њих, то јест у напред поменутом Бару, а за другу половину бригадирских места бирају се међу чуварима, који имају 2 године службе.

За општинске чуваре шума постављају се искључиво војници, који имају најмање 4 године војне службе. За општинске шумарске бригадире узимају се они чувари, који имају најмање 2 године службе. —

Шумарске школе. За спрему шумарског особља у Француској постоје ове школе, и то:

а) **Виша шумарска школа у Нансију (Nancy)** [Ecole nationale des Eaux et Forêts] за спрему вишег шумарског особља. Ова школа постоји скоро 100 година. У ову школу примају се ђаци, који су свршили државни институт агрономије са дипломом инжењера агрономије и ђаци са свршеном политехником. Они морају имати и 2 године редовне војне службе. Годишње се прима само 20 ђака за целу Француску са колонијама. Ван тога примају се и приватни слушаоци Французи и странци, али не и са истим правима. Курс траје 2 године. — Како наши ђаци, који се шаљу у Нансије, махом немају довољну предходну спрему, не може се од њих ни тражити, да се по томе могу мерити и са француским шумарима. Стога би било уместно оставити их и по коју годину на пракси, да би тај недостатак могли накнадити.

б) **Друга школа за стручно образовање шумара (Ecole secondaire d'enseignement forestier professionnel).** Годишње се прима само 10 кандидата између шумарских званичника, који имају најмање 3 године активне службе и мање од 35 година старости. У ову школу странци се не примају. Свршени ђаци добијају чин **главних чувара приправника (gardes généraux stagiaires).**

в) **Школа за техничко и стручно образовање чувара шума** како за државне, тако и за општинске па и приватне шуме (Ecole d'enseignement technique et professionnel des gardes des Eaux et Forêts). Курс траје 10 месеци. Број кандидата одређује сваке године

Министар Агрикултуре. Примање се врши конкурсом. Примају се и приватни слушаоци, домаћи и страни.

Обе су ове две ниже школе у Бару (Barres), департман Loiret.

Премештаји. Државно шумарско особље не подлежи олако премештајима као у нас, изузев случаје јачег унапређења, као што је на пр. случај унапређење за инспектора (шефа шумске Управе) или за конзерватора. Шта више, дешава се не ретко, да се цела каријера државне службе заврши у једном истом месту. Сем тога, за сваку шумску Управу утврђен је законом и број особља према обиму и утврђеном плану рада, који се при свакој Управи има изводити. Према томе не може бити ни непотребног нагомилавања нити пак ма каквих умањивања особља, као што је случај у нас. Странци се у Француској уопште не примају у државну службу.

Мере за чување шума у Француској. Докле се у нашој тадањој јавности у Крфу не чу ни једна једина у прилог нашег шумарства, дотле се у Француској — ма да је рат већ у четвртој години и силан непријатељ на његовом земљишту био — у свима новинама могло читати, како је Скупштина (Conseil général) за департман Жиронд, држана шесеца Аугуста 1918. године у Бордоу, и поред толиких осталих послова имала потребу и времена, да се позабави и шумарским стварима и донела ову резолуцију, и то:

а) Да шумско законодавство буде примењено на тај начин, да се предупредe претеране сече;

б) да се израде специјални закони, који би предупредили досадање сопственике, да не уништавају шуме и

в) да се приватно гајење шума подстакне на рад према својој важности, а тако исто и да се подпомогне из шумског кредита, за који је један предлог поднет још 20. Јула 1917. године.

Шумско законодавство. Основни, најважнији и најстарији закон специјално о шумарству у Француској то је такозвани Code forestier од 31. Јула 1827. год., ма да је до данас претрпео више измена и допуна. Од ових измена и допуна као најважније вредне су помена на овоме месту ове, и то: измене у погледу примене казни по горњем шумском закону и измене у пропису о уживању попаше у шумама под шумским режимом. Обе су ове измене од 1906. год. Сем тога има још много и специјалних закона, декрета и наредба по струци шумарства како за Француску, тако и за њене колоније. Од ових су најважнији, и то: закон од 1860. год. као први, који се тиче специјално пошумљавања оголелих брда; декрет од 15. Децембра 1877. године, по коме је шумско оделење, које је дотле било у надлештву Министарства Финансија, пренето у надлежност Министарства Агрикултуре. (Треба знати, да је и наш шумски одељак у Србији првобитно био у надлежности Министарства Финансија, и то не засебно, већ уједно са оделењем, које се тада звало: Економско Оделење.) Даље наредба Министарства од 5. Јуна 1884. године, којом је отворена нижа шумарска школа у Бару и Декрет од 7. Новембра 1896. год., којим је старање над риболовом и гајење риба у текућим водама прешло у надлежност шумске Управе и са овом спојено уједно под именом: Управа Вода и Шума (Administration des Eaux et Forêts).

Но и пре шумскот законика Code forestier имало је у Француској и других разних законих прописа и уредава, који су и данас у вањноси — ма и са по неким изменама и допунама — као што су на пр. уредба о организацији лова на курјаке још од 1814. г., наредба о утврђивању и засејавању пешчани стенова (dunes) у Гаскоњу од 1917. год., закон од 18. Октобра 1820. год. о установи аутономне шумске Управе и подели Француске на шумске конзервације, закон од 1. Децембра 1824. год. о установи више Шумарске Школе у Нансију итд.

Inž. Josip Balen. Senj:

Produkcija sjemenja crnog bora u području kr. nadzorništva za pošumljenje primorskog Krasa u Senju.

Za vrijeme svjetskog rata ostala su oba šumska vrta u području nadzorništva gotovo pusta. Poskupljenje radne snage u prvom redu bilo je uzrokom, da je proizvodnja sadnica bila spalā na minimum. Valja uvaāiti i okolnost, da su i troškovi oko uzdržavanja vrtova bili doznačivani u vrlo maloj sumi kao i troškovi za provođenje kulturnih radnja na Krasu uopće.

Na nemalu je zapreku nailazila i doprema sjemenja. Zapiñjanje pri transportiranju, neredovito »ratno« otpremanje, pa ini drugi razlozi imali su, dabome, za nuānu posljedicu, da je sav rad, koliko oko kulturnih radnja uopće, toliko oko obradbe šumskih vrtova napose bio — moāe se reći — posve iščezao.

Iza oslobođenja, kad je uprava državnih šuma, a po njoj i uprava nadzorništva prešla u naše ruke, imali smo pred sobom prazne šumske vrtove. Osim potrebnih kredita trebalo se poskrbiti za dobavu valjanog šumskog sjemenja.

Iz razloga, što je trebalo i sada računati, da se s doznačenom vjeresijom valjano obavi što više posla, valjalo je računati s cijenom šumskog sjemenja. Kako su svi artikli, a navlastito artikli poljoprivrede uopće danomice poskupljivali, nije bilo bolje niti sa šumskim sjemenjem.

Računajući s tradicijama, naručivalo se je šumsko sjemenje po bivšim državnim šumskim uredima od tvrdke B. Faragó iz Zalaegerszega, dok su ostali naši šumski uredi redovno naručivali šumsko sjemenje od tvrdke Stainer iz Wiener Neustadta.

Dobiveno sjeme bivalo je razne kvalitete. Ne moāe se reći, da je sjeme bilo loše.

Poslije oslobođenja — ponosni na svoju državu — valjalo nam je uvaāiti, da se u svakoj prigodi, naročito tamo, gdje se de-

maće potrebe mogu pokriti dobrima, koja se u nas mogu producirati — treba forsirati produkciju svih potrebnih dobara. Valjalo nam je uvažiti i to, da naručivanjem šumskog sjemena od stranih producenata stojimo pred slijedećim:

1. podupiremo stranu proizvodnju,
2. dobivamo sjeme strane i u najviše slučajeva nepoznate provenijencije,
3. stojimo pred jakom dilemom: kakve li će kvalitete biti naručeno sjeme,
4. izvršavamo se neprilici, da sjeme ne će na vrijeme stići, da će putem stradati i slično.

Iz svih navedenih razloga — među kojima je od naročite važnosti financijalni momenat, odlučeno je, da uprava nadzorništva sama producira koliko je moguće sve vrsti šumskog sjemena, što je potrebno za vlastite šumske vrtove, a u prvom redu sjeme crnog bora, jer to sjeme najviše potrebuje.

Nadzorništvo imade dvije vrsti poodmaklih, starijih sastojina crnog bora. To su u prvom redu samonikli, stari borovi u predjelima Senjska draga, Borova draga i Borovi vrh (isporedi: B. Kosovića: Prvi šumarski stručni opis i nacrt šuma na Velebitu i t. d. str. 53. i 54. prema čemu su koncem osamnaestog stoljeća postojali ovi borici). Za tim starije umjetne kulture, posidignute sedamdesetih godina.

Ove se kulture nalaze u nadmorskoj zoni između 200—500 m.

U vlastitoj upravi otpočela je produkcija u zimi 1919/920. Te se je godine u glavnom produciralo samo za domaću potrebu.

U zimi 1920/921 producirano je više tako, te je osim domaće potrebe namirena i potreba nekih šumskih ureda. Tako je u toj godini namirena potreba Vlastelinstva Pakrac, đurđevačke imovne općine, imovne općine slunjske, otočke, te II. banske, Žup. oblasti u Gospiću i t. d. Uz crni bor izlučivalo se je i sjeme iz smrekovih šešarica. U većem je stilu provedena proizvodnja sjemena crnog bora zimi 1921/922.

Računajući s urodom i kvalitetom šešarica, nadzorništvo se je još prije početka proizvodnje obratilo na ponajglavnije šumske upravne urede radi osiguranja poručitelja.

Da je produkciju sjemena valjalo povećati, slijedilo je neminovno i iz okolnosti, što je od novembra 1921. prema odnosnom naredjenju Ministarstva Šuma i Rudnika i vođenje šum. tehničkih agenda u kotaru Crikvenica i Aleksandrovo povjereno upravitelju nadzorništva. S time u savezu trebalo se poskrbiti i za šumsko sjemenje, što se je u proljeće 1922. imalo zasijati u šumskom vrtu u Crikvenici. A pošto je u kombinaciji bilo, da se omanji šumski vrt osnuje i na ostrvu Krku (kotar Aleksandrovo), valjalo je i s time računati.

Da se dakle namiri potreba svih onih, koji su svoju potrebu na sjemenu crnog bora najavili, pa da se namiri u prvom redu potreba šum. vrtova u području nadzorništva i u Crikvenici, otpočelo se odmah, po dozrijevanju borovih šešarica, sa pobiranjem i trušenjem.

U našem kraju dozrijevaju borove šešarice — već prema godini i ekspoziciji — počevši od konca novembra.

Evo podataka o sabiranju:

Sabrano je u svemu: 381 HL 80 L šešarica. Od ovih je šešarica istrušeno u svemu: 469 kg čistog sjemena crnog bora. Prema tome poprečno iz 1 hl borovih šešarica dobili smo 1.23 kg čistog sjemena. Svravnimo li taj podatak, s onim u Šum. koledaru od 1922. str. 228. vidimo, da smo dobili daleko bolji rezultat.

Jedan radnik može sabrati — već prema urodu — počevši od 100—200 litara, a prema prilikama i više.

Za sabiranje smo plaćali od 12.50—16.— Din po hl, a za dogon odnosno dovoz — prema udaljenosti — po hl 5 do 10 D. Uz to je bilo i drugih izdataka: tovarenje, miješanje, dobava drva za loženje, čišćenje t. zv. »činjenje«, vejanje i t. d.

Izdaci su iznosili ukupno 11.220.— D.

Kako smo sprijeda spomenuli, izlučili smo u

svemu čistog sjemena 469.— kg

od toga je razaslanu raznim šum.

uredima 368.— „

Zasijano u Sv. Mihovilu 27.— „

u zalihama imade za buduću sjetvu 74.— „

Primici su prema navednom bili sljedeći:

1. Primici za sjeme od poručitelja 18.696.55 „

2. Vrijednost sjemena zasijanog u šum. vrtu nadzorništva u Sv. Mihovilu 27 kg à 50 Din. 1.350.— „

3. Vrijednost sjemena, što je preostalo za buduću sjetvu: 74 kg à 50 Din 3.700.— „

Ukupno primici 23.746.55 D.

Svravnimo izdatak s primitkom, dobijemo

čisti dobiček 12.525.86 D.

Iz navedenih podataka dobićemo trošak oko produkcije 1 kg sjemena $11.220.69 : 496 = 24$ D.

Klijavost je sjemena prije otpreme svagda ispitana i mehaničkim i fiziološkim putem i rezultat saopćen poručiteljima.

Radi potpunosti ovog kratkog prikaza držim, da ne će biti na odmet, ako saopćim rezultat ispitivanja klijavosti za jednu pošiljku.

Iz trušnice u Sv. Mihovilu stiglo je sjeme u uredovnicu u Senj dne 25. siječnja 1922.

Klijavost je ispitana na 100 zrna.

1. Sa vodom u čaši:

Iza dva dana bilo je potonulih 90 komada

loših 10 „

klijavost 90 %

2. Nožem rezanih bilo je dobrih zrna 95 komada

loših 5 „

klijavost 95 %

3. U Grünwaldovu klijalicu postavljeno je 106 zrna dne 26. siječnja u 10 sati do podne.

Klijalica je držana u kuhinji kod dnevne temperature od 18—22° C, dok je noću ta temperatura bila daleko niža.

Sjeme je prije postavljanja u klijalicu dobro namočeno, a i u klijalici je marljivo podržavana vlaga.

Rezultat je bio ovaj:

Dne 28. I. u 10 sati do podne	klijalo je	1 zrno.
31. I.		11 "
1. II.		18 "
2. II.		20 "
3. II.		15 "
5. II.		10 "
6. II.		2 "
Ukupno dobrih zrna bilo je		77 komada.
ostalih		23 "
klijavost		77 %

Ako energijom klijanja zovemo brzinu, s kojom klija sjeme, pretpostavivši sve povoljne uvjete za klijanje, pa ako tu brzinu prama Rafnu računamo na prvih 10 dana, to dobijemo za naš slučaj da energija klijanja iznaša 77 %! Jasno je, da sjeme zasijano u šumskom vrtu ne klija tako brzo kao ono u klijalici, jer mu uvjeti klijanja ne stoje na raspolaganje u onoj kvaliteti i kvantiteti, kao u laboratoriju u klijalici.

No iz navedenih se podataka može razabrati, da je sjeme dobre kvalitete.

Sjeme je trušeno u trušnici u Sv. Mihovilu, gdje se nalazi i šum. vrt nadzorništva.

Da se radnje oko trušenja što savjesnije provedu, dodijeljeni su lugaru, koji nadzire radnje u šumskom vrtu, dvojica lug. zamjenika, uz dnevnu platu od 12.50 Din, koji su izmjenično miješali šešarice pri grijanju, a koji ujedno obavljaju sve poslove u šum. vrtu i tako radeći spremaju se, da budu valjani lugari kod pošumljanja, prateći razvitak biljka počevši od trušenja sjemenski pa dalje.

Na 24 sata otrusili smo 360—400 litara šešarica. Sušenje je provodjeno na ljesama kod temperature od 38—42° C. Da se sjeme što prije ohladi, pod je u trušnici betoniran.

*

Iz više razloga držao sam potrebnim, da iznesem ove podatke o izlučivanju sjemena crnog bora pri kr. nadzorništvu za pošumljenje Krasa u Senju.

U prvom redu mora se istaknuti, da je to jedan od prvih većih pokušaja te ruke kod nas na Krasu. Do sada se je naime gotovo sve vrsti sjemenja, ponajpače sjeme crnog bora poručivalo iz tudjine i s time podupirala strana produkcija.

Doduše, može se možda reći, da je strano sjeme »bolje provenijencije«, ali, ne osvrćući se na mišljenje o autohtonosti sje-

mena, fakat je, da je klijavost i uspijevanje dosadanje sjetve crnog bora ove naše provenijencije posve zadovoljilo.

Prema informacijama, kamo god je bilo sjeme otposlano, dobro je klijalo i njegovano, dobro napredovalo.

Od sjemena otrušenog u kampanji 1921./1922. odposlano je:

Šum. upravi grada Zagreba	1 kg
Kr. županijskoj oblasti Gospić	100 »
Šumsko-gospodarstvenom uredu i. o. II. banske	10 »
Šumsko-gospodarstvenom uredu i. o. gradiške	10 »
Šumsko-gospodarstvenom uredu i. o. slunjske	10 »
Šumsko-gospodarstvenom uredu i. o. otočke	20 »
Šumsko-gospodarstvenom uredu i. o. đurđevačke	100 »
»Croatia« d. d. Zagreb	7 »
Zavodu za uzgoj šuma, Zagreb	1 »
Ispostavi kot. oblasti, Kostanjevac	13 »
Kr. nadlugariji u Žirovcu	8 »
Kr. kot. oblast u Crikvenici	80 »
Kotarskoj šumariji u Oriovcu	8 »

Ukupno 368 kg

Osim toga zasijano je u Sv. Mihovilu 27 kg, dok je za buđu sjetvu preostalo 74 kg.

Ako spomenemo, da je trošak oko proizvodnje sjemena, ostao u rukama našeg siromašnog svijeta na Krasu, pa ako uvažimo, da je čisti prihod upotrebljen samo i isključivo za pokriće troškova oko uređenja šum. vrtova na Krasu, odnosno za pošumljenje kraških goleti, ukazuje nam se, da je narodno-gospodarstveno značenje ove — i ako ne baš prevelike — proizvodnje to zamašnije.

Prodajna je cijena računata sa 50 D po kilogramu loco trušnica. Poredimo li tu cijenu sa cijenom tvrtke Stainer u Wiener Neustadtu, gdje je cijena 1 kg sjemena crnog bora bila loco Wiener Neustadt 87 D, vidimo, da je tuđe sjeme za punih 74% skuplje od domaćega, a da se i ne obaziremo na ostale troškove i na onaj silni riziko, na koji nas je poručivanje sjemena iz tuđine naučilo. Ako dalje uvažimo, da je sjeme iz naše trušnice otposlano samo unutar naše države — dakle našim šumskim uredima, koji su na 1 kg sjemena bez razlike u otpremnim troškovima, zaštedili 37 Din, što na 469 kg iznaša ništa manje nego 17.353 Din, ukazuje se opći narodno-gospodarski uspjeh ove proizvodnje još većim.

Ovo je ujedno prva vidljiva veća korist iz kraških kultura, uz prorede i pobiranje trave, na što ćemo se drugom zgodom osvrnuti. A ovo je ujedno i jedan prilog k narodno-gospodarskoj važnosti počumljenja Krasa.

МИЛ. П. ЂИРКОВИЋ.

Питање железничких прагова.

Минули ратови оставили су за собом страховитих и поразних последица. Те последице уочавају се данас на свима странама, како у моралном — тако и у материјалном погледу. На првом месту јако је опала радна снага: не постоји више осећај сигурности и чврстине, а тим самим смањена је предузимљивост огромног броја радних људи. Смисао и воља за сребреним и систематским радом на јачању општег благостања изгубили се, а искреном осећању сарадње и солидарности тешко је наћи трага. У место тога видимо једну другу ружну и несолидну појаву. Из друштвених радова издижу се многобројни појединци којима је први и последњи циљ лично материјално богаћење. Да до тога богатства дођу они гледају све обзире правде, правичности и морала; њима су сва средства и сви путеви допуштени и у грчевитим трзајима и јурњави све њихове жеље и тежње упућене су једино на то — да такво стање што дуже устраје.

Са таквим методама рада поратно друштво стигло је у један хор-сокак, у којем се стално врти, грчевито се трзајући да одатле нађе излаза. Дошли смо до тога да преживљујемо не само једну економску, него и страховито тешку моралну кризу. Друга је последица прве и излечити економску кризу значи опростити се и овог недуга — моралне кризе.

Како и на који начин? — Неоспорно је да у нашем доба материјализам игра своју доминантну игру; он је данас толико јак и показује такву снагу, да се материјални напредак идентификовао са самом културом; он је почетак и крај свеколиког људског стремљења — полуга, око које се све окреће. То је, дакле, чињеница која постоји и која се ничим не може оборити. Значи да отуда треба и поћи: значи да сву своју снагу и све силе треба упутити тамо да се пронађу средства и начини, помоћу којих ће се подићи, развити и учврстити економски напредак једног народа. На проналажењу и развијању тих средстава и начина има на првом месту неуморно да ради сама држава као општа целина. Пружајући могућност сваком своме члану да дође до што јачег културног и имовног напретка, она самим тим решава један тешки социјални проблем, снажи се и стабилизира и постепено ампутира све оно што је нездраво, гњило и труло на њеном организму.

Да би се економски напредак могао подићи на достојну висину; да би се у свима гранама наше привреде могао показати развој на боље и тако дошло до релативног благостања сваког појединца; — прва је и неодложна потреба створити могућност за што бржом, правилнијом и јефтинијом разменом производа, за

што бујнијом и тачнијом циркулацијом. Где тога нема и где недостају услови за постигнућем овог највишег циља сваке државе, све остале мере недовољне су и упућене једино на то да се наше тешко и мучно стање продужи до сутра.

Је ли онда чудновато, што су данас погледи свију нас и наше целокупно интересовање упућени једино нашем саобраћају, његовом што правилнијем и уређенијем функционисању и његовом стално потребном напредовању и развоју ка бољем и стабилнијем? — Свакако да не. — Јер саобраћај једне државе јесте главна артерија којом струји њен целокупни живот; он је тај који има да даде полета, да развије бујни и напредни економски живот; он је тај који има допринети користи сваком појединцу, а снагу и моћ државе да уздигне на највиши степен.

Ми ћемо се овде забавати са железничким саобраћајем као главном граном општег саобраћаја. И говорећи о њему — не питајући за узроке — можемо одмах рећи да је старање државе у погледу свега напред изложеног било недовољно; пропуштени су многи и драгоцени моменти, те се дошло до тога да наш саобраћај напредује мрављим кораком. Он досад не само да није успео развити максимум у размени производа, него је, напротив, својом лабавом организацијом, својом несрећеношћу и осталим многобројном недостацима и манама директно ометао и кочио размену производа, спутавајући тиме сваки економски напредак и стварајући једно стање које граничи са неиздржљивошћу. Зато је пак створио јединодушно незадовољство целе земље.

Од уједињења на овамо, нашем саобраћају сваког дана нешто је недостајало. Ако је било угља, онда је недостајао машински и возни парк; ако се, ма и натезући, крило са овим недостацима, жалито се на оскудицу особља и корупцију која тамо влада. Најзад, ако се у неколико успело да се све те мале отклоне, онда је пруга била неисправна. Услед неизмене и дуге употребе железнички прагови били су толико потрулели, да су возови не само ишли негдашњом брзином суруџијских кола, него су отпочели свакодневно испадати из колосека. И поред огромних штета и губитака тиме се стварало неповерење целог путничког и трговачког света, да смо се били почели враћати у блажена времена кириција, не говорећи о опадању угледа пред страним светом.

Последице таквог стања биле су јасне свакоме. Државне касе зјапиле су својом леденом празнином; размена производа сведена на нулу, а у место економског снажења и напретка, страховита скупоба као нови Молох почела је све више давити и гушити огромне масе несрећних економски слабијих.

И док се питање несташице угља донекле решило повећаном продукцијом и правилниом расподелом у корист државе; док је, на уштрб оштећеног народа, држава успела да из репарација повећа свој возни и машински парк; — дотле је питање о измени прагова, о повећању брзина и осигурању од удеса исклизнућа остало још увек отворено. За дуги низ времена ми не можемо видети наше пруге у предатном стању, тим самим још дуго морамо чекати на опште побољшање нашег саобраћаја.

У овом чланку ми ћемо се дотаћи питања железничких прагова, пошто то питање одлучно тангира интересе шумарства. Покушаћемо да у једном кратком прегледу изнесемо шта је досад урађено на снабдевању пруга праговима; који су недостаци тога снабдевања и шта би у интересу бржег и правилнијег снабдевања требало урадити.

За снабдевање својих пруга у праговима предатна Србија имала је свој импрегнациони Завод у Ђивевцу. Овај Завод основан је 1900. год., а потребу његова оснивања изискивала је све јача несташица растове горе, готово у свима крајевима одн. Србије. Импрегнација је вршена цинкхлоридом и то букових прагова, који су израђивани у држ. шуми Буковику, добивеној у експлоатацију и великој око 300 ха. Рад је вршен у режији Дирекције држ. железница, а пословима експлоатације и импрегнације руководили су стручни шумари. Поред инсталације импрегнације тај Завод имао је под својом управом и пругу узаног колосека — 76 ц/м у дужини око 22 км за транспортовање материјала. Годишње се могло импрегнацијом око 120.000 ком. нормалних (2.50—25/15) и 50.000 ком. малих прагова (1.60—20/14). Те количине биле су потпуно довољне да задовоље потребе редовног одржавања ондашње мреже. Трошкови око израде, преноса и импрегнација једног нормалног прага износили су око 1.30 дин. (Овако ниска цена има се протумачити тиме, што је гора за продају била бесплатна и интензивном израдом огревног дрвета које је на себе привлачило главни део режијских трошкова).

За време светског рата у 1915. год. исти се Завод имао преселити у Крушевац; ближе држ. шуми Јастрепцу (око 3000 ха), која је такође била добивена у експлоатацију. За транспортовање материјала служила је жична железница у дужини 17.200 км. Трошкови по једном таквом импрегнацијом прагу пели се до 2.50 динара. Трајашност пак прагова, импрегнацијом цинкхлоридом, била је просечно 7—8 година.

Последња главна измена прагова на пругама Србије била је током 1912. год. — Прагови рађени за време ратова од 1912 до 1915 год. у својим главним количинама нису употребљени за редовно одржавање ондашње мреже, већ су поглавито дати пругама у новим областима Јужне Србије, као и делу нове трансбалканске пруге од Књажевца до Ниша. За време окупације у год. 1916., 1917. и 1918. непријатељ није вршио готово никакву измену прагова и по повратку у земљу ми смо затекли пругу са праговима, измењеним у току 1910., 1911. и 1912. год. Ови прагови остали су на своме месту у 1919. и 1920. год. и тек 1921. и 1922. год. настаје нешто јача измена старих прагова. (У 1921. измењено је око 15%, — за ову годину резултати нису познати). Значи да се и данас у строју налази више од 30% прагова од 1910., 1911. и 1912. год. Према овоме део од тих прагова показао је трајашност од 10—12 година. Ну ако је утврђено из ранијих времена да је трајашност ових прагова само 7—8 година, јасно је да су они по невољи могли служити још ово неколико година, пошто нису могли бити

замењени у своје време. Код таквог стања измене прагова није дикакво чудо, што се пруге у Србији биле у толикој мери разлабавиле и расклиматале, да су возови могли саобраћати једва брзином од 25—30 км. на час. Није никакво чудо ни то, што су услед такве пруге и дугих јесењих киша возови отпочели нагло и свакодневно искакати из колосека, наносећи тиме земљи поред неоцењених штета и губитака и огромни бламаж.

А овакво стање наших пруга наступило је као природна последица нехата о снабдевању праговима у самом почетку. По доласку у земљу у 1918. год. отпочео је грозничав рад на рестаурирању пруга које је непријатељ из основа демолирао. Тим радом руководиле су у почетку војне власти и резултат је био одличан. Цивилне власти, које су потом посао наставиле, радиле су са нешто мање енергије, али се ипак успело да око 1. августа 1919. године возови прођу скроз од Бевђелије до Смедерева, на једној даљини око 600 км. Међутим, за све то време, па и доцније, кроз целу 1920. год. нико се није озбиљно забавио питањем набавке прагова, питањем које је било од исте такве важности као и рестаурација самих пруга.

Завод за импрегнасирање био је у рушевинама. И за све ово време на његову обнову нико не помишља. За све то време према њему поступа се управо мањјски и сви надлежни били су од њега потпуно дигли руке. Међутим њега је требало на првом месту обновити, јер би једино он био у стању да у томе времену даде прве потребне количине прагова. Њему је то било лакше урадити што је располагао са још око 1000 ха. нетакнуте изврсне букове шуме на Јастрепцу и што је за транспорт материјала располагао живчаном железницом у дужини од 17-200 км. За све време окупације, скоро пуне три године, непријатељ се служио овом пругом и по своје одласку оставио сва постројења у мањевише исправном стању, само што је покретну машину у неколико онеспособио. И за све време од октобра 1918. год. до данас надлежни у Министарству Саобраћаја нису ни једним прстом макли да се ова пруга поправи и преда саобраћају. Пруга од 17 км, која је стала око 800.000 дин. морала се поломити и скрхати сама од себе, да и данас тако стоји, на срамоту целе околине. Али је зато Завод принуђен да колима преноси прагове на једној даљини од преко 10 км. до прве пруге. Око 100.000 м³ огревног дрва трули непрерађено, јер се са ових даљина не може превући, а Београд и војни гарнизони нека грцају под грозном оскудицом у огревним дрвима.

Тек 1921. год. (као да то није могло бити у 1919. год.) пронађена је у Приједору тамошња инсталација за импрегнасирање и пренета у Крушевац, где је монтирана. 1. јуна ове године отпочео је рад на импрегнасирању прагова, дајући у самом почетку одличне резултате и попуњујући тиме ону велику брешу на снабдевању прагова.

Као што се из свега изложеног види, главна одговорност што су, услед оскудице у праговима, наше пруге дошле до овог стања,

лежи на онима који су били и остали руковаоци саобраћаја од ослобођења до данас. До душе, они ће мирно и без гриже савести одговорати да су прилике и околности биле јаче од њих и да се више није могло урадити. Радо признајемо да је по доласку у земљу било несрећености на свима странама; али сва ствар и јесте баш у томе, да се у тренуцима тешким и безизлазним, покажу дух и прибраност, енергија и предузимљивост. Иначе, кад је све у реду и на своме месту, онда ту и није потребна богзна каква памет. Оних првих особина није било у руководних чинилаца, па се зато и морало доћи до познатог хаоса.

Пошто није показало никакве енергије и предузимљивости у набавци прагова; пошто за три године није могло обновити Завод за импрегнасање; пошто и не помишља на рационалније снабдевање прагова подизањем нових импрегнационих завода на територијама осталих Дирекција; — Министарство саобраћаја бољећиво се обраћа Министарству Шума и Рудника, тражећи да му ово помогне и да га оно извуче из неприлика у које је запало својим неразборитим радом. — Отворите нам своје растове шуме за израду прагова и спасите нас ове беде, јер — ево, где ћемо са недостатка у праговима морати обуставити саобраћај. — То су била преклињања Министарства Саобраћаја, када се није имало куд даље.

Свакако не познавајући довољно питање о праговима, а знајући за протесте са свију страна због лошег и стабог саобраћаја, Министарство Шума и Рудника одазвало се овим молбама и почело отварати своје шуме за израду прагова. Та бољећивост Министарства Шума и Рудника, то својевољно примање туђе кривице и извлачење кола која је други гурнуо на странцу, има — по нашем уверењу — у својој основи једну погрешку, чије последице могу бити фаталне по наше лумарство баш у погледу растовине. Нарочито кад се дају овако генералне дозволе за сечу растових шума без икакве предходне припреме и студије. Тако је н. пр.: на територију скопљанске Дирекције (по уверавању једног доброг познаваоца) ово одобрење за сечу растових шума схваћено тако: да се може сећи, где ко хоће, како и колико хоће тобож, да би се до прагова дошло што пре.

Међутим, прилике у Ј. Србији и нама су врло добро познате, и ако игде, овде је прва потреба бити врло опрезан у давању дозвола за сечу, нарочито у растовим шумама. У предатној Србији нема растових шума за израду прагова. Значи да би се по овом одобрењу Министарства сече у растовим шумама за израду прагова требале обавити на територију Босне и Херцеговине. Знајући пак колике су количине растовине потребне за израду прагова (то ће се видети мало доцније), ми са стрепњом предвиђамо, да би на тај начин створили један страан дефицит у нашој растовини. (Пример за ово имамо у предатној Србији: њене растове шуме пропале су баш због израде растових прагова, и то до 1900. год. за потребу у земљи, а од 1900. год. због извоза у Турску, па чак и за Бугарску).

Оваква ситуација нагнала нас је да на прошлој седници управног одбора Ј. Ш. У. поднесемо предлог који је од чланова једногласно прихваћен: да Министарство Шума и Рудника не дозвољава у растовим шумама специјалне сече за израду прагова, већ да Министарству Саобраћаја препоручи подизање нових импрегнационих завода, а израду прагова предузме од буковог дрвета, пошто букових шума имамо много више (нарочито у Србији) и пошто буков импрегнисани праг по својој трајашности (као што ћемо ниже видети) превазилази растове прагове. Међутим њихова израда заједно са импрегнацијом није скупља од растовог прага. Циљ је сад овом чланку да то питање још више расветли и послужи као допуна објашњења донетог закључка и да једновремено изнесе односе који постоје између букових и растових прагова у погледу набавке, трајашности, цена и осталог.

Да разгледамо сада потребу у праговима код свију Дирекција у Краљевини.

На територију београдске Дирекције за све њене пруге ова се потреба пење на 2.000.000 прагова нормалних и 900.000 комада малих прагова за пругу узаног колосека, или преобработено све у нормалне око 2.450.000 комада. За пруге на територијама осталих Дирекција треба око 9.550.000 комада, укупно у округлој суми око 12.000.000. Када се све пруге рестаурирају и доведу у првобитно стање, те настане редовна годишња измена у 10% од целокупне количине прагова у свима пругама, онда ће за ту редовну измену бити потребно око 1.200.000 комада. Под предпоставком да се од једног кубног метра могу изградити 5 комада нормалних прагова од 2.50—25/15 и да дрво које се прерађује за 50% буде технички употребљиво, онда је за ову свакогодишњу потрошњу потребно 480.000 м³ горе у обломе у најмању руку. Значи када бисмо се хтели ослоњити на израду прагова само од растовине, да бисмо сваке године за ову сврху имали посећни горњу количину. Области Дирекција београдске и суботичке пасивне су у растовини, према томе цела ова количина имала би се подмирити на територију Босне и Хрватске. Дали би ово било могуће обзиром на већ постојеће уговоре о експлоатацији појединих шумских комплекса на територији ових двеју покрајина и да ли би то било пробитачно са погледом на потребе у другим, експлоатацијом сортиментима, намењене поглавито експорту, остављамо колегама и читаоцима да то процене. Наше је пак мишљење да би то било право убијство за нашу растовину и да би такав начин рада био све друго само не једно рационално и здраво шумско газдичтво.

Овде ваља напоменути да у обзир нису узете пројектоване пруге за грађење, чија ће километража бити прилично велика и које такође ваља подмирити у праговима, што значи да предвиђену количину растовине треба надоместити са још много десетина хиљада кубика растовине. Најзад треба истаћи да је за рестаурирање пруга у Србији као и за побољшање осигурања пруга у осталим покрајинама ангажована досад израда око 2.000.000 већином

растових прагова, што значи да су знатне залихе растовине већ употребљене у току ове и идуще године.

Набавка ових ангажованих прагова вршена је преко приватних лица, а једним мањим делом и путем режије коју извађа Министарство Шума и Рудника. Набавка путем приватних лица није сигурна, јер рокове никако нису у стању одржати, што за последицу има даљу и дуготрајнију лабилност саобраћаја.

Растови нормални прагови плаћани су по цени од 40—45 динара по комаду (закључци већином из прошле године); убеђени смо пак да ће такви прагови бити све скупљи и то у врло великој мери, не само са обзиром на нашу валуту, него и због будућих експлоатација растових шума, пошто су ове већим делом још у неприступачнијим крајевима, те ће за њихово извођење, са обзиром на тешкоће транспортовања, бити потребне много веће и знатније инвестиције.

Што се тиче саме трајашности храстових прагова, она се цени на 10—12 година.

У закључку на последњој седници чланова Управе Ј. Ш. У. имала би се скренути пажња Министарству Шума и Рудника, да Министарству саобраћаја препоручи израду букових прагова, а тим у вези и оснивање нових импрегнационих завода. Држимо да је овај закључак посве правилан, користан и потпуно на своме месту. Прво већ због тога, што добро импрегнисани буков праг по својој трајашности превазилази растове прагове; затим што није скупљи и што букових шума на нашим територијама, нарочито у Србији, имамо у довољној мери.

Експлоатација букових шума у сврху израде прагова потребна је баш и због тога, да би спречила досадашњи начин употребе овог дрвета (бар код нас у Србији), где је оно сечено и употребљавано поглавито као дрво за гориво. Међутим ово, ту до скоро ниско цењено дрво, заслужује много озбиљнију пажњу. По својим особинама, ово дрво импрегнисано, има много већу вредност у сваком погледу; и ако није кадро да замени растовину у свима потребама, импрегнисано и употребљено за прагове оно нема такмаца. Осим тога његови се отпаци могу корисно употребити за израду огревног дрвета, у којем је иначе оскудица на свима странама; даље, за израду дрвеног угља, којег саме желез. Дирекције троше годишње око 800.000 кг. Код експлоатација у већем степену ти се отпаци могу путем суве дестилације употребити за произвођење екстракта, потребних самом импрегнасању.

Код таквог стања ствари и ако треба изићи у сусрет Министарству Саобраћаја, дозволимо им сечу у буковим шумама, одкуда ће бити користи и за њих и за нас. Ни у којем случају тамо, где ће бити за нас суве штете.

Овом приликом да навестимо само, ослањајући се на дуготрајно искуство у руковању пословима ове врсте, да би израду прагова, као и свега осталог, требало радити у режији, на комплексима, чија би експлоатација трајала дуж низ година. Споредно је да ли ће ову режију водити једно или друго Мини-

старство. Главно је да би прагови рађени у режији били јевтинији и много сигурнији, јер би увек били израђени у року, што код приватних подузетника готово никад није случај.

Напоменули смо раније да ће код редовне измене прагова бити потребно око 1.200.000 прагова годишње. Према томе Министарство Саобраћаја требало би да подигне још два нова импрегнациона Завода, са капацитетом постојећег Завода у Крушевцу. Овај Завод у могућности је да годишње, а у року од 180 до 190 радних дана импрегнише и разашље секцијама 400.000 комада нормалних прагова. Још два таква Завода и ми смо уверени да би питање о праговима било правилно решено и обезбеђено за дуги низ година.

По подацима које имају пруске држ. железнице трајашност букових прагова, импрегнисаних терним уљима неће се до 28 година (растови исто тако импрегнисани до 22 год.). Завод у Крушевцу врши импрегнавање т. зв. »комбинованом методом« која се састоји у томе, да се праг под притиском до 8 атмосф. импрегнише раствором цинкхлорида, а затим, после једног кратког вакуума, креозотом. При овој операцији упијање по једном прагу достиже до 35 кгр. које раствора цинкхлорида, које чистог креозота с тим, да у сваком импрегнисаном прагу мора бити најмање 0.500 кгр. чисте металне соли цинкхлорида и 3 до 3½ кгр. чистог креозота. Могуће је, са обзиром на квалитет нашег буковог дрвета, да овако импрегнисани прагови неће трајати 28 година, као што је горе наведено, али је ван сваке сумње да ће њихово трајање бити од 15—20 година, пошто је доза антисептикума много јача од оне код импрегнавања само цинкхлоридом. (Упоредити: предратно импрегнавање у овом Заводу чистим цинкхлоридом тако, да у сваком импрегнисаном прагу мора бити 0.750 кгр. чисте металне соли, — трајашност је била у максимуму 12 година).

Још неколико речи о коштању једног прага, импрегнисаног на овај начин.

Напоменули смо да су се закључци растовних прагова у прошлој години кретали између 40 и 45 дин.; закључци пак букових неимпрегнисаних прагова били су између 18—20 дин. Да расмотримо сад трошкове импрегнавања. Ови трошкови (под претпоставком да се у тим заводима дневно импрегнише најмање 2100 комада, као у Крушевцу, а да се годишње преради око 400.000) изнели би по једном комаду :

0.500 кгр. цинкхлорида	1.67 дин.
3.00 кгр. креозота	3.96 »
(Цене оба антисептикума по закључку из прошле године):	
радна снага за импрегнавање	1.62 »
истовар при доласку	0.30 »
утовар по импрегнавању	0.60 »
гориво и потрошни материјал	0.65 »
оправке и нове куповине	0.50 »

режија и интерес на капитал	5.00	»
возарина за антисептикум	0.80	»
Укупно	15.10	дин.

Претпоставимо (а мислимо да ће то бити тачно) да је за стављање у рад једног таквог завода потребна сума од 5,000.000 дин. Ако би се он имао амортизирати у року од 20 година са интересом и амортизацијом 12% и ако би се у томе заводу прерађивало око 400.000 прагова годишње, онда би предњу суму требало оптеретити још са 1.50 дин. — Према томе трошкови импрегнисања изнели би по комаду 16.60 дин. — Кад се пак зна да су букови неимпрегнисани прагови плаћени 18—20 дин., онда би један буков импрегнисани праг стао 34.60—36.60 дин., дочим један растов праг неимпрегнисан стаје 40—45 дин.

Мислимо да смо предњим излагањем довољно објаснили и претресли питање о железничким праговима, а да смо тако исто успели да покажемо пут којим у будуће треба ићи.

Pravoužitništvo krajiških imovnih općina.

I.

Pravoužitnici krajiških imovnih općina jesu od žitelja samo i isključivo svi zakoniti potomci takovih obitelji, koje su ispunjavale krajiške dužnosti i obveze.

Pravoužitničko pravo žitelja krajiških imovnih općina jest osobno pravo, ali je, hoće li ga se izvršavati, vezano na posjed: a) kuće i gospodarskih zgrada, b) oranica i livada i c) domaćeg blaga.

Da su od žitelja pravoužitnici krajiških imovnih općina samo i isključivo potomci obitelji, koje su izpunjavale krajiške dužnosti i obveze, slijedi nedvo-umno iz ustanova § 1. naputka A. zakona od 11. VII. 1881., prema kojima su po zakonu od 8. lipnja 1871. o otkupu šumskih služnosti pravoužitnici izlu-čenih šuma i šumskih tla, d) krajiške obitelji, koje pravu krajišku zadrugu doduše sačinjavale nisu, — nu koje su ipak krajiške dužnosti i obveze u pogledu davanja vojnika u svoje vrijeme ispunjavale.

Kad bi ma koji drugi žitelji mogli biti pravoužitnici, morali bi sva- kako u toj odlučnoj ustanovi biti navedeni. Okolnost da su u toj zakonskoj ustanovi navedene samo obitelji, koje su ispunjavale krajiške dužnosti, jasno dokazuje, da samo i isključivo potomci takovih obitelji mogu biti pravoužit- nici krajiških imovnih općina.

Ne mijenja na stvari ništa, što kod obitelji, navedenih pod točkom d) nije izrijeком navedeno, da su rečene dužnosti i obveze ispunjavale, — jer je opće poznato, da su sve krajiške zadruge te dužnosti i obveze ispunja- vati morale i ispunjavale.

Još jasnije slijedi gornji zaključak iz ustanova § 70. pravilnika za šumsku službu u c. kr. vojnoj krajini iz godine 1860., jer prema potonjem imadu

na ... šumske užitke pravo samo pravi krajišnici ... pa valja obzirom na dotične besplatne užtke, vazda na to gledati, da ... »drvarenje« šumska paša i žirenje ne budu protegnuti i na individue, koji ne spadaju strogom obligatnom krajiškom staležu, ili na ine izvan zadružne veze živuće, ili vojnike neuzdržavajuće stanovnike krajine.»

Da su svi takovi žitelji pravoužitnici, slijedi iz istih tih zakonskih propisa. Jer da nisu svi ti žitelji pravoužitnici, bile bi u tim propisima navedene ili bar najavljene takove iznimke. A to nije učinjeno ni tu ni u ikom drugom zakonskom propisu.

Da su danas zakoniti potomci tamo navedenih obitelji pravoužitnici, prirodno je, jer krajiške su obitelji prestankom vojne krajine prestale biti krajiškim obiteljima. Pa kad se navedeno pravo ne bi protezalo na njihove potomke, onda uopće ne bi b'lo žitelja pravoužitnika.

Da je pravoužitničko pravo žitelja krajiških imovnih općina osobno pravo, proizlazi i opet iz gore navedenih zakonskih propisa. U § 1. nabrojani su pravoužitnici, a navedene su tamo i one obitelji pod slovom d), i one pod slovom e) kao pravoužitnici.

Kako je baš uz svojstvo, što su krajiške obitelji, zajedničko svojstvo tih dvojju kategorija krajiških obitelji samo još okolnost, da su krajiške dužnosti i obveze ispunjavale, (radi kojih su i postale pravoužitnicima) — dakle osobno svojstvo, očito je, da je to pravoužitničko pravo osobno pravo.

Proizlazi taj zaključak još jasnije iz ustanove navedenog § 70, prema kojem šumski užici imaju pripadati samo pravim krajišnikom, dakle očito osobama, koje daljni tekst te ustanove uz njihova ostala svojstva opisuje, samo zato, da ne bude o tom dvojbe, koje su to osobe ili pravi krajišnici.

Da je to osobno pravoužitničko pravo vezano na posjed kuće i gospodarstvenih zgrada, slijedi iz ustanova § 6. navedenog naputka A.

Prema tim ustanovama pripada navedenim krajiškim obiteljima jedino pravo na drvo za građu odnosno na drvo za paljenje opeka i vapna za novu gradnju i uzdržavanje njihovih kuća i gospodarstvenih zgrada, nadalje na drvo za ogrijev za domaću, odnosno točnije, — (jer häuslichen —) kućnu potrebu.

Iz tih propisa očividno slijedi, da može biti pravoužitnika, koji imaju osobno pravo, a da nemaju pravo na drvo.

Slijedi taj zaključak i iz ustanova § 68. gore spomenutog pravilnika iz god. 1860., prema kojima spada među služnosti, koje terete državne šume vojne krajine među ostalima ... pravo krajiških obitelji na besplatno dobivanje drva za građu i gorivo za kućnu potrebu, kao i iz ustanove § 70. istog pravilnika, po kojoj valja vazda paziti na točno ustanovljenje kućne potrebe kao i na to, da ne budu drvarenje, šumska paša i žirenje prošireni nad kućnu potrebu.

Da je gore navedeno osobno pravo vezano na posjed oranica i livada, proizlazi iz slijedećeg: Prema ustanovama § 10. navedenog naputka A. će povjerenstvo, istodobno sa ustanovljenjem potreština drva, izviditi i u izkazu... ubilježiti za gospodarstvo cijelog, $\frac{3}{4}$, $\frac{2}{4}$ i $\frac{1}{4}$ selišta neophodno potrebiti broj konja, goveda, ovaca i svinja.

Jedino za obrađivanje gospodarstva neophodno potrebita stoka moći će se utjerivati na pašu i žirenje u šume imovne općine besplatno, odnosno uz plaćanje obaljene cijene.

Iz dosada rečenog slijedi očito, da pravoužitnik, koji se želi služiti blagozdati paše i žirenja, mora posjedovati gospodarstvo.

Takav pravoužitnik može se pašom i žirenjem služiti samo u toliko, da na pašu i žirenje utjeruje za to svoje gospodarstvo neophodno potrebiti broj blaga. Taj broj blaga ovisan je o veličini gospodarstva cijelog, $\frac{3}{4}$, $\frac{2}{4}$ i $\frac{1}{4}$ selišta.

Prema § 7. navedenog naputka A. razlikuju se izmjere selišta (cijelo, $\frac{2}{4}$, $\frac{2}{4}$ i $\frac{1}{4}$) prema površini oranica i livada.

Prema tomu ne može biti dvojbe, da je osobno pravo pravoužitnika imovnih općina, ako se želi izvršavati tako, da se ti pravoužitnici služe blagozdati paše i žirenja, vezano na posjed oranica i livada, i to koli kod pravoužitnika s naslova slova d), toli i onih s naslova e) § 1. spomenutog naputka A.

Da u tom slučaju mora dotični pravoužitnik biti posjednik blaga, — slijedi osim iz gore navedenih ustanova, jasno iz ustanove § 68. spomenutog pravilnika iz god. 1860., prema kojoj spada u služnosti, kojima su opterećene državne šume vojne krajine i pravo krajiških obitelji, na besplatnu pašu i žirenje njihovoga vlastitoga blaga.

(Nastavit će se.)

á.

Literarni pregled.

Dr. Max Wolff i dr. Anton Krausse: Die forstlichen Lepidopteren. Systematische und biologische Übersicht sämtlicher schädlichen und harmlosen Arten des deutschen Sprachgebietes unter Mitberücksichtigung wichtiger außerdeutscher paläarktischer Arten. Zum Gebrauch für Zoologen, Forstwirte und Studierende der Forstwissenschaft, sowie für Freunde der Entomologie. Jena, Gustav Fischer 1922 ima 337 strana, a cijena ?

Velikom trudom složili su profesor šumarske akademije u Eberswaldu i asistent pokusne šumarske postaje ovu knjigu, u kojoj je sabrano sve, što se zna o leptirima obzirom na šumu.

I. U uvodu str. 1—38 govori se o sistemu, morfologiji, razvoju i fiziologiji leptira, navode se autori za znanstvena imena leptira i njihovih nametnika, dodav zgodno posve kratke podatke glede autora te se opravdava nova biološka formula, koju ne treba naučiti na pamet, jer to nema smisla, nego ima služiti jasnoj, jednostavnoj predodžbi. Ta formula ima 4 broja u 4 kvadranta:

jaje	gusjenica
kukuljica	leptir

mjeseci označeni brojkama tako da n. pr. formula $\frac{6/7}{10/5} \mid \frac{8/6}{6/7}$ znači, da jaja miruju u junu, julu; gusjenica u augustu, septembru;

kukuljica miruje u oktobru, prezimi i leži do konca maja; leptir leti u junu, julu. Ako prezimi metne se || kao u ovoj formuli, ako prezimi više godina metne se n. pr. 4 A (annus — godina). Mogu se označiti i trećine mjeseca: prednja — anterus — a, srednja — medium — m, zadnja trećina — posterius — p, kao i još neke druge detalje za pojedine slučajeve u koje se ovdje ne upuštam. Formula je jednostavna, jasna, zgodna.

II. Šumski leptiri. Ima sistematičko biološki pregled svih šumskih leptira, vrlo iscrpivo po broju vrsti ali samo sa kratkom oznakom na str. 39—89 a dobro je, što taj pregled ima velik broj leptirova, 480 od kojih su neki po

šumu posve indiferentni, ali više puta padaju u oči, dobro je za njih znati. Zatim sl. jedi biologija najvažnijih šumskih leptira sa oznakom njihovih neprijatelja, dakle korisne čete za obranu, na str. 90—237 a tu dolazi opis jaja, gusjenice, kukuljice, leptira, oštete, obrane, svega 384. U dodatku str. 238—255 navode se dosada u literaturi šumarske entomologije ne uvažene vrste palearktinskih leptira, koje žive na šumskom drveću, ili važnijem šumskom zeljastom bilju na str. 238—255 svega 937 vrsti a veliki taj broj pokazuje, da ima dosta leptira, koji se na tom bilju tu i tamo nađu, a ako obično i ne igraju veliku ulogu, vrijedno je, da se i o njima vodi računa. Svaki koji se ovim pitanjima bavi, zna dobro, da šteta vrlo često ovisi o različitim uvjetima vremena, hrane, pomnožavanja uopće povoljnim i nepovoljnim prilikama za razvoj, uspjevanje i rasprostranjenje. Zaključuje se ovaj odjel sa lepidoptersko botaničkim tabelama, gdje su štetni leptiri razvrstani prema bilini i tu napose štetnici pupa, cvijeta, ploda, lista, kore, stabla pače i na obamrlim djelovima a i na lišaju stabla. Str. 256—304.

III. Botanički dodatak na str. 307—312 ima sistematički popis najvažnijeg šumskog drveća te nekih šumskih zeljastih biljaka, zatim popis botaničkih autora i botaničku literaturu o šumskom drveću.

Knjigu završuje dodatak zoologijske literature str. 313—317, zatim dolaze ispravci i dopunjeni str. 318—322 te registar 323—337.

Zgodna je to knjiga, jer su tu sabrani mnogobrojni po knjigama i časopisima porazbacani podaci, šteta samo, što se još više ne osvrće na južnu Evropu, gdje su prilike drugačije. Proučavanja entomoloških prilika naše države daju već u koječem drugu sliku, osobito u južnijim našim predjelima.

Dr. Aug. Langhoffer.

*

Francuska.

»Revue des eaux et forêts.« Paris No. 4. april 1922. sadržaje ove članke: Cardot: »Propagande forestier« (Šumarska propaganda), Jagerschmidt: »Le Ray de Chaumont, grand maître des Eaux et Forêts« (Rej de Šomon, šumarski prvak), Gouy: »Les améliorations forestières dans notre région du Sud-Est« (Unapređivanje šumarstva u našim jugo-istočnim krajevima).

No. 5, Mai 1922. nije do danas stigao.

No. 6, Juin 1922. sadržaje ove članke: Buffault: »La forêt de Mézauvre« (Šuma općina Modr), Hamelinaye: »La conversion des taillis en futaie dans l'Ouest de la France« (Pretvaranje sitne šume u visoku u zapadnoj Francuskoj).

No. 7, Juillet 1922. Hamelinaye: (nastavak), Salvador: »Considération sur les incendies de forêts dans le massif de l'Estérel« (Razmatranja o šumskim požarima u gorskom masivu Eseterela).

Ugrenović.

*

Najnovija izdanja domaće stručne i privredne literature:

Ing. Milan Marinović: Načela šumarske organizacije u našoj državi. 1922. C. 7 Din.

Rudolf Badiura: Na Triglav u kraljestvo Zlatorogovo! (Kažiput.) II. izd. C. 20 Din.

Isti: Vodić kroz jugoslovenske Alpe. I. deo. Slovenija. 1922. C. 110 Din.

Viktor Monakin: Almanah Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. I, II. i III. dio. 1921/22. Zagreb 1922. C. 185 Din.

Josip Lenarčič: Valutno vprašanje v Jugoslaviji. 1922.

Šumska industrija i trgovina.

Rezultati dražbe jesenje kampanje 1921. i proljetne 1922.

Tko bi se kod nas latio posla, da bilo u znanstvene svrhe bilo radi kalkulacije prati i proučava kretanje cijena našeg drvnog tržišta, naišao bi na goleme zapreke. Rezultati dražba objavljuju se samo sporadično, a i onda nepotpuno. Tako je jedini »Hrvatski drvotržac« posvetio veću pažnju ovome pitanju, donoseći uspjehe pojedinih dražba, no i tu nalazimo točniji popis dražbovnih rokova, nego li uspjeha održanih dražba.

Da u sakupljanju tih podataka uvedemo neki sistem, objavili smo u 3. broju Šum. lista zamolbu svim posjednicima šuma, da nam javljaju uspjehe svojih dražba.

Na ovu zamolbu bio je vrlo malen odziv. Da se ipak već jednom započne sistematskim obrađivanjem kretanja cijena našeg drveta, za koje su u prvom redu potrebni podaci o uspjesima održanih dražba, prikupili smo podatke, do kojih smo mogli doći bilo izravno preko vlasnika šuma bilo preko objavljenih rezultata u našim stručnim listovima (Hrv. drvotržac i Jugosl. šuma). Podaci su jesenske kampanje 1921 i proljetne 1922.

Akoprem su zastupani malo ne svi krajevi naše domovine (osim Srbije i Vojvodine, odakle nismo dobili nikakvog rezultata) ovaj je prikaz ipak nepotpun, jer kod nekih rezultata nedostaju stanoviti podaci. Negdje se n. pr. objavljuju dražbe samo po broju stabala bez naznake drvne mase, drugdje nije naznačena udaljenost od tržišta, komunikaciona sretstva itd.

Držimo, da će i ovako nepotpun iskaz poslužiti namjeravanoj svrsi; makar će se pokazati našim šum. uredima, koji su nam podaci potrebni, pa se nadamo, da će naredni prikazi biti potpuniji.

Ovaj put donosimo samo gola fakta bez komentara, koji ćemo donijeti drugom prilikom.

Radi upotpunjenja donosimo stanje cijena glavnijih drvnih proizvoda u jeseni 1921. i ljeti 1922. prema Jugosl. Šumi.

	1921.	1922.
Hrastovi trupci I. r. q.	1200— 2.400 K	3.000— 4.500 K
" Wainscot "	8000— 11.000 "	14.000— 18.000 "
" bouli "	4000— 5.000 "	7.000— 8.500 "
Bukovi trupci I. r. "	400— 600 "	800— 1.000 "
Meka tesana roba "	500— 700 "	1.000— 1.600 "
" piljena "	900— 1.400 "	1.600— 2.000 "
Želj. pragovi hrast. k.	130— 200 "	130— 170 "
" bukva "	90— 100 "	90— 110 "
Ögrev buk. I. r. w.	4.700— 5.500 "	7.000— 9.000 "
" II. " "	3.200— 4.000 "	6.500— 7.000 "
Drv. ugalj "	16.000— 18.000 "	30.000— 34.000 "

I. Prodaja na panju.¹

3. IX. 1921. Kozara planina kot. Prijedor.

1500 m³ čet. t. p. c. 201 K po m³ t. 23 K 1 pr. m. g.

18. IX. 1921. Hankumpanija šumska uprava.

3500 m³ čet. t. p. c. 77 K po m³ t.

28. IX. 1921. Srednje šumska uprava.

1000 m³ čet. p. c. 80 60 K po m³ t.

28. IX. 1921. Ilidža šumska uprava.

3000 m³ čet. p. c. 150 K po m³ t.

3. X. 1921. Šumska uprava Prača.

1000 m³ čet. p. c. 100 K po m³ t.

12. X. 1921. Kotar Glamoč.

5000 m³ čet. p. c. 40 K po m³ t. 5 K po pr. m. g.

9. XI. 1921. Kotar Fojnica.

1000 pr. m. Bu. g. p. c. 18 K po pr. m.

10. XI. 1921. Brodska imovna općina Vinkovci.

1. Kunjevci	501	stablo	2709 m ³ t.	i. c. 1,267.808 K	p. c. 2,007.000 K
2. Vrapčana	317	"	2374 " "	875.213 "	1,845.760 "
3. Ada	268	"	1963 " "	711.566 "	1,107.000 "
4. Čunjevci	508	"	2975 " "	1,180.556 "	3,132.000 "
5. Ripčica	516	"	1718 " "	713.917 "	2,016.000 "
6. Gradina	231	"	883 " "	270.709 "	548.113 "
7. Slavir	242	"	1522 " "	626.370 "	1,806.860 "
8. Jošava	348	"	2277 " "	984.901 "	3,160.000 "

Ukupno . . i. c. 6,631.040 K p. c. 15,622.635 K = 136 %.

14. XI. 1921. Križevačka imovna općina u Bjelovaru.

Šum. Čazma 2183 st. hrast. 17 km o. ž. 16.411 m³ t. i. c. 2,835.587 K p. c. 7,250.000 K.

15. XI. 1921. Kotar Višegrad.

5000 m³ Bor. p. c. 185 K po m³ t.

15. XI. 1921. Šumski ured vlastelinstva Vukovar.

1. Opatovačka ada 15 k. j. površine vrbe i topole, p. c. 111 K,
 2. Hagel " 8 " " " " " p. c. 121 K po prostornom
 metru izrađenih drva, koja ima dostalac o svom trošku izraditi i složiti.

¹ Kratice: H. = hrast, Bu. = bukva, Js. = jasen, Ja. = javor, J. = jela, O. = omorika, st. = stablo, i. c. = isključna cijena, p. c. = postignuta cijena, i. p. = iznad procjene, o. ž. = od željeznice, o. o. = od obale, t. = tvorivo (tehničko) drvo, g. = gorivo drvo, m. h. b. o. = metr. kvoti besplatnog ogreva.

16. XI. 1921. Drž. šum. ured Vinkovci.

	H. 1424 st.	6809 m ³ t.	
Novska šumarija	J. 4371 "	1458 " "	
i Novagradiška	Bu. 1563 "	893 " "	
	J. 228 "	— " "	i 11.807 m ³ d., i. c. 6,522.451 K.

Uvjet predaja 1869 kom. pragova, p. c. 9,549.912 K, i. p. 45%. Za dobavu pragova odbito 284.088 K.

20. XI. 1921. Kotar Bugajno.

5000 pr. m. Bu. g. p. c. 2610 K po pr. m.

22. XI. 1921. Kr. drž. šum. ured Zagreb: Fužine I.—VII. i Jasenak VIII.

	J. 773 m ³ t.		J. t. 297 K
	75 " g.		g. 13 "
	Bu. 28 " t.		B. t. 113 "
I. 3 km o. ž.	324 " g.	i. c. 168.151 K, p. c. 236.540 K	g. 53 " 40% i. p.
	J. 1221 m ³ t.		J. t. 278 K
	105 " g.		g. 15 "
	Bu. 22 " t.		B. t. 132 "
II. 2 km o. ž.	206 " g.	i. c. 215.578 K, p. c. 356.450 K	g. 62 " 65% i. p.
	J. 1242 m ³ t.		J. t. 231 K
	185 " g.		g. 12 "
	Bu. 260 " t.		B. t. 75 "
III. 6 km o. ž.	678 " g.	i. c. 199.086 K, p. c. 246.450 K	g. 55 " 24% i. p.
	J. 199 m ³ t.		J. t. 159 K
	38 " g.		g. 10 "
	Bu. 132 " t.		B. t. 55 "
IV. 9 km o. ž.	859 " g.	i. c. 67.956 K, p. c. 75.390 K	g. 43 " 10% i. p.
	J. 513 m ³ t.		J. t. 136 K
	55 " g.		g. 7 "
	Bu. 76 " t.		B. t. 44 "
V. 14 km o. ž.	320 " g.	i. c. 81.994 K, p. c. 84.075 K	g. 32 " 24% i. p.
	J. 439 m ³ t.		J. t. 150 K
	98 " g.		g. 8 "
	Bu. 40 " t.		B. t. 49 "
VI. 16 km o. ž.	551 " g.	i. c. 88.215 K, p. c. 107.440 K	g. 39 " 22% i. p.
	J. 36 m ³ t.		J. t. 150 K
	5 " g.		g. 9 "
	Bu. 91 " t.		B. t. 50 "
VII. 9 km o. ž.	375 " g.	i. c. 23.452 K, p. c. 24.560 K	g. 40 " 4% i. p.
	J. 2608 m ³ t.		J. t. 85 K
	833 " g.		g. 1 "
	Bu. 872 " t.		B. t. 38 "
	4265 " g.		g. 16 "
	Jav. 2 " t.		
III.	47 " g.	i. c. 315.205 K, p. c. 322.600 K.	2% i. p.

29. XI. 1922. Petrovaradinska imovna općina Mitrovica.

1. Neprečava 3 km o. o.	660 st. H 2488 m ³ t.	i. c. 384.750 K, p. c. 688.000 K.
	2261 " g.	478.5 m. h. b. o. 70% i. p.
2. Varoš 2.5 km o. o.	491 st. H 2117 m ³ t.	
	1357 " g.	i. c. 1,036.745 K, p. c. 2,668.000 K.
	2 " O. 2 " g.	339.5 m. h. b. o. 157% i. p.

3. Smogva	3.5 km o. o.	959 st. H	3040 m ³ t.		
	1 "	O.	2567 " g.	i. c.	442.410 K, p. c. 950.000 K.
			4 " g.		544.0 m. h. b. o. 114% i. p.
4. Vratična	1.5 km o. o.	572 st. H	3332 m ³ t.		
			2952 " g.	i. c.	1,917.880 K, p. c. 3,017.000 K.
	41 "	O.	93 " g.		761.9 m. h. b. o. 57% i. p.
5. Varadin	1.5 km o. o.	361 st. H	1886 m ³ t.		
			1780 " g.	i. c.	1,083.976 K, p. c. 2,160.000 K.
	80 "	O.	70 " g.		460.0 m. h. b. o. 99% i. p.
6. Vratična	1.5 km o. o.	591 st. H	3464 m ³ t.		
			3019 " g.	i. c.	1,969.194 K, p. c. 3,113.000 K.
	121 "	O.	391 " g.		980 m. h. b. o. 57% i. p.
7. Grabovačko ostrvo	6.5 km o. ž.	236 st. H	1393 m ³ t.	i. c.	360.892 K, p. c. 401.000 K.
			1472 " g.		368 m. h. b. o. 11% i. p.
8. Vitojevačko ostrvo	1 km o. o.	456 st. H	1304 m ³ t.	i. c.	614.840 K, p. c. 616.000 K.
			3336 " g.		962.5 m. h. b. o. 0.2% i. p.
9. Vitojevačko ostrvo	2 km o. o.	272 st. H	1278 m ³ t.	i. c.	452.802 K, p. c. 510.000 K.
			1175 " g.		543.75 m. h. b. o. 12% i. p.

3. XII. 1921. Drž. šum. ured Vinkovci.

Lipovljani 7760 suh. jasen. ih st., i. c. 37.776 K, p. c. 38.154 K.

5. XII. 1921. Gradiška imovna općina Nova Gradiška.

Migalovci	10 km o. ž.	1.5 o. o.	2460 st. H.	i. c.	1,811.000 K, p. c. 5,530.000 K.
					5880 p. m. b. o. 205% i. p.
Mronujski lug	1.2 km o. ž.		1075 st. H.	i. c.	1,128.575 K, p. c. 3,144.444 K.
					4200 p. m. b. o. 178% i. p.
Radinje	5 km o. ž.	2.0 km o. o.	1784 st. H.	i. c.	2,500.700 K, p. c. 7,860.000 K.
					5500 p. m. b. o. 214% i. p.

11. XII. 1921. Šumska uprava Prača.

1000 m³ čet. p. c. 100 K po m³ t. 10 K po pr. m. g.

14. XII. 1921. Teslić š. uprava.

1800 p. m. H. g. na stovarištu Pribinić. P. c. 71 K po pr. m.

17. XII. 1921. Drž. šum. ured Zagreb.

Šumarija Ivanjska	1229 m ³ buk. g.,	p. c. 31.030 K.
" Sokolovac	393 " " "	p. c. 7.000 K.

29. XII. 1921. II. banska imovna općina Petrinja.

Piškornjač	3 km o. ž.	2276 st. H.	4551 m ³ .	i. c.	1.758.564 K, p. c. 3.700.000 K,
					i. p. 110%.

30. XII. 1921. Slunjska imovna općina Karlovac.

Ivošević gaj	3 km o. ž.	1698 st. H.	3330 m ³ t.	673 m ³ g.	i. c. 1,354.211 K
					p. c. 2,380.000 K, i. p. 76%.

Babina gora 12 km o. ž. 1801 st. H. 2485 m³ t. 645 m³ g. i. c. 1,306.665 K,
p. c. 1,955.322 K, i. p. 50%.

18. I. 1922. Šumska uprava Olovo (Bosna).

1000 m³ čet. p. c. 150 K po m³ t.

21. I. 1921. Vareš drž. šumarija.

Kraj želj. pruge 400 m³ jelovog t. drveta. i. c. 82.70 K m³, p. c. 88 K.

26. I. 1921. Drž. šum. ured Vinkovci.

Šumarija Jasenovac 3175 suh. jas. st. 47 m³ t. 1441 m³ g. i. c. 50.000 K,
p. c. 88.000 K, i. p. 78%.

31. I. 1922. Z. z. Šmrika (kraj Bakra).

O. ž. 6 km J. 127 m³ t. 64 m³ g. p. c. 172 K po m³ t.

9. II. 1922. Bos. Gradiška.

1000 m³ H. t. p. c. 130 K po m³ t. 40 K pr. m. g.

16. II. 1922. Z. z. komposesorata Jastrebarsko.

4 km o. ž. 2714 hr. st. i. c. 1,860.237 K, p. c. 3,266.666 K, i. p. 75%.

28. II. 1922. Glina opć. poglavarstvo.

6 km o. ž. Glina 500 m. o. O. Gredani 11.332 st. H. i. c. 1,686.924 K,
p. c. 2,860.000 K, i. p. 70%.

7. III. 1922. Gradsko poglavarstvo Križevci.

4.5 km o. ž. 2822 st. H. i 534 st. Bu. i. c. 4,232.753 K, p. c. 12,570.000 K.

7. III. 1922. Drž. šum. ured Vinkovci.

Šumarija Jaminska.	H. 435	2111 m ³ t.	
Na obali Save	J. 216	41 " "	
	Bu. 228	234 " "	
	J. 406	i 3902 m ³ g.	i. c. 3,348.740 K, p. c. 5,132.000 K, i. p. 54%.

Uslov: Odstup 600 pr. m. drva i 600 k. pragova besplatno.

7. III. 1922. Brodska imovna općina Vinkovci.

Lušćić	500 st. H.	3039 m ³ t.	i. c. 2,394.746 K,	p. c. 5,113.000 K,	i. p. 114%
Kriv. ostrvo	217 " "	1273 " "	847.729 " "	1,480.000 " "	75%
Orljak	360 " "	1928 " "	1,329.804 " "	3,456.789 " "	160%
Rastovica	121 " "	959 " "	667.936 " "	1,686.800 " "	152%
Zap. Kusara	92 " "	527 " "	386.399 " "	856.303 " "	123%
Radonovci	112 " "	1104 " "	891.251 " "	2,122.000 " "	138%
Rastovo	418 " "	3693 " "	3,383.375 " "	7,260.900 " "	115%
Dub. Ugljara	742 " "	2875 " "	2,243.175 " "	4,300.000 " "	92%

14. III. 1922. Šumska uprava Vareš.

1000 m³ čet. p. c. 85 K po m³ t. (šuma Tribija).

14. III. 1922. Šumska uprava Vareš.

500 m^3 čet. p. c. 94 K po m^3 t. (šuma Vrana Kosa).

15. III. 1922. Kotar Čajnice.

1000 m^3 čet. p. c. 124·15 K po m^3 t., a 12·05 K po pr. m. g.

19. III. 1922. Šumska uprava Hanpijesak.

300 m^3 oštećenih Bor. st. i. c. 150 K t. p. c. 150·80 K po m^3
 " 25 K g. " 25·60 K " "

To je druga dražba, jer je ministarstvo prvu sa 125 K t. i 20 K g. ukinulo.

20. III. 1922. Direkcija šuma Zagreb.

Mrkopalj	21 km o. ž.	359 m^3 J.,	3294 m^3 Bu.,	p. c. 148.804 K
"	22 " "	2362 " J.,	3490 " Bu.,	" 510.000 "
"	21 " "	2028 " J.,	1434 " Bu., 36 m^3 Ja., 48 m^3 Br.	" 401.000 "
"	24 " "	1900 " J.,	1095 " Bu., 46 " Ja., 65 " Br.	" 320.004 "
"	30 " "	1117 " J.,	1673 " Bu., 20 " Ja.,	" 152.000 "

28. III. 1922. Kot. oblast Vrbovsko.

126 J. s 392 m^3 t., p. c. 122.000 K.

31. III. 1922. Z. z. Hreljin.

452 J. i 890 Bu. st. J. 1795 m^3 t.

727 " g.
 Bu. 1749 " t. i g. i. c. 461.064 K, p. c. 500.000 K.

148 J. i 438 Bu. st. J. 656 " t.

227 " g. Bu. 797 m^3 t. i g. i. c. 175.712 K, p. c. 175.760 K.

1. IV. 1922. Šum. uprava Vareš.

14 km o. ž. 1500 m^3 J. i. c. 94 K po m^3 , p. c. 191 K, 103 %.

4. IV. 1922. Z. z. Belgrad (kraj Crikvenice).

320 st. J. 759 m^3 t. 192 m^3 g. i. c. 133.000 K, p. c. 136.000 K, i. p. 2 %.

7. IV. 1922. Z. z. Dol (kraj Crkvenice).

126 st. J. 141 m^3 t. i 47 m^3 g. p. c. 320 K m^3 , i. p. 55 %.

13. IV. 1922. Z. z. Zlobin.

O. ž. 2 km 715 J. t. 164 J. g. p. c. 300 K po m^3 , i. p. 23 %.

7. IV. 1922. Šumska uprava Bohinjska Bistrica.

a) Drž. šuma Jelovica. O. ž. 10—12 km.

Postignut je rezultat dražbe za pojedine sortimente.

Rudničko drvo	Za tesanje	K l a d e				Kora	Gorivo drvo	
							tvrd	meko
8-15 cm	16-19 cm	20-25 cm	26-30 cm	31-35 cm	35 cm dalje	1 pr. m.	1 pr. m.	
140 K Najveća ponuda za najpovoljnije grupe	280 K	360 K	440 K	496 K	520 K	20 K	26 K	12 K
50 K Najniža ponuda za najnepovoljnije grupe	145 „	245 „	345 „	345 „	345 „	4 „	8 „	10 „

Po približnoj kalkulaciji iznositi će svota za 10.700 m³ mekog tvorivog drveta 3.200.000 K. Poprečna cijenu na panju za 1 m³ mekog tvorivog drveta 296 K; 1 pr. m. tvrdog goriva 1420 K, mekog 8 K.

b) Vjersko zakladne šume. O. ž. 5—9 km.

208 K Najveća ponuda za najpovoljnije grupe	300 K	432 K	500 K	560 K	608 K	—	26 K	—
100 K Najniža ponuda za najnepovoljnije grupe	225 „	273 „	325 „	400 „	500 „	—	12 K	—

Po približnoj kalkulaciji iznositi će kupovina za 1800 m³ mekog tvoriva 652.000 K. Poprečna cijena na pajnu 352 K; 1 pr. m. bukovog goriva 13 K.

3. V. 1921. Šumska uprava Bled.

O. ž. a) 17 km b) 3—6 km.

Rudničko drvo	Za tesanje	K l a d e			Kora	Gorivo drvo		Letve
						tvrd	meko	
5-18 cm	16-19 cm	20-25 cm	26-34 cm	35 cm dalje	1 pr. m.	1 pr. m.		8-14
240 K Najveća ponuda za najpovoljnije grupe	500 K	676 K	718 K	726 K	24 K	38 K	24 K	200
134 K Najniža ponuda za najnepovoljnije grupe	248 „	320 „	460 „	520 „	16 „	24 „	16 „	40

Prodano je 6.005 m³ mekog. 1130 pr. m. kore; 2120 pr. m. buk. i 320 pr. m. mekog gorivog drveta.

24. IV. 1922. Z. z. Hreljin.

8 km o. ž. J. 370 m³ t.
163 „ g. p. c. 150 K po m³.

13. V. 1922. Z. z. Fužine.

4 km o. ž. J. 452 m³ t.
734 „ g. p. c. 280 K po m³, i. p. 80 %.

3. VI. 1922. Z. z. Hreljin.

7 km o. ž. J. 936 m³ t.
234 „ g. p. c. 256 K po m³, i. p. 5 0/0.

20. VI. 1922. Z. z. Fužine.

6 km o. ž. J. 38 m³ t.
13 „ g. p. c. 420 K po m³, i. p. 100 0/0.

15. IV. 1922. Šumska uprava Vareš.

15 km o. ž. 2000 m² J. i O. t. i. c. 104 K po m³, p. c. 160 K po m³, i. p. 52 0/0.

22. IV. 1922. Ogulinska imovna općina.

4003 J. st. 11.969 m³ t. i 3162 m³ g.
405 O. „ 708 „ „ „ 212 „ „
3333 Bu. „ 5.315 „ „ „ 2132 „ „
I. 7 km o. ž. 300 J. „ 590 „ „ „ 359 „ „ i. c. 1.520.732 K,
p. c. 3.694.108 K i. p. 143 0/0.

2445 J. st. 4.360 m³ t.
159 O. „ 236 „ „
II. 7 km o. ž. 1446 B. „ 1.630 „ „
100 J. „ 116 „ „ i. c. 554.408 K, p. c. 890.124 K, i. p. 60 0/0.

684 J. st. 1.247 m³ t.
34 O. „ 48 „ „
III. 12 km o. ž. 526 B. „ 569 „ „
56 J. „ 93 „ „ i. c. 207.642 K, p. c. 290.124 K, i. p. 40 0/0.

29. IV. 1922. Direkcija šuma Zagreb.

J. 4757 m³ t. J. t. 228.40 K
424 „ g. „ 3.10 „
70 „ t. „ 54.80 „
I. Lokve 12 km o. ž. Bu. 30 „ g. i. c. 708.956 K, p. c. 1.104.148 K, B. g. 17.50 „ i. 57 0/0.

J. 3290 m³ t. J. t. 228— K
279 „ g. „ 3— „
II. Lokve 18 km o. ž. Bu. 168 „ g. i. c. 489.360 K, p. c. 755.552 K, B. g. 17— „ i. 54 0/0.

J. 1357 m³ t. t. 113— K
212 „ g. „ 6.80 „
2398 „ t. „ 69.90 „
III. Lokve 22 km o. ž. Bu. 1820 „ g. i. c. 314.508 K, p. c. 355.552 K, B. g. 26.80 „ i. 13 0/0.

J. 4969 m³ t. J. t. 131— K
885 „ g. „ 7.40 „
1723 „ t. „ 74— „
Bu. 3457 „ g. „ 29.40 „
69 „ t. „ 148.40 „
IV. Lokve 22 km o. ž. Ja. 73 „ g. i. c. 718.504 K, p. c. 888.896 K, Ja. g. 29.40 „ i. p. 24 0/0.

J. 1814 m³ t. J. t. 124— K
150 „ g. „ 5— „
449 „ t. „ 60.60 „
V. Skrad 2 km o. ž. Bu. 718 „ g. i. c. 266.720 K, p. c. 294.100 K, Bu. g. 23.80 „ i. p. 1 0/0.

J. 1311 m³ t. J. t. 234— K
276 „ g. „ 12— „
489 „ t. „ 117.60 „
VI. Skrad 23 km o. ž. Bu. 654 „ g. i. c. 222.400 K, p. c. 405.000 K, Bu. g. 57— „ i. p. 82 0/0.

J. 1450 m³ t. J. t. 298.80 K
102 „ g. „ 9.60 „
69 „ g. i. c. 273.896 K, p. c. 440.000 K, Bu. g. 52— „ i. p. 66 0/0.

J. 5452 m³ t. t. 128— K
844 „ g. „ 5— „
2020 „ t. „ 66— „
VIII. Lokve 24 km o. ž. Bu. 1789 „ g. i. c. 877.948 K, p. c. 880.000 K, Bu. g. 23— „ i. p. 0.23 0/0.

	J.	6194	m ³ t.			J.	t.	128'— K
		502	" g.				t.	58'— "
		1426	" t.					
IX. Lokve 24 km o. ž.	Bu.	2124	" g. i. c.	939.476 K.	p. c.	940.000 K.	B. g.	24'— "
	J.	2910	m ³ t.				J. t.	93'— "
		1077	" g.					
	Bu.	1349	" t.				Bu. g.	20'— "
		3829	" g.					
		68	" t.					
X. Ogulin 24 km o. ž.	Ja.	185	" g. i. c.	356.832 K.	p. c.	396.000 K.	Ja. t.	89'— "
	J.	3558	m ³ t.				J. t.	175'— K
		1336	" g.					
	Bu.	1332	" t.				Bu. t.	80'— "
		1146	" g.				g.	42'— "
		213	" t.					
XI. Gomirje 10 km o. ž.	Ja.	96	" g. i. c.	707.068 K.	p. c.	820.000 K.	Ja. t.	160'— "
	J.	2748	m ³ t.					t. 140'— "
		534	" g.				J. t.	68'— "
		1208	" t.					
	Bu.	1505	" g.				Bu. g.	27'— "
		59	" t.					
XII. Ogulin 14 km o. ž.	Ja.	23	" g. i. c.	512.410 K.	p. c.	548.292 K.	Ja. t.	154'— "
	Ja.	7263	m ³ t.				J. t.	184'— K
		1082	" g.				t.	84'— "
	Bu.	1960	" t.				B. g.	72'— "
		1464	" g.					
		503	" t.					
RIII. Ogulin 17 km o. ž.	Ja.	157	" g. i. c.	1,261.820 K.	p. c.	1,657.004 K.	Ja. t.	188'— "
	J.	2353	m ³ t.				J. t.	93'— K
		657	" g.				t.	53'— "
		816	" t.					
	Bu.	757	" g.				Bu. g.	17'— "
		261	" t.					
XIV. Ogulin 20 km o. ž.	Ja.	114	" g. i. c.	354.908 K.	p. c.	360.000 K.	Ja. t.	120'— "

29. IV. 1922. Prvostolni kaptol Zagreb.

Uz cestu 2·5 km o. ž. Dugogsela. 9469 st. H. 13.056 m³ p. c. 14,130,000 K po m³ 1080 K.

24. V. 1922. Komasarijat vlast. Thurn Taxis Lokve.

	Gromada <i>m</i> ³ odnosno prost. met.	Broj loza	Isključna cijena		Ponuđene najviše cijene	
			ukupno	<i>m</i> ³	ukupno	<i>m</i> ³
			Din		Din	
I. Četinjavo tvorivo drvo :						
Za prodaju raspisano :	34.360	96	1,881.400	54·8	—	—
Prodano :	32.060	91	1,790.300	55·9	2,314.240	72·2
Ponuda ispod isključne cijene	505	1	20.100	39·8	17.983	35·6
Ostalo bez ponude	1795	4	71.000	39·6	—	—
II. Bukovo tvorivo drvo :						
Za prodaju raspisano :	450	4	15 250	33·9	—	—
Prodano :	450	4	15.250	33·9	22.400	49·8
III. Bukovo gorivo drvo :						
Za prodaju raspisano :	4.025	16	35.130	8·7	—	—
Prodano :	4.025	16	35.130	8·7	57.035	14

2.400 D (1 pr. m 2 D);
 9.425 m³ čet. tvor. drva sa 525.800 D (1m³ 55·8 D);
 460 m³ čet. tvor. drva sa 34.800 D (1 m³ 75·7 D);
 200 m³ čet. tvor. drva sa 15.200 D (1 m³ 76 D);
 400 m³ čet. tvor. drveta sa 39.260 D (1 m³ 98·1 D), te za 60 prost. met. buk.
 gor. drva sa 1.260 D (1 pr. met. 21 D);
 3.390 m³ čet. tvor. drveta sa 277.980 D (1 m³ 82 D), te za 100 m³ buk. tvor.
 drva sa 5.500 D (1 m³ 55 D);
 1.030 pr. met. buk. gor. drva sa 12.260 D (1 pr. met. 11·9 D);
 8270 m³ čet. tvor. drveta sa 605.560 D (1 m³ 73·2 D);
 3.860 m³ čet. tvor. drveta sa 287.220 D (1 m³ 74·4 D);
 1.560 m³ čet. tvor. drva sa 129.220 D (1 m³ 82·8 D);
 380 m³ čet. tvor. drva sa 48.040 D (1 m³ 126·4 D);
 580 m³ čet. tvor. drveta sa 39.920 D (1 m³ 68·8 D);
 2.195 m³ čet. tvor. drva sa 181.940 D (1 m 82·9 D), te sa 300 m³ buk. tvor.
 drva sa 15.600 D (1 m³ 52 D);
 1.800 pr. m. buk. gor. drva sa 28.800 D (1 pr. m. 16 Din).

15. V. 1922. Direkcija šuma Zagreb.

	158·68 K t.
J.	1·52 „ g.
Bu.	45·20 „ t. po m ³
	9·20 „ g.
	118·52 „ t.
13 km o. ž 1561 m ³ J., 1588 m ³ Bu., 10 m ³ Ja., p. c.	Ja. 9·20 „ g.

30. V. 1922. J. z. Belgrad kraj Crikvenice.

602 m³ t.
 340 kom. J. st. 320 „ g. i. c. 99.000 K p. c. 163.5000 K 65 %.

3. VII. 1922. Direkcija šuma Sušak.

Šum. upr. Krasno	J. 1.361 m ³ Bu. 2.444 „ i. c. 196.924 K, p. c. 207.080 K i. p. 5 %
Šum. upr. Ljeskovac 3. skup. Prošće	J. 1.177 m ³ Bu. 5.551 „ i. c. 266.396 K, p. c. 325.260 K i. p. 15 %
Šum. upr. Ljeskovac 3. skup. Prijecka kosa	J. 3.960 m ³ Bu. 3.573 „ i. c. 404·504 K, p. c. 424.728 K i. p. 5 %
Šum. upr. Ljeskovac Crni vrh	J. 1.330 m ³ Bu. 740 „ i. c. 115·316 K, p. c. 199.200 K i. p. 72 %
Šum. upr. Otočac Švičko bilo I.	J. 3.654 m ³ Bu. 2.321 „ i. c. 247.836 K, p. c. 389.352 K i. p. 57 %
Šum. upr. Otočac Kečina greda	J. 258 m ³ B. 29.326 „ i. c. 850.108 K, p. c. 1.411.180 K i. p. 66 %
Šum. upr. Otočac Švičko bilo II.	J. 12.690 m ³ B. 26 131 „ i. c. 1.487.580 K, p. c. 1.503.944 K i. p. 1·1 %

10. VII. 1922. Direkcija šuma Vinkovci.

Šumska uprava Rajić:
 Kučerina 8·5 km o. ž. 8000 pr. m. H. otpadaka za ogrev i tanin uz naknadnu
 premjerbu i. c. 54 K po pr. met. p. c. 133· - K i. p. 115 %
 Muratovica 8 km o. ž. 15.000 pr. m. H. otpadaka za ogrev i tanin uz naknadnu
 Bukovica 5 „ „ „ premjerbu i. c. 66 K po pr. met. p. c. 120·60 K i. p. 85 %.

II. Prodaja izrađenog drveta.

3. XII. 1921. Šumska uprava Bohinjska Bistrica.

Prodano 3077 m³ O. tvoriva za 1,473.121 K, troškovi 446.481 K, čisti dobitak 1,026.640 K ili po m³ 333.62 K
 „ 2131 pr. m. Bu. g. za 141.941 K, troškovi 53.273 K, čisti dobitak 88.667 K ili 46.61 K po pr. m.

Detajlno najviša ponuda za najpovoljniji položaj:

8 — 15 cm	16 - 19 cm	20 - 26 cm	iznad 26 cm	Bu. gor.
1 m ³				1 pr. m.
231 K	407 K	463 K	587 K	67 K

30. XI. 1921. Drž. šum. ured Zagreb.

Ž. p. Majur. Bu. g. 8645 pr. m. cjepanica i. c. 222 K po pr. m., i. c. 1,909.000 K
 „ „ „ „ „ 1000 „ „ oblica p. c. 220 „ „ „ „ p. c. 2,119.190 „
 i. p. 11%.

5. XII. 1921. Han - kompanija drž. šumarija:

3000 pr. m. J. g. (od starih točila) ab vagon i. c. 55 K po pr. m. p. c. 57 K po pr. m.
 i. p. 3%.

17. XII. 1921. Vareš drž. šumarija.

2.5 k. od. ž. 1500 pr. m. Bu. g. i. c. 42 K 50 po pr. m. p. c. 48 K i. p. 13% (loš put).

28. XII. 1921. Drž. šum. ured Vinkovci.

Šumarija Županija 7 km o. š.

2037 pr. m. T. por. i. c. 42K p. c. 77 K 03 f. i. p. 83 %.

28. XII. 1921. Drž. Šum. ured Vinkovci.

Obala save. Šumarija Novska.

1537 pr. m. raznog p. i. c. 80 K po pr. m. p. c. 120 K 16 f. i. p. 50 %.

Obala Vel. strug.

8243 pr. m. raznog g. i. c. 70 K po pr. m. p. c. 91 K i. p. 30 %.

16. I. 1921. Han - kompanija drž. šumarija.

2000 m³ četinj. valjaka ab vagon. Kruščica (o. ž. drž. 3.5 km) l. c. 320 K i. p. 1 %.
 p. c. 324 K.

11. II. 1921. Vareš šumska uprava.

12 km o. ž. loš put. 800 pr. m. Bu. g. 61 K p. c. 168 K 32, i. p. 163 %.

16. II. 1921. Direkcija šuma Vinkovci.

1850 pr. m. Br. G. i. Js. g. i. c. 85 K po pr. m. p. c. 172 K i. p. 101 %.

21. IV. 1921. Šumska uprava Vareš.

5 km o. ž. bez puta 4000 pr. m. Bu. g. i. c. 44 K p. c. 68 K i. p. 55 %.

24. IV. 1921. Šumarska uprava Teslić.

730 pr. m. H. g. ab vagon st. Teslić i. c. 170 K pr. m. p. c. 200 K i. p. 17 %.

Ing. Marinović

Iz Jugoslov. Šumarskog Udruženja.

Izvadak

iz zapisnika VI. sjednice u. o. J. Š. U., održane u Sarajevu od 20.—23. VII. 1922 u prostorijama šum. direkcije.

Prisutni:

Podpredsjednik: Ćirković.

Tajnici: Marinović i Divjak.

Blagajnik: Čeović.

Odbornici: Knežević, Goederer, Lang, Rihteršić, Manojlović, Slijepčević, Vučetić, dr. Landikušić, dr. Danda, Stamenković i Ružić.

Ispričali su se bolešću predsjednik Turković i podpredsjednik Lenarčić, a poslovima i dužnošću dr. Ugrenović i Pilepić. Osim njih prisutni su: gg. inšp. min. Ljuština i šef šum. odsjeka nads. Petrović.

U 9 sat. otvara podpred. Ćirković sjednicu i pozdravljaajući prisutne, prelazi se na dnevni red.

I. Čita se zapisnik prošle sjednice, koji se bez primjetbe ovjerovljuje po Slijepčeviću i Kneževiću.

II. Tajnik Marinović čita izvješće o radu tajnika i urednika Šum. Lista. Izvršeni su svi zaključci prošle sjednice. Ministarstvo upozoreno predstavkom na stanje šum. doma. Isto dostavilo stvar s preporukom Min. Prosvjete, a ovo Pov. za Prosvjetu u Zagrebu. Pošto ono nema dovoljnog kredita, predlaže, da se brzojavno ponovno upozore oba ministarstva na tu stvar. Bez prihoda doma nemoguć je svaki rad. Prihvaćaju se predložene brzojavke.

Preuzeta je po komisiji imovina hrv. šum. društva. Osim pretstavki upućenih ministarstvu prema zaključku prošle sjednice predsjedništvo je i samo uzimalo inicijativu u nekim pitanjima. Tako je hrv. burza, koja izrađuje uzance zamoljena, da nacrt istih dostavi na mnijenje udruženju; VI. sekciji dostavljen predlog glede Jadranske željeznice; VIII. sekciji predlog glede obrazbe lugarskog i tehničko-pomoćnog osoblja.

Društvo bilo pozvano po sekciji Inž. i Arh. u Zagrebu na konferenciju o saobraćaju, gdje ga je zastupao tajnik Marinović. Glede uređivanja Šum. lista izvješćuje, da je materijala toliko, te bi šteta bila smanjiti objam lista. A to će se morati učiniti, ako se ili ne povisi članarina ili ne pregnu i ostali članovi oko sakupljanja oglasa, koji su posao uzeli na se dva tri kolege. Dok tako nekoji članovi razvijaju djelatnost na sve strane, drugi koče rad, ne izvršujući ni ono, što moraju. Kao kuriozum spominje dvije šumarije: Bezdan u Bačkoj i Zavidoviće u Bosni, koje unatoč odredbe ministarske, da se sve drž. šumarije pretplate na lit za šumarijske knjižnice, šalju isti ostentativno natrag, nanoseći tako društvu štetu. Odbor s negodovanjem uzimlje ovo posljednje na znanje i zaključuje pritužbu na dot. direkcije protiv tih šumarija.

Isto vrijedi i glede službenih oglasa, koji sada stižu već u većoj mjeri, otkada je sarajevska direkcija priopćila ukinuće svoje svojodobne odredbe glede zabrane oglašivanja u Šum. listu.

Nakon toga se izvješće uzima na znanje.

III. Izvješće blagajnika, po kojem slijedi, da je Udruženje unatoč velikih izdataka aktivno, što se ima zahvaliti u prvom redu nastojanju nekoliko ko-

lega, koji su sakupljanjem inserata kao i sakupljanjem doprinosa i potpora omogućili izlaženje šum. lista. Uzima se na znanje uz blagodarnost predsjednika onoj gospodi, koja su sakupljanjem sretstava omogućili rad udruženju.

IV. Prelazi se na razpravu o stanovištu udruženja prema agrarnoj reformi, koja ima oblik ankete, na kojoj učestvuju i spomenuti službeni izaslanici. Izvjestitelj V. odsjeka g. inšp. Ljuština izvješćuje naročito o onim odgovorima, koji još nisu bili stigli do zadnje sjednice, naročito šum. direkcija (Apatin, Sušak, Vinkovci) te čita referat g. prof. dr. Ugrenovića, poslan uredništvu šum. lista, a izrađen za gosp. šum. fakultet u Zagrebu. Izvjestitelj se slaže potpuno s referatom gosp. Ugrenovića te izjavljuje, da tom referatu nema što ni dodati ni oduzeti, jer je taj tako reći sukus svih odgovora. Želi, da se taj referat uzme za podlogu debate.

Čeović se slaže s izvodima Ugrenovića, jer je i sam slične predloge stavio na prošloj sjednici. Predlaže, da se u odgovor minist. predloži i ovaj referat.

Ružić misli, da bismo trebali odgovoriti pretpunim zakonskim predlogom. Ovo je samo općeniti odgovor. Treba raščistiti neka pitanja tako:

1. Šta je to veliki šumski posjed?

2. Treba osigurati državi pretkupno pravo nad svim kompleksima. Zatim da se uzmu u razpravu pojedine točke referata.

Ljuština: Mi ne možemo izradivati zakon niti smo pozvani zato. To će učiniti ministarstvo, a mi možemo dati smjernice za izradu zakona. Pojam vel. posjeda mijenja se prema prilikama.

Petrović: Zakon mora odrediti pojam velikog posjeda. Za taj pojam postoje 2 kriterija: 1. to je kompleks šuma, koji bi omogućio vlasniku lagodan život, da ništa ne radi (t. zv. Couponschneider), 2. koji podmiruje potrebu dotičnika na drvetu. On misli, da država polazi s ovog drugog gledišta. Drvo je potrebno kao i kruh; ne smije ga nitko monopolizovati u svoje ruke. Svi oni kompleksi, koji nisu potrebni za podmirenje ličnih potreba na drvu dot. posjednika, čine veliki šumski posjed. Država želi regulisati podmirenje lokalnih potreba. Zašto to ne bi moglo činiti i z. z. te općine? Misli, da se ne smije spriječavati samoupravna tijela u eksproprijaciji šuma. Neka i ona nabavljaju šume, a država neka drži u rukama nadzor pazeći, da se racionalno gospodari. Protivi se tome, da država preuzima zaštitne šume, preuzimajući tako na sebe pasivu pojedinaca.

Dr. Landikušić: Uzrok eksproprijaciji su ekonomske i socijalne potrebe. One se moraju pokriti. Prije svega treba riješiti neka druga pitanja kao u Bosni pit. servituta. Istodobno treba ustanoviti te potrebe. U prvom redu će se one pokrivati iz općinskih šuma, zatim iz šuma veleposjeda i konačno iz državnih. Ako su socijalne potrebe jače, onda neka se eksproprišu i trg. i industrijske šume. Tek onda, kad se te potrebe ustanove, možemo raspravljati o 2. točki, o stanovištu g. Petrovića.

O nacionalno-polit. motivu ne može biti ovdje govora, jer se to pitanje rješava specij. zakonom, a temelji se na međunarodnim ugovorima.

Slijepčević se uglavnom slaže s Petrovićem i drži, da je eksproprijacija potrebna u prvom redu za samoupravne oblasti, u 2. redu za državu. Samoupravna tijela brinu se za potrebe svoga kraja, a država za sve. Zato neka samoupravna tijela prva eksproprišu. Teška je definicija vel. posjeda. Agrarna politika nema za to opće definicije, jer je ona u svakoj državi druk-

čija. Predlaže, da se referatu Ugrenovićevom dodadu još neke izmjene i upotpunjenja.

Stamenković ističe razliku između agrarne reforme šumarstva i poljoprivrede. Ondje se išlo za to, da se podmiri pojedinci, ovdje pak da se osigura trajno podmirenje potreba naroda. U tom cilju ima onaj budućnost, tko više producira. Treba se odrediti stalan odbor, koji će ustanovljivati, tko bolje radi i producira i koji će određivati eksproprijaciju ondje, gdje je nužda. Kod toga ne odlučuje broj hektara, već faktična potreba. Gdje ta postoji, ondje će se i manji broj hektara morati eksproprijisati, a gdje ne postoji, ondje će i veći broj ostati pošteđen, ako samo dotičnik valjano gospodari, a uvijek će se naći načina, da ga se prisili na valjano gospodarenje.

Čeović: Blizina šume nije odlučna za podmirivanje potreba. Glavno je, da se uredi saobraćaj i tu je onda jamstvo, da će potrebe biti podmirjene. Navodi primjere brodske imovne općine, koja kupuje te iz daljine dovozi drvo, ugall a t. d. za ogrev, a skupu hrastovinu prodaje.

Ljuština tumači odredbe ustava, koji dopušta eksproprijaciju u korist samoupravnih tijela. To je samo za podmirenje potreba. Da se ima prvotno u korist države eksproprijisati to je kočnica, da se ne rasipa sa šumom i drvima. Za točku 4. Ugrenovićevog reasumea želio bi izmjenu, da bi šume industrijskih poduzeća trebalo poštediti od eksproprijacije, a da se ne metne imperativ, da moraju biti pošteđena.

Lang govori općenito o eksproprijaciji. Boji se, da će se nakon eksproprijacije smanjiti produkcija. Treba u zakonu o eksproprijaciji naći načina, da se osigura povišenje produkcije ili da ona ostane barem na istoj visini. Drži eksproprijaciju suvišnom sve datle, dok veleposjedi racionalno uzgajaju svoje šume te podmiruju potrebe okolice na drvu.

Marinović: Svi se načelno slažu s izvjestiteljem u tome, da se Ugrenovićev referat uzme za podlogu debate, kao i u tome, da mi u odgovoru ministarstvu dademo sada samo smjernice za izradu zakona o eksproprijaciji. Prema tome imamo se složiti u rezoluciji, koja će biti izraz našeg stanovišta. Predlaže, da izvjestitelj čita točku po točku Ugrenovićevog reasumea i da se o svakoj točki razvije debata, dok se ne složi većina u tekstu. Konačno bi se dodale još one točke, kojih se Ugrenović nije dotakao. Prima se.

Potom se je nakon opširne debate primila rezolucija, priopćena u 8. broju Šum. lista, složena u obliku odgovora na poznatih 11 pitanja.

Do veće debate dolazi kod pitanja 6. glede otkupa servituta, koji postoje samo u Bosni; iznose svoje podlage dr. Danda, dr. Landikušić, Ćirković, Ružić i Čeović. Razvija se debata o tome, ima li se u rezoluciji spomenuti način razrešivanja servituta (dr. Danda i dr. Landikušić), ili da se općenito rekne po predlogu Ružićevom »Novih servituta se ne snije praviti. Postojeće treba urediti, po mogućnosti otkupiti« ili konačno da se u to pitanje kao naročito bosansko, za koje će trebati sakupiti podatke po direkciji sarajevskoj, te ga riješiti naročitim zakonom, uopće ne upoštam, te se ministarstvu kao odgovor na 6. točku rekne (Ćirković — Čeović): »U pitanju servituta neka se pozovu direkcije šuma, da prema svojim naročitim prilikama iznesu svoje stanovište.« Uslijed debate dolazi do glasanja, kod kojeg dobiva većinu predlog Čeovićev.

Prelazi se na

12. točku: Pitanje pravedne otštete.

Petrović iznosi predlog: »Ošteta za šume, koje se eksproprišu, ustanovljuje se na ovaj način:

Vrijednost šumskog zemljišta ustanovljuje se po kat. vrijednosti. Vrijednost sastojina ustanovljuje se kod:

a) branjevina t. j. kultura i mladih sastojina, koje još nisu stekle uporabnu vrijednost, kao produkt kat. čistog dobitka i srednje dobe sastojina. Kod nepotpunog obrasta ima se ta vrijednost razmjerno reducirati.

b) Kod starijih sastojina t. j. koje su već postigle uporabnu dobu, ima se ustanoviti faktična drvena masa i obračunati po cijenama označenim u šum. oštećenim cijenicama, koji su važili u zadnjem trogodištu pred ratom.

Ekspropriisati se imaju također investicije, gospodarske i stanbene zgrade, podgnute prije rata, ako i danas služe za svrhe gospodarstva i nalaze se u dobrom stanju. Njihova vrijednost ustanovljuje se po amortizacionim principima na temelju faktičnog potroška. U koliko ovaj nije poznat, ima se njihova vrijednost procijeniti i izraziti po predratnom iznosu.

Napred označene vrijednosti odnosno oštećni iznos razumijevaju se u zlatu.

Iz oštećenog iznosa imaju se podmiriti sve obveze šum. vlasnika vezane za eksproprij. objekt uključivši ovamo i penzije te otpravnine namještnika.

Lang predlaže, da se u ime oštete dade trojna renta po poprečnom 10 letnom donosu pred ratom, kapitalizirana sa 2 %, u zlatu (cene predratne).

Ružić iznosi predlog: »Pravednom oštećenom za eksprop. šumske komplekse u smislu čl. 41. Ustava smatra J. Š. U. konverziju šumskog u novčani kapital tako, da ovaj donosi sopstveniku isti stalni, čisti dohodak. Tu većnu rentu treba kapitalizirati po momentalnom stanju novčanog kamatnjaka te jednu trećinu svote otplatiti odmah u gotovini, ostale dve trećine amortizirati u roku od 30—40 godina, a po tečaju svakogodišnjeg kamatnjaka.»

2. Da se to postigne, valja procijeniti šume. Tu procjenu valja izvršiti jedinstveno po znanstvenoj metodi o računanju prihodne vrednosti šume po današnjem stanju a po poprečnim cenama šum. produkata iz godina 1908 do 1913. Isplata se vrši u zlatu.

3. Ako bude donet zakon o davanju imetka prije, nego li bude otplata potpuno dovršena, ima ta odredba da se protegne u jednakoj mjeri, kako će biti oporezovani veliki šumski kompleksi, i na cjelokupni otplatni iznos.

4. Sve obaveze, uključivši materijalna prava namještnika, što su ih već stekli po važećim propisima, treba likvidirati iz otplatne svote. Kvalificirane neporočne namještenike preuzima novi sopstvenik u svoju službu po obostranom sporazumu.

5. Šumske i šumsko-industrijske investicione objekte treba procijeniti po njihovoj porabnoj vrednosti i za taj iznos povećati otplatnu svotu.

Razvija se debata o predlozima, u kojoj ne može da se odluči većina ni za jedan predlog, te se povjerava dr. Landikušiću i Ljuštini, da oni izrade dosadašnje zaključke poredane prema pitanjima ministarstva, a predlagači 11. točke da traže kompromis. Sjednica se zaključuje u 7 i pol sati, a otvara 21. u 9. sati prije podne.

Predsjedatelj predlaže, da se uzme na dnevni red točka 7. Ustanovljenje dnevnog reda glavne skupštine. Predlaže, da ista bude 8. septembra o. g. Prima se.

Dan prije t. j. 7. IX. da budu sjednice upravnog i nadzornog odbora. Prima se.

Marinović obrazlaže, da se od skupština Udruženja u momentu, kada se izgrađuje država, traži više, nego li da budu samo sastanci za upoznavanje i zabavu. Dobro je i potrebno, da se sastanemo i upoznamo, a čovjek osjeća i potrebu da se rasonodi, ali to rasonođenje će tek onda goditi, ako dođe poslije savjesno svršenog posla. Želio bi, da se već sada izrazi želja i direktiva odsjecima glede predmeta, koji će se razpravljati. Tih je puno i svi su aktuelni. Tako n. pr. pitanje izgradnje željezničke mreže, lugarske izobrazbe, organizacije službe, zakona, vlastite režije, terminologije itd.

Ružić drži, da ima toliko formalnosti, koje se moraju izvršiti, da će se na skupštini moći raspraviti u plenumu samo dva do tri pitanja. Važno je, da se obave izbori međusobnim sporazumom, jer još nema sekcija; da se sporazumemo glede izmjene pravila, u kojima je dosta pogrešaka, a onu klauzulu, da se ne smiju osnivati podružine, nego samo na teritoriju direkcija, da treba izmijeniti. Želio bi, da se prilikom skupštine napravi izlet, da tako upoznamo koji dio šuma Srbije.

Čirković bi bio zato, da se pravi izlet u Đerdap, koji je najlepši kraj a ima i dosta šuma. Za sada trebamo, da se upoznamo u prvom redu između sebe te sa pojedinim krajevima, životom, narodom i običajima, nakon toga će biti dosta vremena, da upoznajemo i šume. Drži, da se skupština, koja ima dosta formalnosti, koje su vrlo važne, ne bi smjela opteretiti dugim vijećanjima, pa da sekcije iznesu najviše dva pitanja n. pr. Jadransku željeznicu i pitanje naobrazbe pomoćnog osoblja.

Nakon toga ustanovljuje se dnevni red glavne skupštine ovako:

1. Izvještaj rada upravnog odbora.
2. Izvještaj rada nadzornog odbora.
3. Razrešnica upravnom i nadzornom odboru.
4. Izbor nove uprave.
5. Izvještaj odsjeka rada, razprave i zaključci.
6. Budžet.
7. Izmjena pravila.
8. Eventualija.

Ovaj se program ima objaviti u novinama s pozivom, da članovi predlože predloge za izmjene pravila i ostale predloge do konca augusta po čl. 34. pravila.

Glede točke dnevnog reda ove sjednice o izmjenama pravila ne će se ovaj put raspravljati već na narednoj sjednici 7. septembra u Beogradu prema stiglim predlozima.

Izvješćuje dr. Landikušić o načinu obrazovanja komisije za izradbu šum. zakona. 1. III. izdano je rješenje, da se obrazuje komisija. U nju ulazi: Velja Ristić, kasacioni sudija; Pero Đorđević, prof. univerziteta; Jovo Metlaš, Milorad Jovanović i Slavoljub Ilić, načelnici; Sveta Radenković, Mih. Ljuština, Vojko Koprivnik i dr. Landikušić, inšpektori.

Prva sjednica 6. III. Tu se konstituišu. Glede osnovnih načela ne mogu se sporazumjeti. B'ra se uži odbor od 5 lica, da prouče dosadanje pokrajinske zakone i podnesu izvještaj. To se podnosi 21. III. Pošto se u osnovnim principima ne mogu složiti, prelazi se na tehničku stranu, razdiobu materijala u 12 dijelova.

1. Opšte odredbe.

2. O postupanju s drž. šumama.
3. „ „ „ „ samoupr. šumama.
4. „ „ „ „ javnoprav. šumama.
5. „ „ „ „ privatnim šumama.
6. O organizaciji drž. nadzorne službe.
7. O služnostima.
8. O spored. šum. proizvodima.
9. O administrat. postupku.
10. O šumskim krivicama.
11. O naknadi šteta.
12. Naročite odredbe i prelazna naređenja.

Uži odbor imao je izraditi svako poglavlje, ali pošto 25. IV. izvješćuje, da radi opterećenja tekućim poslovima nije mogao da to učini, uzima se drugi način rada t. j. da po dva člana izrade pojedine dijelove. Sjednici od 19. V. prisustvuje i sam Ministar te na pritužbu članova, da kraj silnih tekućih poslova ne mogu svršiti nacrtu do određenog roka 20. juna, dozvoljuje, da članovi komisije svaki drugi dan rade samo zakon. Od onda su izrađeni predlozi za nacрте, koji su razaslati i članovima upravnog odbora. Rok je međutim produžen do 15. jula. Konačno predlaže, da se prede na razpravu o principima novog zakona. —

Čirković otvarajući debatu želi, da mnijenje J. Š. U. bude nezavisno od želja i rada službenih organa. Čita se zatim predlog Ružičev u tom predmetu kao i dopuna dr. Ugrenovića, gdje se iznosi okosnica novog šumskog zakona.

Petrović razlaže, kako su austrijski zakon izrađivali prvi stručnjaci 7 godina. Nemoguće je udovoljiti želji ministra, da se posao svrši u kratko vrijeme, što priznaju ovo i izrađivači. Misli, da se danas ne možemo upuštati ni u debatu o glavnim načelima, jedino možemo predložiti da se obrazuje nova komisija. U tu da uđu najpriznatiji stručnjaci i pravnici. Pošto se u daljnoj debati upuštaju pojedinci u razpravljanje načela o organizaciji službe, Marinović predlaže, da se debata razvije u smjeru pitanja:

1. Tko ima izradjivati zakon.
2. što da uđe u njega. Prihvaća se.

Glede prvog pitanja iznosi se predlog Ružičev (da Udruženje izradi zakon) i Petrovićev koji je poslednji i prihvaćen, te je odlučeno predložiti, da i dalje radi komisija, upotpunjena novim članovima.

U komisiju će se predložiti: Dr. Anton Goglia, banski savjetnik Zagreb, dr. Dragutin Trstenjak, vl. tajnik Ljubljana, M. Conte Viskovich, biv. savjetnik pokr. up. Zadar, dr. Dimitrije Milošević, vl. tajnik u Sarajevu. Osim njih još da uđu u komisiju ovi šum. stručnjaci: Ing. Ružić iz Ljubljane, iz Bosne Pavao Bilić, nadšumarnik iz Hankumpanije, a iz Vojvodine: Ilija Slijepčević, šum. savjetnik.

Čirković predlaže, da komisija već izrađene članke osnove šalje od vremena do vremena odboru dot. sekciji. Prima se.

Na pitanje: što da uđe u zakon, saglašuju se svi s predlogom dr. Landić kušića, da zakon normira samo sve ono, što ima trajnu vrijednost a da ne dolaze unutra odredbe, što mijenjaju današnje pravne odnošaje i imaju samo prelazan značaj kao: otkup servituta, ograničenje šuma, eksprop. vel. posjeda. Prima se.

S tim je zaključena debata o šum. zakonu.

Uzima se zatim na glasanje predlog Ružić = Petrovićev i posljednji dobiva 5 drugi 6 glasova. Zaključeno, da Landikušić i Manojlović potraže novu stilizaciju do sutra, pošto dr. Landikušić iznosi posredovni predlog.

Prelazi se na Eventualije.

1. Tajnik čita molbu udove Ž. Petrovića, nadš., koja je ostala sa 7 djece bez hranitelja i penzije, jer penzije podšumara n'su još uređene. Predlaže da 1. članovi odbora međusobno sakupe neku svotu, koja će biti temelj za akciju sakupljanja prinosa. 2. Da društvo nešto dade iz svojih sredstava. 3. Da se predstavkom umoli ministarstvo za uređenje tog pitanja.

Ad 1. Prima se. Iz kase društvene votira se 300 Dinara. Članovi odbora sakupljaju međusobno 400 Din.

2. Sava Vučetić iznosi predlog u istom predmetu za obrazovanje penzionog fonda.

Ad 2. Podniet će se ministarstvu.

4. Marinović iznosi predlog o carinama i želj. tarifama. Upućuje se odsjeku rada za šumski promet i trgovinu, da do naredne skupštine izade s konkretnim predlogom.

5. Marinović iznosi predlog o unapređenju rada u vlastitoj režiji kod drž. šumarstva. Razvija se debata, u kojoj se svi prisutni slažu u tome, da treba ovo pitanje čim prije raščistiti te se upućuje III. odsjeku, da do glavne skupštine izradi konkretan predlog.

6. Čita se rezolucija Udruženja Ing. i Arh., kojom protestuju protiv donošenja zakona o opštoj upravi bez konzultovanja stručnjaka te se tehnička služba stavlja pod policijsku kontrolu. Pozivaju šum. udruženje, da se priključi protestu.

Nakon odulje debate prima se predlog Čirkovićev, da se ovo pitanje u svezi s pitanjem šum. organizacije iznese pred narednu skupštinu putem I. odsjeka rada, koji će ga raspraviti Udruž. Ing. i zamoliti, da priopći, kakve su korake poduzeli u toj stvari, da ih znademo poduprijeti, jer se načelno slažemo s njima, podnoseći u istoj stvari proteste i rezolucije.

7. Čirković iznosi predlog glede izrade željez. pragova. Zaključeno poslati predstavniku ministarstva, a Čirković da će tu stvar pobliže obraditi u šum. listu.

8. Vučetić govori o činovničkom pitanju i predlaže:

a) Da J. Š. U. stupi u svezu sa Savezom drž. službenika, te da se delegiraju dva činovnika ministarstva šuma i ruda, koji će biti u svezu s tim savezom i društvo naše o važnijim stvarima obavještavati. Delegira se dr. Landikušić i Ljuština.

b) Nadalje, da predsjedništvo izradi za slijedeću skupštinu rezoluciju za poženjenje riješenja činov. pitanja.

9. Vučetić govori o teškoći službovanja u južnim krajevima. Zaključeno, da Vučetić izradi o toj stvari podstavku i podnese predsjedništvu.

Nastavak 23. augusta u 9 sati prije podne.

10. Na predlog Marinovićev zaključeno, da se ovaj put imenik svih članova, koji je još uvijek velikim promjenama izvrnut, još ne tiska već samo litografira u par primjeraka.

11. Na predlog tajnika zaključeno, da se za stroj pisači, koji je društvu vrlo potreban, može utrošiti do 5000 Din, ako mater. stanje društvu dopusti.

12. Prigodom skupštine pritužit će se Udruženje osobno kod ministra,

da se predloži Udruženja ne riješavaju i spisi leže u ministarstvu ne riješeni dugo vremena.

13. Blagajnik neka daje tiskati iskaznice, koje će se dijeliti članovima na skupštini.

14. Na predlog Ružičev glede računovodstva razvija se debata, u kojoj učestvuju svi članovi. Proizlazi se jednodušno mišljenje, da je šumarstvu neophodno posebno posebno računovodstvo, ali se odustaje od rezolucije, već je zaključeno skrenuti pažnju komisije za izradbu zakona, kako bi u taj zakon došlo i pitanje samostalnog računovodstva.

15. I. sekciju vodi dr. Đoka Jovanović, jer je bolestan nač. Metlaš, a ima aktuelnih stvari u raspravi sekcije.

16. Ružić interpeliše radi praktičnih ispita za koje je raspisan natječaj na temelju starih pravila. Iznosi i pitanje ispita srednjoškolca. Zaključeno, da se ministarstvo požuri glede izdanja pravilnika, za koji je nacrt predložen. Glede srednjoškolca pošto se stvar tiče specijalno nekolicine iz područja di-rekcije ljubljanske, da ova stavi konkretan predlog ministarstvu, jer se rečenim pravilnikom rješavaju samo ispiti visokoškolca, pa se ovaj ispit ne može protezati i na srednjoškolce.

17. Divjak iznosi predlog glede osnivanja privrednog savjeta. Uputit će se predstava J. Š. U. i rezolucija sa glavnog zbora.

18. Čitaju se imena novih članova, koji pristupaju u J. Š. U. Kao član dobrotvor Ugar d. d. Sarajevo s 5000 Din prep. dr. Landikušić i Knežević. 2. Tvrtka Feltrinelli et comp. Prača.

b) Utemeljači: I. Vaso Vasiljević, industrijalac Sarajevo, prep. Landikušić — Knežević.

II. Trg. industrijska banka, Beograd.

III. Banka i šted. Gorskog Kotara, Ravnagora.

IV. Hrv. slav. zem. hip. banka Zagreb.

V. Croatia d. d. za ind. drva Zagreb, prep. Marinović — Majnarić.

c) Redoviti: 1. Ing. Makso Kirchbauner, šum. nadsavjetnik Sarajevo, pr. Landikušić — Knežević.

2. Ing. Pavle Stepanović Jezarevski, šum. ing. Kruševac, pr. Vučetić — Čirković.

3. Juraj Šutija, okr. šumar Bitolj.

4. Obrad Medlin, šumar Knin, pr. Blaha.

5. Milan Manojlović, š. ing. asistent Draganec, pr. Čeović.

Zatim se čita predlog Podružnice u Ljubljani glede novih članova, kojima se određuje kategorija članstva. Primaju se:

a) Za redovite članove:

1. Ing. Franc Dietinger, posestnik Brezno.

2. Franc Pleško, šum. uprav. Kokra.

3. Emil Weigel, gozd. svetnik Sl. Bistrica.

4. Ing. Boleslav Črnagoj, š. ing. Ljubljana.

5. Ivo Urbas, posestnik Slemen.

6. Franc Petrič, okr. gozdar Ljutomer.

7. Ing. Gustav Hržič, š. nadkom. Mur. Sobota.

8. Ing. Ernest Bratuž, š. nadkom. Maribor.

9. Josip Schagl, upr. Pišeče.

10. Rudolf Pleiner, okr. gozd. Guštanj.

11. Adolf Meliva, okr. gozd. Ravnik.

12. Vinko Primožič, okr. gozd. Slov. Gradec.
13. Ignac Močnik, gozdar D. Lendava.
14. Karol Toppel, g. upr. Vurberg.
15. Josip Drachsler, gozdar Kostanjevica.
16. Franjo Gerlevec, gozdar Kostanjevica.
17. Mirko Hanzlowsky, gozdar Kostanjevica.
18. Ing. Franc Miklavič, g. upr. Bled.
19. Karol Ekel, višji admin. svetnik Ljubljana.
20. Viljem Drasal, gozdar Snežnik.
21. Jaroslav Kibic, gozdar Snežnik.
22. Ivan Srebrnič, rač. svetnik Ljubljana.
23. Ing. Franc Sevnik, g. upr. Boh. Bistrica.
24. Josip Krošelj, g. pris. Namršelj.
25. Josip Havliček, posestnik Krvava peč.
26. Anton Komel, okr. g. Ljubljana.
27. Franc Kalan, okr. g. Ljubljana.
28. Alfred Busbach, okr. g. Ljubljana.
29. Ivan Ahačič, okr. g. Ljubljana.
30. Gustav Kordon, Logatec.
31. Rafael Ravnik, Kočevje.
32. Hinko Janša, Boh. Bistrica.
33. Viktor Svoboda, Bled.
34. Valentin Tomše, Bled.
35. Leon Detela, goz. upr. Stražišče.
36. Jaroslav Dřimal, gozd. Videm.
37. Josip Blejer, rev. goz. Črni Vrh.

Za pomagače:

1. Franc Črnagoj, učitelj Črna.
2. Dr. Frid. Lukman, odvet. Ljubljana.
3. Jeschonig, posestnik Arjavas.
4. Aleš Vodnik, posestnik Sp. Kokra.
5. Dr. Oskar Orosel, odvet. Maribor.
6. Viljem Rožman, duhov. Maribor.
7. Dr. Ivan Tavčar, odvet. Ljubljana.
8. Alojz Godec, posestnik Rudbreg.
9. Josip Koriman, posestnik Fala.
10. Joško Babnik, Lobnica.
11. Ivan Pušnik, Šmartno.
12. Pavel Glančnik, Pragersko.
13. Miroslav Ausch, Pragersko.
14. Gašpar Karničnik, Rudeči Breg.
15. Rudolf Writsel, Korninec.
16. Franc Šemrov, odv. Kranj.
17. Anton Skerbinek, les. trg. Selnica.
18. Josip Janežič, pos. Stara vas.

Za temeljace:

1. Uprava velep. Snežnik.
2. Uprava bar. Borna, Tržič.
3. Drž. upr. sek. dobra Szapary M. Subota.

4. Parna žaga Lušin, Koprivnik.
5. Barbo Josip, velep. Rakovnik.
6. Alojz Langus, industrij. Radovljica.
7. Franc Schönborn, velep. Sevnica.
8. Dr. Zabeo gozdna uprava, Ruše.
9. Upr. Križ. Komenda, Vel nedelja.
10. Velep. Stubenburg, Gor. Cmurek.
11. Tovarna Gerhardus in sin, Majšperg.
12. Ferdo Tomažin, pos. in trg. Smartno.
13. Flor. Janc, pos. in trg. Radovljica.
14. Vinko Hudovernik, Radovljica.
15. Gozd. upr. Thurn Valsasina, Ravno.
16. b. Alfred Moscon-Buttler, Pišče.
17. Dr. Ferd. Attems grof, Slov. Bistrica.
18. Mestni magistrat, Celje.

Na koncu podnose Landikušič-Manojlović tekst redakcije predloga Petrović-Ružičevog, koja se prima s time, da se kao predlog manjine predloži i Ružičev predlog s isvješćem ministarstvu.

Prelazi se na razpravu predloga Stamenkovićevo o tom, tko je nadležan određivati eksproprijaciju.

Prima se redakcija, objavljena u rezoluciji (v. 8. br. Šum. lista).

Nakon toga je sjednica zaključena. —

Zapisnik

II. odborove seje ljubljanske Podružnice J. Š. U., ki se je vršila dne 20. avgusta 1922 v Celju.

Prisotni odborniki gg.: ing. Rustia, ing. Lenarčič, Goederer, Lang, ing. Šivic, ing. Obereigner. ing. Ružič, Detela, Podlesnik, Čater, ing. Božič, ing. Rudež, ing. Travirka, Rihteršič.

Opravičili so se: predsednik Lenarčič, ing. Hržič, ing. Pahernik.

Podpredsednik dvorni svetnik ing. Rustia ugotovi sklepčnost, pozdravi prisotne in naznani, da je Podružnica prejela nastopno zahvalo Nj. Veličanstva Kralja za udanoštni pozdrav z dne 4. maja t. l.: »Njegovo Veličanstvo Kralj blagovoleo je narediti, da Vam izjavim Njegovu toplu zahvalnost na izrazima odanosti, koje Mu je podružnica poslala prilikom svoga zbora u Mariboru.« S klicem »živel kralj!« vzamejo prisotni poročilo na znanje.

Nato poroča predsednik o delovanju Podružnice od zadnje odborove seje. Ugotovi z veseljem, kako delo v Udruženju dobro napreduje. V tem času sta se vršili dve pomembni seji glavnega odbora, prva dne 13. maja in naslednje dni v Ljubljani, druga dne 20. julija in naslednje dni v Sarajevu. Delo podružnične uprave se je v glavnem osredotočilo okrog pripravljalnih del za obe ti seji in njih programne točke. Zato tudi ni bilo mogoče sklicati odborove seje poprej. O izvršenem važnem delu na omenjenih sejah glavnega odbora bo poročal tajnik. Omeji se le na ugotovitev, da nam je s skromnimi sredstvi uspelo dostojno sprejeti čisl. kolege iz drugih krajev v Ljubljani in jim pokazati najlepši del Slovenije na Gorenjskem. Čaka nas nadvse važno delo, posebno glede reševanja agrarne reforme in izdelave splošnega šumskega

zakona. Občni zbor dne 8. septembra v Beogradu bo največjega pomena za napredek Udruženja in je želeli, da bo udeležba čim večja.

Poročilo predsednika se odobri. Nato poda tajnik svoje poročilo. Vsi došli spisi so bili rešeni. Na obeh že od g. predsednika omenjenih sejah glavne odbora je Podružnica bila skoroda polnoštevilno zastopana in se je izvršilo veliko delo. Šlo se je predvsem za že omenjeni dve temeljni vprašanji, namreč za preciziranje stališča Udruženja napram agrarni reformi z ozirom na šumarstvo in o novem šumskem zakonu. V obeh teh točkah nam je v bistvu uspelo popolnoma uveljaviti stališče Podružnice. V predmetu agrarne reforme se je najbolj sporno vprašanje »pravične odškodnine« rešilo na ta način, da nam je uspelo precej modificirati predlog Zagrebčanov v prid našemu stališču, razen tega pa je bil kot manjšinski predlog sprejet tudi predlog naših odborov. Oba predloga — kakor tudi ves odgovor na znanih 11 vprašanj — bosta priobčena v prihodnji številki »Šumarskega Lista«. Naproša kolege, ki imajo čas in možnost, da obdelajo in razmotrivajo teoretično oba predloga in rezultat obelodanijo v »Šumarskem Listu«. O vprašanju šumskega zakona se je predlagala ustanovitev posebne komisije za izdelavo načrta. Podružnica je predložila ogrodje za ta zakon, ki pa ni prišlo v podrobno razpravo, temveč je bilo odstopljeno predlagani komisiji, ker se stališču komisije ni hotelo prejudicirati. Oba toli važna predmeta sta se s tem spravila na pravilno pot do zadovoljive rešitve.

Tajnik s tem zaključil svoje poročilo in prosi, da se mu da priložnost pri posameznih točkah, ki so na dnevnem redu, spopolniti to svoje poročilo. (Odobreno.)

Nato poroča blagajnik ing. Obereigner o stanju članstva in blagajne. Podružnica ima sedaj 286 rednih članov, 15 podpornih članov in 2 člana utemeljača. Članarino so plačali za leto 1922 skoraj vsi člani. Na članarini je do konca julija 1922 bilo vplačanih 7621.50 Din, na pristopnini 310 Din, prostovoljnih članskih prispevkov 2389 Din. Vseh prejemkov s preostankom izza konca l. 1921. in z volilom družbe »Sava« (propagandni fond) je imela podružnica 42.286.36 Din. Od tega se je izdalo: za račune Glavne uprave, kar bo refundirano, 2546.49 Din, na preodkazila Glavni upravi skupno 18.960.05 Din, na upravne in potovalne stroške 5999.16 Din, za nabavo knjig in strokovnih časopisov 142.50 Din, za razne stroške 1267 Din, skupno 28.915.20 Din. Čisti ostanek znaša torej koncem julija 13.371.16 Din. — K poročilu se oglasi za besedo ing. Lenarčič in kritizira vpis volila družbe »Sava« v znesku 25.000 Din med prejemke Podružnice. To je povsem napačno, ker je volilo bilo storjeno s posebno listino in v posebne namene, tvori torej poseben fond ali začetek fonda za propagando in povzdigo šumarstva na področju Podružnice. Podružnica je le upravitelj, ne pa tudi neomejeni imejitelj tega fonda. Kot član družbe »Sava« je bil tudi on na dotičnem zborovanju, ki je denar dovolilo in se natančno spominja takega dejanskega stanja. V ostalem pa tudi dotična listina dovolj pove. — Po živahni debati se je končno z večino glasov sklenilo, da se mora omenjeno volilo vpisati in voditi kot poseben fond in polovična oddaja fonda Glavni upravi smatrati kot brezobrestno posojilo. — Nato se poročilo blagajnika odobri.

Preide se k 4. točki dnevnega reda: Letošnji občni zbor v Beogradu. Tajnik naglašaja potrebo, da se čimveč članov Podružnice tega zbora udeleži. Doslej se je priglasilo povsem neznatno število članov. Vzroke je iskati v

splošni draginji in pa v tem, da je državno šumarsko uradništvo Slovenije v materialnem oziru zapostavljeno državnemu šumarskemu uradništvu drugih pokrajin. Na predlog tajnika se sklene, obrniti se s posebnim dopisom do oseh članov odbora in delovnih odsekov, da bi se vsaj ti odločili za udeležbo. Glede volitev poročča, da smo volitve za Podružnico izvršili dne 4. maja t. l. ter je treba le še rezultate sporočiti Glavni upravi. Nato razloži stanje kandidature za predsednika J. Š. U. — Sklene se, podpirati kandidaturo dose danjega predsednika, če jo bo iz zdravstvenih ozirov mogel sprejeti. Drugače in tudi v slučaju ugovorov s strani Beograda bo Podružnica to leto priporočala podpreti stališče Beograda, ker je lani podprla Zagreb.

Glavni upravi se, posebno vsled neutemeljenih napadov »Jugoslovske šume« izreka popolno zaupanje. —

Proračun podružnice za leto 1923, kakor ga je predložil blagajnik g. ing. Obereigner, se je odstopil posebnemu odboru. Po že zgoraj navedeni izločitvi t. zv. propagandnega fonda (»Sava«) je bil nato proračun odobren. —

Na predlog tajnika se določi poseben odbor za izdelavo podružničnih pravil. V odbor so bili izvoljeni: ing. Šivic, vlad. svetnik Detela in ing. Ružić.

Glede event. zvišanja članarine se je sklenilo, zavzeti odklonilno stališče. V skrajnem slučaju se sme članarino zvišati kvečjemu do 50 Din letno.

O vprašanju spremembe glavnih pravil je poročal tajnik. Kakor vsak rezultat kompromisov, tako so tudi naša pravila zelo nepopolna. Vendar pa ne gre, da bi se pravila že sedaj temeljito izpremenila. Sklene se predlagati naslednje izpremembe:

V čl. 5. naj bi prišla nova tč. »b) Članovi pomagači jesu svi oni članovi, koji po tč. a) ne mogu biti redovni članovi Udruženja, te oni, koji to mogu biti, a ih upravni odbor kao takve ne primi, i konačno oni, koji to žele postati. Prvi plaćaju umanjenu, drugi i treći povišanu članarinu redovnih članova u iznosu, kako to Godišnja skupština zaključí.«

Dosedanje točke b)—d) se spremene v tč. c)—e).

V novi točki e) je treba dostaviti besede: »ako ih upravni odbor primi.«

Čl. 30—32 morajo se prestaviti pred člen 42.

Izpremembe čl. 30. naj se skušajo doseči s predlogi posameznih članov, ker Podružnica kot taka na tej izpremembi ni interesirana.

Končno se je sklenilo zavzeti se za obligatno ustanavljanje podružnic povsod tam, kjer so za to dani pogoji. Če se to doseže, je treba k čl. 33. dostaviti: »Na svakih 10 redovnih članova ima svaka Podružnica odaslati najmanje po jednoga delegata na Glavnu skupštinu.«

Na predlog ing. Šivica se pooblasti predsednik, da povabi člane Udruženja na prihodnji obči zbor v Ljubljano.

Posebni predlogi se sklenejo za:

1. dovolitev ustanovitve »fonda za pogozdovanje in za drevesnice« (rasadnike),

2. »fonda za glavno skupščino 1923«,

3. za delo propagande in zastopstva v smislu volila družbe »Sava«.

V Sloveniji imamo 16 drž. drevesnic v približni izmeri 8 ha. Z nezadostno dotacijo države te drevesnice ne morejo priti v normalno stanje. Nekatere drevesnice naj bi postopno prevzela Podružnica v svojo oskrbo. Zato se je napravil zgornji sklep in je bila s tem rešena tč. 7. dnevnega reda. — Za enkrat se dovoli financiranje drevesnice v Slivnici pri Mariboru iz propagandnega fonda in se ima naprositi g. ing. Urbasa za predložitev proračuna. —

K točki 5. dnevnega reda se prijavi ing. Šivic s sledečim izvajanjem:

»§ 22. drž. gozd. zakona predpisuje, da morajo v svrhu natančnega izpolnjanja vseh zakonitih gozdnih predpisov gozdni posestniki, kojih gozdi so dovolj razsežni, namestiti za oskrbo teh gozdov usposobljene upravitelje, ki jih je vlada spoznala za to sposobne.

Posebni deželni zakoni določajo razsežnost gozdov, ki je merodajna za namestitev kvalificiranih upraviteljev, to je takih, ki imajo preizkušnjo za samostalno vodstvo gozdnega gospodarstva, in sicer na Kranjskem 1150 ha (2000 oralov) razglas z dne 9. okt. 1874, dež. zak. št. 30), na Koroškem 1500 ha (razglas z dne 19. aprila 1898, dež. zak. šte. 12), na Štajerskem 800 oziroma 1000 ha (odredba z dne 30. nov. 1912, dež. zak. št. 41).

Poleg tega obstojajo še razsodbe upravnega sodišča, na pr. razsodba z dne 9. novembra 1912, št. 12.148, ki v konkretnem slučaju potrjuje odredbo gozdnih oblastev, da mora gozdni posestnik nastavitv usposobljenega upravitelja, kateri ima stalno nadzirati in voditi gozdno gospodarstvo in da ne zadošča poveriti morda kekega, v sosesčini stanujočega organa, da le od slučaja do slučaja prihaja nadzorovat gozdno gospodarstvo.

Dandanes opazamo, da na nekaterih gozdnih veleposestvih kljub še vedno veljavnim cit. zakonitim predpisom niso nameščeni usposobljeni gozdni upravitelji in da se te določbe ne kršijo le po nekaterih gozdnih posestnikih, temveč celo od strani državnih uradov.

S tem se ne kršijo samo veljavna zakonita določila, ki zahtevajo, da bodi dotični kvalificirani upravitelj odgovoren napram oblastvom, temveč se proizvrača tudi, da absolventi visokih šol ne morejo na domačih tleh priti do kruha.

Stavi predlog, naj se sklne napraviti vlogo na direkcijo šum v Ljubljani v tem smislu, da v svojem delokrogu in — ako to ni mogoče — s pomočjo ministrstva za šume in rudnike pribori zakonitim določbam vpoštevanje v polnem obsegu.

Ob enem naj se naprosi tudi Glavna uprava J. Š. U., da ta predlog na merodajnem mestu primerno podpre.« (Sprejeto.)

Referent poroča nadalje, da je ministrstvo za šume in rudnike izdalo načelno odločbo glede polaganja preizkušnje za samostalno vodstvo gozdnega gospodarstva po doslej za Slovenijo veljavnih predpisih.¹

Nadalje poroča ing. Šivic glede postavljanja nestrokovnjakov za sekvestre sledeče:

»Naredba min. za agrarno reformo, izdana v sporazumu z ministrstvom poljoprivrede in voda in z ministrtvom šuma i rudnika predpisuje, da bodi sekvester strokovnjak.

V Sloveniji so od strani agrarne reforme nastavljeni sekvestri strokovnjaki.

Nasprotno pa ministrstvo pravde namešča na gozdnih veleposestvih sekvestre (na posestvih pruskih, ogrskih in v najnovejšem času tudi avstrijskih podanikov), ki niti pojma nimajo o gozdnem gospodarstvu. Na posameznih posestvih so tem sekvestrom prideljeni tudi pomočniki (po eden in več), ki ravnotako nimajo prav nobene gozdarske izobrazbe.

Zakonita določba, da imajo biti sekvestri za gozdna posestva kvalificirani, žal ne obstoja.

¹ Glej zadevno notico v poglavju: »Službene vijesti«, na str. 636.

Akoravno ni stvar J. Š. U. izjavljati se, jeli so sekvestri na gozdnih veleposestvih, ki so itak že pod nadzorstvom okrožnih agrarnih uradov, potrebni ali ne, kakor tudi ne, jeli preneso posamezna, posebno manjša gozdna posestva stroške sekvestra in njegovih pomočnikov, vendar je v očigled temu, da sekvesternestrokovnjak gozdnemu gospodarstvu nikakor ne more biti v korist, prositi na odgovornih mestih, da se poveri naloga sekvestra za gozdna posestva, ako so povsod sploh potrebni, usposobljenim organom.«

Sklene se naprositi Glavno upravo J. Š. U., da povzame potrebne korake.

K točki 6. dnevnega reda omenja predsednik, da so komisije za agrarne operacije v šumarskem pogledu velevažnega pomena. Iste pa se dandanes za dobrobit šumarstva jako malo zavzemajo. Prigodil se je slučaj, da je lokalna komisija za agrarne operacije vzela na zapisnik zahtevo uprave čencev, da se jim prisodi lastnina do 5000 ha velikega, v državni upravi naha-
jajočega se gozda.

Glede organizacije oblastij, ki so jim poverjene agrarne operacije, pojasnjuje ing. Šivic, da je svojedobno — pred prevratom — obstojala ministerijalna komisija za agrarne operacije z določenim ji delokrogom. Bila je to institucija v okviru bivšega avstrijskega ministrstva za poljedelstvo, v kojega delokrog je spadalo tudi gozdarstvo.

Po prevratu so uradovala v Sloveniji nekaj časa samostojna poverjeništva, ki so bila najvišja inštanca dotlej, dokler niso ministrstva v Beogradu prevzela poslov v najvišji inštanci za vso državo, torej tudi za Slovenijo.

Gozdarske agende je, kakor znano, prevzelo ministrstvo za šume in rudnike, poljedelske pa ministrstvo za poljoprivredo in vode.

Agrarne operacije pa so ostale najpoprej v področju poverjeništva za kmetijstvo v Ljubljani, akoravno se te operacije vršijo tudi v gozdih (delitve gozdov, uredbe užitnih pravic v gozdih itd.).

Ko se je deželna vlada preobrazila v pokrajinsko upravo s svojimi oddelki (za gozdarstvo — sedaj direkcija šum — kmetijstvo itd.), je pokrajinska komisija za agrarne operacije postala samostojna institucija, vendar pa je v njej zadobil 1 kmetijski zastopnik glasovalno pravico, dočim je gozdarski zastopnik nima. Dalje je omeniti, da sta lokalna komisarja za agrarne operacije dandanes ob enem uradnika oddelka za kmetijstvo in kot taka temu oddelku podrejena.

Omeniti je nadalje, da dandanes lokalni komisiji za agrarne operacije (za Kranjsko in Štajersko) nimata nobenega kvalificiranega gozdarskega strokovnjaka za operacije v gozdih (taksacije, izjave pri delitvah, melioracije itd.), četudi sta jih pred prevratom odnosno v predvojnem času vedno imeli.

Dandanes je pokrajinska komisija za agrarne operacije zadnja inštanca, kateri se ima ministrstvo za šume in rudnike kot zastopnik kranjskega verskega zaklada, kjer so operacije v teku, pokoravati.«

Odbor sklene, naj se naprosi ministrstvo za šume in rudnike, da prouči, ali kaže ustanoviti ministerijalno komisijo za agrarne operacije, ki ne sme biti podrejena niti ministrstvu za poljoprivredo, niti za gozdarstvo, ker se peča s predmeti, ki spadajo v resort obeh ministrstev. V ministerijalni komisiji bi imelo ministrstvo za šume in rudnike svojega zastopnika, ki bi lahko ščitil šumarstvo. Proti ustanovitvi ministerijalne komisije za agrarne operacije pa govori dejstvo, da se iste vršijo najbrž samo na teritoriju Slovenije, ne pa vse države.

Tudi naj ministarstvo poskrbi, da se odpravijo inkriminirani nedostatki.

K točki 8. se na predlog ing. Ružića sklene, o priliki skupščine odposlati deputacijo, sestoječo od gg. preds. Turkovića, Lenarčiča st., dv. svetnika Rustije, ing. Šivica, ing. Božića in ing. Ružića h gosp. Ministru za šume in rudnike radi dovolitve enakih deputatov za šumarske uradnike v Sloveniji, kot jih uživajo drugod, ter na predlog vlad. svet. Detele deputacijo gospodov Turkovića, Langa, Pahernika in Čaterja na g. Ministra za agrarno reformo za odpravo znižanega t. zv. maksimuma poljedelskega zemljišča na 50 ha v Sloveniji, s čimer pride okrog 240 ponajveč revnih hrbovskih kmetovalcev v obseg agrarne reforme.

Po sklepu seje so udeleženci obiskali krasno uspelo obrtno razstavo v Celju.

Ing. Ružić.

Izveštaj o radu upravnog odbora za glavnu skupštinu J. Š. U.

Kad smo se nakon konstituirajuće skupštine prvih dana mjeseca juna 1921. razišli svojim kućama, ponijeli smo sobom čuvstvo, da smo stvorili nešto veliko, nešto, što će historija bilježiti kao sastavni dio velike i sjajne zgrade narodnog i državnog jedinstva, a naše napačeno šumarstvo kao svijetlu točku, iza koje počinju novi dani.

Moramo priznati, da je to čuvstvo veselja mutila mala zabrinutost. S jedne strane vidismo ogromne zadaće, što su čekale udruženje, da nakon tri godine, koje su poslije narodnog oslobođenja i ujedinjenja tako reći u tutanj propuštene, započne rad na svim linijama, a s druge strane par drugova, opterećenih već i onako teškim brigama svoje ekzistencije i naporne službe, što je sve u poratnim godinama postiglo maksimum u napetosti živaca te iscrpljivalo svu snagu intelektualnog radnika. I toj nekolicini ljudi stavljeno je u zadatak, da uza sve te brige i poslove preuzme na se još i tešku i odgovornu dužnost: organizaciju i rad novoosnovanog J. Š. U.

Svjesna velike odgovornosti pred drugovima i narodom, glavna uprava je već na prvoj sjednici uvidjela, kako je jedan od glavnih uvjeta rada, da provođanje zaključaka ne ovisi o službenoj opterećenosti odsječnog referenta, inače tajnika udruženja, nego da se istom po ministarstvu dodijeli stalna osoba, koja će moći sve svoje sile posvetiti radu udruženja. Akoprem ministarstvo šuma i rudnika nije moglo iz službenih obzira potpuno usvojiti predlog udruženja, nastojalo je izići mu u susret u granicama mogućnosti te i u tom pogledu potpomoći rad udruženja.

Iz mnogo uzroka bilo bi poželjno, da stalan tajnik bude neovisna osoba, odgovorna samo udruženju. Ovo se na žalost iz financijskih obzira ne će moći još neko vrijeme provesti — dakako na štetu potpune nezavisnosti društvenog rada.

Pravi rad udruženja počinje četiri mjeseca nakon spomenute skupštine t. j. kada je ministarstvo odobrilo koncem septembra pravila i dolaskom stalnog tajnika u Zagreb. Koncem oktobra saziva se II. odborska sjednica, koja je potrajala 2 dana i započela zapravo društveni rad, jer je I. sjednica 8. juna bila više manje formalnog karaktera.

(Osim tih održana je III. sjednica od 10.—14. XII. u Beogradu; IV. od 30. III. do 1. IV. 1922. u Zagrebu; V. dne 13. V. 1922. u Ljubljani; VI. od 20.—23. VII. u Sarajevu, a VII. je sazvana za 7. IX. u Beogradu).

Rad uprave mogao bi se razdijeliti na tri dijela.

I. Organizatorni i propagandični rad glavne uprave J. Š. U.

II. Savjetodavni i inicijativni rad glavne uprave za unapređenje šumske prirode.

III. Rad oko zaštite interesa članova udruženja.

I. Organizatorni i propagandistički rad glavne uprave J. Š. U.

Stojeći na principu narodnog jedinstva i zajedničkog stručnog interesa cjelokupnog šumarstva naše države, uprava je usvojila stanovište, da se ovom velikom principu imadu podrediti svi slični i prolazni interesi raznih političkih partija te je nastojala održati svoj rad visoko iznad trzavica dnevne politike i njezinih zadjevica kao opasnog crvotoče za svako stručno udruženje. Znajući da je svemu današnjem zlu krivo u prvom redu naše međusobno nepoznavanje, nastojala je uprava da držanjem sjednica na raznim mjestima ne samo iskaže poštovanje i pietet u svakom kraju domovine, nego i da učini korak međusobnom zbližavanju i upoznavanju.

U najvećem dijelu države našla je uprava iskrenog odziva i J. Š. U. je provodilo svoju jedinstvenu organizaciju likvidacijom dosadašnjih pokrajinskih udruženja. Tako je dne 4. maja 1922. likvidiralo Gozdarsko društvo u Ljubljani, osnovavši podružnicu J. Š. U., koja broji 280 članova. Dne 12. maja o. g. likvidiralo je i naše najstarije hrv. slav. šum. društvo. Ovo potonje nije još za sada osnovalo podružnice.

Formalna likvidacija srpskog šum. društva ima se provesti prigodom glavne skupštine, dočim su se svi bivši članovi toga društva upisali u J. Š. U.

Jedino nije likvidirala organizacija šumara u Bosni, akoprem je velika većina njezinih članova pristupila J. Š. U. Manjina, s kojom je uprava vodila nevezane pregovore, postavila je zahtjeve, kojih riješenje nije stajalo u vlasti gl. uprave, pa se isto prepušta riješenju gl. skupštine i vremenu, koje će i ovaj mali nespornost izgladiti, te sve naše šumare privesti zajedničkom radu u J. Š. U. Znajući, kakove sve zadaće čekaju naše udruženje u ovo teško vrijeme gl. uprava je uvidela, da su njezine sile preslabe za svladavanje tako zamašnog posla.

Princip modernog poslovanja je racionalna podjela rada i prenošenje odgovornosti s nekolicine na što veći broj zainteresovanih faktora.

Toga radi nastojalo se čim prije oživotvoriti načelo, prihvaćeno na konstituirajućoj skupštini, da se osnuju odsjeci rada, koji će odteretiti glavnu upravu, ostavljajući joj inicijativu i konačnu riječ u svim pitanjima njezine kompetencije.

Od zasnovanih 9 odsjeka rada započeli su djelovanje i prije formalnog konstituisanja, koje će se obaviti prigodom glavne skupštine, odsjeci: I., III., V., VI., VII. i VIII.

Sav društveni rad spoticao se je o nestašicu mater. sredstava. Svi oni faktori, što potpomažu propagandu stanovitih ideja kao štampa, sastanci, predavanja itd. zavise u prvom redu o materijalnim sredstvima, a ovih nije bilo. Zato je bila prva briga glavne uprave, da razvije što veću agitaciju za prikupljanje mater. sredstava. Opetovane molbe pismene i usmene na minist. šuma i ruda nisu ostale bezuspješne. Osim potpore za 1921. izdano je poznato naređenje za ubiranje 0.1% kod dražba u korist udruženja, za oglašivanje u šum. listu i da se sva državna šum. nadležstva preplate na šum. list. Ako se ova naredba i ne provodi posvuda striktno, ipak je donijela udruženju prihod.

Osim toga se je nekoliko drugova prihvatilo posla skupljanja oglasa za list, pa ovi danas pokrivaju do 50% izdataka za štampanje lista. Istodobno povelj su i agitaciju za udruženje tako, da je ono dobilo ove godine nekoliko ovećih potpora, 4 čl. dobrotvora, 25 članova utemeljača, 80 čl. redovitih, 30 podupiratelja i 200 pretplatnika lista tako, da danas broji 125 utemeljača i dobrotvora, 920 redovitih, 30 pomagača i preko 200 pretplatnika Šum. lista.

Ova agitacija nekolicine prijatelja udruženja omogućila je, da je ono moglo unatoč toga, što skoro polovica članova još uvijek nije udovoljila svojoj članskoj dužnosti, izdavati list, kojega su troškovi izdavanja pet puta veći od uplaćene članarine, a da je kraj svega toga udruženje aktivno.

Važnost ove činjenice moći će se pravo prosuditi tek onda, kad se uvaži, da je javnost zapravo preko Šum. lista doznala za naše udruženje. Šaljući Šum. List u zamjenu za mnoge stručne domaće i strane listove i dnevnike, počeli su ovi sve veću pažnju skretati pitanjima naše struke, koja se tretiraju u Šum. listu.

S pravom možemo reći, da su polit. listovi bez razlike stranaka, zatim privredni dnevnik i časopisi pohvalili biran sadržaj i ukusan oblik lista, donoseći ne samo prikaz sadržaja, nego i pojedine članke u cijelosti ili izvatku. (Tako n. pr. Jugosl. Lloyd, Hrv. Drvotržac, Ekonomist, Novi Život, Riječ, Obzor, Pokret, Slobodna Tribuna, Jutarnji list, Trgovinski glasnik, od stranih Wiener Forst u. Jagdzeitung, poljski Šum. list i dr.).

Propaganda šumarstva zamišljena je po udruženju i preko pučkih predavanja, pa su u tu svrhu putem Šum. lista zamoljene slike zanimivih šum. obje-
kata; potaknuta je ideja propagovanja šumarstva i predavanjima u pučkim i učitelj. školama (vidi ref. Dr. Ugronovića u 6. br. Šum. lista), a pokrenuto je i izdanje čitanke za narod s lakim štivom iz područja šumarstva; u središtu društva kani se osnovati čitaonica, te upriličivati sastanke za međusobno upoznavanje i raspravljanje stručnih pitanja, u koju svrhu je zatražena natrag dvorana, koja je privremeno otstupljena šum. fakultetu.

Jasno je, da za provedbu svih tih ideja treba više mater. sredstava, nego ih mogu namaknuti članovi udruženja makar i s povišenom članarinom. Zato su sve nade uprte u zgradu Šum. dom, koja je danas pasivna. Na molbu udruženja zauzeo se je za stvar osobno g. Ministar šuma i rudnika Rafajlović, predloživši Min. Prosvjete, da isplati oveću svotu, kojom bi se popravila već trošna zgrada i omogućio stručno-propagandistički rad udruženja. Dosadanji rezultat bio je taj, da je zagrebačko Povjer. za Prosvjetu ponudilo zakonom propisanu stanarinu, s kojom se glavna uprava nije mogla zadovoljiti stojeći na stanovištu, da kulturne institucije nemaju podupirati državu već obratno: država treba da njih podupire i omogućuje im rad. Bilo bi dobro, kada bi i sama glavna skupština prihvatila započetu akciju, te preko naročitog izaslanstva osobno intervenirala u toj stvari, jer bez primjerene stanarine ne može društvo razviti one akcije, koju bi razvilo uz dovoljna mater. sredstva. Naročito bi bila velika šteta, kad bi udruženje uslijed nestašice mater. sredstava moralo pomisljati na smanjenje Šum. lista. Materijala stiže iz svih krajeva u tolikoj mjeri, da bi morali pomisljati na izdanje jednog tjednika, koji bi donosio aktuelna pitanja, prepuštajući Šum. listu članke više naučnog smjera.

Osim glavne uprave razvila je lijep rad i podružnica u Ljubljani, dajući centralnoj upravi mnoge lijepe ideje i propagujući šumarstvo u svojem području. Ista je priredila prigodom svoje glavne skupštine i vrlo poučan izlet

na Pohorje gdje je održano i lijepo predavanje, koje je opisano u 7. br. Šumarskog lista.

Razvijajući rad u cilju propagiranja šumarstva prema intencijama društvenih pravila, gl. uprava je održala veze s privrednim i tehničkim udruženjima, sudjelujući na njihovim zborovima i konferencijama. Tako s Hrv. Sl. Gospodarskim društvom, Udruženjem Jugosl. Inž. i Arhitekta, Društvom Geometara kralj. SHS, Društvom za gojenje lova i ribolova te s bratskim Čehoslovačkim šum. udruženjem.

Zagrebačka sekcija U. Inž. i Arhitekta pozvala je J. Š. U. na konferenciju o sanaciji saobraćaja, kao jednom od naših najaktuelnijih pitanja. Sa Zagrebačkom burzom stupili smo u doticaj radi izradbe uzanca, a sa Savezom Industrijalaca radi pitanja carina i tarif. pristojbi. U sekcije udruženja stupili su i surađuju osim šumara i najodličniji predstavnici šum. industrije i trgovine, pa je prema tome udruženje na putu, koji vodi spoznanju zajedničkih interesa svih grana šumske privrede.

Udruženje je uz ostale privredne institucije bilo zastupano posebnim izaslanstvom na vjenčanju Nj. Veličanstva Kralja.

Tako smo eto i u pogledu reprezentacije nastojali, da se izbrišu one tužbe i jadikovke, da se u javnosti ne zna za nas, i da nas se ne poziva na suradnju s ostalim kulturnim udruženjima. Uspjeh prve godine našega rada kod kuće i vani je taj, da je javnost za nas doznala i da vodi o nama računa te da je prvi sud o nama i našem udruženju bio za nas ugodan. Na nama je svima, da to povjerenje sačuvamo i utvrdimo, učvršćujući svoje udruženje, zbijajući se u što gušće redove te njegujući i razvijajući naše šumarstvo.

II. dio. Savjetodavni i inicijativni rad glavne uprave.

Ma koliko bio važan rad oko organizacije udruženja, on je zapravo samo preduvjet za ovaj drugi rad, s kojim upravo i postiže udruženje svoju pravu svrhu.

U državi, koja je mlada kao naša, pa si tek stvara nove zakone, potrebno je složno i neumorno nastojanje svih kulturnih činbenika, da se donošenjem dobrih zakona te organiziranjem valjane uprave čim prije povrate normalni odnošaji.

Jedan od glavnih zadataka našeg udruženja određuju pravila riječima:

»Uticaće savjetodavno i inicijativno na zakonodavstvo i eksekutivu Kraljevine u svim slučajevima, koji su u vezi s pitanjima šumarstva, šumske industrije i članova udruženja.«

Nastojali smo, da prateći javni život uzmemo učešća u svim pitanjima, koja su stajala u bližem dodiru s našom strukom. Posve je naravno, da u abnormalnim poratnim vremenima nismo mogli čekati samo na pozive ministarstva, da budemo njegov konsultativni organ, već smo češće i davali inicijativu u važnim pitanjima naše struke.

Mišljenja i predlozi, što smo ih predlagali ministarstvima, u prvom redu ministarstvu šuma i rudnika, imali su često na žalost malo uspjeha. Akti su ležali dulje vremena neriješeni. Razmatrajući pobliže uzroke toga došli smo do uvjerenja, da toj šutnji nije povod neraspoloženje ministarstva prema udruženju ili dapače neko omalovažavanje. Dapače! Ministarstvo je u više mahova pokazalo, da mu je na srcu procvat i napredak udruženja. Uzrok je čisto administrativne prirode. Organizacija naše javne uprave ima štetnu posljedicu, da se u centr. nadležstva gomilaju poslovi i manje važne prirode, uslijed čega

nastaje zastoј i prenatrpanost tako, da naši drugovi u ministarstvu nisu u stanju kraj najbolje volje, da se uz tekuće poslove posvete inicijativnom i zakonotvornom poslu.

Videći te okolnosti stali smo na stanovište, da je *conditio sine qua non* daljnog uspješnog rada reorganizacije naše cjelokupne uprave.

Usljed toga je glavna uprava J. Š. U. s oduševljenjem pozdravila poziv Ministarstva šuma i rudnika, da J. Š. U. izradi i podloži nacrt pravilnika za organizaciju šum. službe. Kako je gg. članovima poznato, stali smo u tom predmetu na stanovište našeg ministarstva dot. uredbe od 27. juna, braneći samostalnost šumarskih nadležstva protiv pokušaja, da se ista stave pod policijsku kontrolu.

Pravilnik je izrađen i predložen koncem decembra 1921. Donešene su u tom pitanju i 2 rezolucije (jedna objelodanjena u Šum. listu na str. 33). Pitanje nije još uvijek skinuto s dnevnog reda ni u stručnoj ni u polit. javnosti, a i gl. skupština imala bi se o njemu izjaviti povodom poziva Udruženja jugosl. Inženjera i arhitekta, koji je upućen I. sekciji na pretres i predlog. To je bio prvi savjetodavni rad gl. uprave.

2. U isto vrijeme pozvano je udruženje da predloži nacrt novog lovskog zakona.

Znajući, da će uništavanje divljači zapriječiti moderan zakon, koji će voditi računa tako s interesima zaštite lova kao i s današnjim mentalitetom našeg naroda, prihvatili smo rado poziv i posao povjerali užem odboru, koji je izradio nacrt. Taj je bio jednom zgodom i u plenumu odbora pretresan te je došlo do načelnog sporazuma s lovačkim udruženjima. Prevladalo je međutim mišljenje, da bi forsiranje toga zakona u ovom momentu više škodilo lovu nego li koristilo te da je stvaranje ovog zakona prije osnovnih zakona opće uprave i administracije tako reći nemoguće.

Iznijevši dakle principe, na kojima bi trebalo izraditi novi zakon, zamolili smo ujedno ministarstvo, da se još za neko vrijeme ne forsira donošenje lovskog zakona, što je i uspjelo. Obećano nam je, da će se prije donošenja tog zakona sazvati anketa, da raspravi temeljne principe. Na toj anketi moći ćemo izražati s našim izrađenim nacrtom zakona.

3. Treće važno pitanje, o kojemu je konzultovano J. Š. U., je agrarna reforma. Bojeći se, da se kod provođanja agr. reforme u šumarstvu neponove sve one pogreške, koje su se činile kod poljoprivrednog zemljišta, gdje se stručnjaci nisu pravodobno pitali za savjet, predložili smo ministarstvu, da prije sastavka samog zakonskog predloga sasluša stručna mnijenja u važnijim pitanjima. Tako je razaslano svima nadležstvima pa i J. Š. U. poznatih 11 pitanja. Stanovište, koje smo zauzeli u pogledu načela, na kojima bi se imao izraditi taj zakon, izraženo je u rezoluciji, objelodanjenoj u 8 broju Š. L.

Osim toga predložene su već prije 3 rezolucije: 1. protiv toga, da organi minist. za agrarnu reformu izdaju drvosječne dozvole, 2. da se uprava sekvestriranih šuma povjeri stručnim šum. licima (vidi Šum. list str. 35) i 3. da se deput. zemljište šum. osoblja izuzme ispod udara agrarne reforme.

4. Glavna uprava je potakla ideju izradbe novog šumskog zakona. Kad se je obrazovala u tu svrhu naročita komisija u ministarstvu, raspravljala je gl. uprava na temelju već izrđenog dijela zakonskog nacrta to pitanje. Svoje stanovište u tom predmetu iznijela je pred ministarstvo, predlažući drugi način rada. (Vidi str. 548 Šum. lista!)

5. Pozvana od Šum. odsjeka u Zagrebu, da predloži svoje mnijenje o državnim ispitima za samostalno vođenje šum. gospodarstva izradila je i predložila još u januaru o. g. gl. uprava nacrt uredbe, koji s nepoznatog nam razloga nije još uzet u pretres

6. Pitanje lugarske i šum. tehničke naobrazbe smatrali smo kao jedno od najaktuelnijih pitanja. Obradba tog predmeta povjerena je VIII. sekciji rada, koja bi ga imala prigodom skupštine u Beogradu konačno raspraviti.

7. Isto je tako važno pitanje izgradnje Jadranske željeznice dot. sanacija saobraćaja, o kojem su se izjasnile skoro sve privredne institucije, pa smo pozvali VI. sekciju rada, da ga u svom djelokrugu raspravi i izade pred zbor s konkretnim predlogom.

8. Danas je jedno od najvažnijih naših pitanja popravak valute. Znajući, da njezin popravak ne ovisi samo od pojedinih proizvoda nego od produkcije i rada na svim područjima fizičkog i duševnog života smatrali smo potrebnim potaći pitanje, kako bi šumarstvo povećalo produkciju ili drugim riječima: koji su uvjeti, da se postigne intenzivnost gospodarenja u drž. šumama?

U tom smislu potakli smo kod III. sekcije obradu pitanja vlastite režije dot. eksploatacije velikih šumskih kompleksa dugotrajnim ugovorima, koji su toliko napadani u našoj javnosti.

9. Nije manje važno i pitanje izvozne i uvozne carine kao i pitanje želj. tarifa u koliko se tiču drvnih proizvoda.

Ovo je pitanje povjereno VI. sekciji rada.

10. Već je naprijed spomenuto, da smo stupili u doticaj sa zagrebačkom burzom radi izrade šum. trg. uzanca, koja je sa hvalnošću prihvatila našu suradnju.

11. Da se prepriječi uništavanje hrastovih šuma, obratili smo se predstavlkom na ministra šuma i ruda, da se forsira izrada želj. pragova iz bukovine. Na poziv glavne uprave obradio je iscrpivo ovaj predmet član uprave g. inšp. Čirković.

12. Radi ukinuća posebnog šum. računovodstva skrenuta je pažnja komisiji za izradbu šum. zakona, da se ondje osigura šumarstvu vlastito računovodstvo, jer bez toga nema rada u produktivnoj grani kao što je šumarstvo.

13. Pošto ustavom zasnovana uredba privrednog savjeta nije još u život privedena, glavna uprava iznosi pred zbor rezoluciju, da cjelokupno šumarstvo dađe svoj protest, što ova korisna institucija nije još osnovana i želju, da se čim prije osnuje.

14. Glavna uprava je poduprla predstavku vinkovačke direkcije glede sastavka komisije za određivanje stanarine drž. činovnika.

15. Radi oduzimanja bujica i visokih gradnja ispod kompetencije minist. šuma upraveli smo protest i povelu agtaciju, što je imalo za posljedicu, da se je mnijenje našeg ministarstva u toj stvari promijenilo nama u prilog.

16. Doznajući, da se radi o donošenju zakona o ovlaštenim civ. inženjerima, kod kojeg bi mogli šum. inženjeri rdavo proći, poduzeli smo potrebne korake, da se zaštite naša prava. Referat o tom pitanju objelodanjen je u Šum. listu.

U ovo nekoliko točaka sakupili smo sav onaj rad, koji je obavljan i pretresan dugim i svestranim raspravama na odborskim sjednicama udruženja. Uspjeh bi bio mnogo veći, kada bi svi članovi udruženja shvatili pravi smisao zasnovane organizacije rada, u kojem treba da učestvuju svi, a ne samo članovi glavne uprave. Zahtjevi, koji se danas postavljaju na stručna udruženja,

sasvim su drugi, nego li su bili u mirna vremena. Stručna udruženja treba da uzimaju učešća kod stvaranja i učvršćivanja države, od kojeg posla se ne smije sustezati nijedan pravi patriota i stručnjak.

Prva godina našeg rada svršena je pozitivnim uspjehom: da nas se uvažuje i pita za savjet u zakonotvornom radu. Sadanji zakoni i uredbe donose se na brzu ruku prema prilikama, koje ih zahtijevaju. Naredne godine rada našeg udruženja neka te uredbe i zakone dotjeruju i usavršavaju, što će im biti to lakše, što je prva godina našeg rada organizirala udruženje na bazi, koja stvara sve preduvjete za daljnji uspješan rad.

III. Promicanje interesa članova J. Š. U.

U ovom pravcu razvito djelovanje imalo je lijepih uspjeha, naročito što se tiče materijalnog stanja drž. šum. službenika.

1. Najvažnije od svih mater. pitanja je relutum dot. deputati zemljišta i drva. Intrikama nekih kategorija činovnika, koji su posmatrali šum. službu samo s ljepše strane, uspelo je unijeti u poznatu naredbu šum. financija jedan članak, kojim bi ovo pravo šum. činovnika bilo ukinuto. Agitaciji, koju su razvili članovi glavne uprave kod mjerodavnih faktora uspelo je izbrisati taj kobni članak i spasiti deputate. Na žalost, ima još uvijek dio naših drugova, a to su oni u Sloveniji, za koje ovo pitanje još uvijek nije posvema riješeno. Poduzimali smo korake i u toj stvari na žalost — bez uspjeha. Pošto su brisanjem spom. članka deputati ostavljeni, pitanje je više administrativne, nego li na čelne naravi, da se i tim drugovima popravi nepravda i olakša život u ovim teškim vremenima.

2. Upućena je ministarstvu pretstavka radi povišenja paušala šum. činovnika. U toj stvari smo opetovano intervenirali.

3. Da se čuje i šumarski glas u momentu, kad svi činovnici traže riješenje svog pitanja, iznosi se pred zbor rezolucija o činovničkom pitanju. Delegirani su i stalni zastupnici J. Š. U., koji će na vrelu pratiti ovo pitanje te nas upozoravati na razvoj istog.

4. Uslijed toga, što pitanje penzija šum. podčinovnika u Srbiji nije još uvijek riješeno, predložena je ministarstvu predstavka za čim skorije obrazovanje penz. fonda za to osoblje.

5. Isto se je tako zauzela gl. uprava za osoblje, koje službuje u Mace doniji i ostalim južnim krajevima, gdje je tegotno službovanje. Jednom članu uprave je stavljeno u dužnost, da to pitanje obradi te ga iznese pred zbor.

6. Da se ispravi nepravda radi oduzimanja pasivnog prava glasa šum. činovnicima podnijeta je predstavka narodnoj skupštini, koja na žalost nije uvažena.

Krivnja za neuspjeh ne leži na gl. upravi, već se ima tražiti u našim političkim prilikama.

Dok postoji takovo stanje, dužnost je svakog pojedinog člana udruženja, da upre sve svoje sile u agitaciju za naša stručna i staleška pitanja. Ima nas u udruženju svih političkih boja i stranaka, pa neka svaki razvije agitaciju kod svojih političkih sumišljenika. Kad se gg. političari uvjere, da je šumarstvo moćan faktor u političkoj borbi, početi će drugim očima posmatrati naša pitanja. Zato ne smatramo pitanje pasivnog prava glasa šumarskih činovnika unatoč časovitog neuspjeha konačno riješenim.

7. Predloženo je ministarstvu, da se zauzme za šum. činovnike, bivše emigrante, da ne budu prikraćeni kod dijeljenja ratnih otšteta.

Time smo evo u glavnom prikazali rad glavne uprave u prvoj godini života našeg udruženja.

Iako se rad procjenjuje po efektu, koji je postignut, a ne po dobroj volji, morat će se kod prosuđivanja našeg djelovanja uzeti u obzir i utrošena energija.

Boreći se sa stotinu zapreka, s našim općim stanjem i prilikama, s raznim neraspoloženjima i neprijateljstvu prema udruženju, s materijalnim poteškoćama itd. ipak možemo da pokažemo pozitivan uspjeh prve godine rada. Počeli smo živjeti i prvi rad našeg udruženja opravdao je njegov opstarek i potrebu. Ako svagdje i nije bilo onog uspjeha, koji smo očekivali, mora se krivnja tražiti u onim prilikama, koje slabe efekt rada i ostalih sličnih udruženja.

No i najveći nezadovoljnik ne može poreći glavnoj upravi: da ju je u radu vodila velika ljubav za struku i ovu državu, pa da u tom radu nisu njezini članovi žalili ni troškova, niti su poznavali truda ni napora.

Pogodnosti vožnje za učesnike zbora u Beogradu.

Gospodin Ministar Saobraćaja je za putovanje na glavnu skupštinu Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja u Beogradu dozvolio ove pogodnosti:

1. Za šumare, koji nisu državni činovnici, vožnja u polovini cijene, uz propisnu objavu Udruženja. U odlasku se moraju kupiti cele bilete, koje važe i za povratak, ako se od strane Predsedništva Šumarske Skupštine potvrdi, da je bio prisutan na skupštini;

2. Za šumare državne činovnike vožnja u četvrtinu cijene, uz legitimaciju sa fotografijom i objavu Udruženja, da dotični putuje na Skupštinu. U odlasku da se kupe polovične bilete, koje važe i za povratak, uz legitimaciju sa fotografijom i potvrđenje Predsedništva Šumarske Skupštine, da je dotični bio prisutan sednicama Skupštine;

3. Olakšice da važe: U odlasku od 1.—8. septembra ove god. zaključno, a u povratku od 10.—15. septembra ove god. zaključno;

4. Za voz Simplon-Orijent-Ekspres, olakšice ne važe, nego se mora platiti puna vozarina; i

5. Prekidanje vožnje u putu nije dopušteno ni u odlasku, niti u povratku.

Za porodice delegata ne daju se nikakve olakšice. Isto tako za ekskurzije po svršetku Skupštine ne daju se nikakve olakšice.

Izdano od Ministarstva Šuma i Rudnika br. 23.474 od 24. 8. 1922. god. na znanje time, da se saopšti svima zainteresovanim.

Članovima kat. 2. razaslane su objave, a članovi kat.*1. dobit će je u Beogradu.

Tajništvo.

* * *

Naknadno smo primili iz Beograda brzoglasnik: »Članovi Udruženja činovnici imaju željeznicu u četvrtinu cene, njine porodice u polovinu, a ostali članovi u polovinu cene i njine porodice bez popusta. Stan etc. u Beogradu osiguran. Za ekskurzije, podvoz etc. besplatno za sve članove i njine porodice.« — Ujedno smo se informirali, da je Južna željeznica dozvolila svim članovima i članovima porodica polovinu cene.

Ing. R.

Dopust drž. šum. činovnika za skupštinu J. Š. U.

Rešenjem gospodina Ministra šuma i Rudnika Br. 21.029 od 15. VIII. 1922. dana odobreno je šestdnevno odsustvo svima šumarskim činovnicima i ostalim službenicima — članovima Jugoslavenskog šumarskog udruženja radi dolaska na prvu redovnu godišnju skupštinu, koja će se održati 8. i idućih dana meseca septembra ove godine u Beogradu. U ovih šest dana neće se računati ono vreme potrebno za putovanje (dolazak i povratak).

Radi predhodnog dogovora i upoznavanja, potrebno je da svi posetioци budu u Beogradu 7. navedenog meseca izjutra.

Administrativno odeljenje
načelnik: *Stamanković.*

Službene vijesti.

Polaganje državnih preizkušenj.

Ministrstvo za šume in rudnike je odredilo z odlokom z dne 11. avg. 1922, br. 11596, da veljajo glede polaganja preizkušenj za samostalno vodstvo gozd, nega gospodarstva kakor tudi za gozdnovarstveno in tehniško-pomožno službovanje in lovsko varstvo dosedanje avstr. naredbe in predpisi, v klikor niso izmenjani po novih uredbah in zakonih in dokler se o teh preizkušnjah ne uveljavi enotna uredba za vso kraljevino.

Do 31. julija 1922 položene praktične preizkušnje izven meja naše kraljevine se priznavajo, v kolikor so bile položene temeljem obstojećih predpisov. Po tem terminu pa se morajo polagati te preizkušnje v domovini (tč. v Zagrebu odonsno v Ljubljani i. dr.).

Za izvanredne slućaje si je ministrstvo pridržalo pravico, praktične preizkušnje, položene v inozemstvu, naknadno priznati in potrditi.

Glede teoretskih študij in preizkušenj pa je v dvomljivih slućajih vprašati tuzemsko fakulteto za mnenje.

Š.

Osobne vijesti.

Na predlog g. Ministra šuma i rudnika je bil ukazom Njega Velićanstva kralja z dne 21. 7. 1922 postavljen za šumarskega svetnika v VII. čin. razr. viš. šum. komisar inž. Janko Urbas v Mariboru.

Direkcija šum v Ljubljani.

Umrli su:

† Живојин Петковић, подшумар у Алексинцу умро је услијед бољетике, задобивене у рату након 20годишњег службовања. Оставља за собом удовицу са седморо неопскрбљене деце. Вјечна му памјат!

Да се олакша беда сиротама, одлучио је одбор Ј. Ш. У. да се сакупљају за њих прилози у „Шумарском листу“. У ту сврху дано је из благајне удружења 300 дин, а као први прилог сакупише чланови управе међу собом 400 динара. Помоћ је то потребнија, што пензије подшумара у Србији нису још уређене, услијед чега је Министарство замољено представком, да се то питање чим прије уреди, јер је ипак ужасно, да породице људи након толико година службе остају тако рећи на улици.

Iz uredništva.

Članak „Šumarska 'ekskurzija u Našice“ izlazi u 10. broju.

Ispravak.

U članku »O pilanskim žagama« nastale su ove štamparske pogriješke:
Na stranici 543. treba u svim formulama da stoji mjesto n u (udaljenost).

Na stranici 544. prva formula ima da glasi $\frac{D(\text{užina žage})}{800}$

Kr. županijska oblast u Vukovaru.

Broj: 22030/1922.

U Vukovaru, dne 24. jula 1922.

Oglas.

Temeljem naredbe kr. hrv. slav. dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove u Zagrebu od 2. ožujka 1891, broj 30551 ex 1890, te takove od 28. studena 1898, broj 43532, obdržavati će se kod kr. ove županijske oblasti dne **2. i 3. listopada** t. g. ispiti kandidata za lugarsku, odnosno šumarsko tehničku pomoćnu službu, a **4. i po potrebi** slijedećih dana mjeseca listopada t. g. ispiti kandidata za lovo-nadzornu službu.

Ispiti počinaju svaki dan **u 8 sati u jutro..**

Molbe za pripust k ispitu imaju kandidati putem kr. kot. oblasti (gradskog poglavarstva) u području koje borave ili putem svoje nadležne oblasti, ako služe kod kr. šum. direkcije ili koje imovne občine **najdulje do 30. kolovoza t. g.** kr. ovoj županijskoj oblasti predložiti.

Vlastoručno pisane molbe imaju se obložiti:

1. Krstnim listom, da se može vidjeti, da je kandidat navršio 20 godina.
2. Svjedodžbom občinskog odnosno gradskog poglavarstva, da je bez prikorna ponašanja.
3. Svjedodžbom kojom pokazuje kandidat, da je svršio dobrim uspjehom četiri razreda pučke škole.

4. Svjedodžbom o svršenoj dvogodišnjoj lugarskoj praksi.

Kandidati, koji su svršili nauke na gradjanskoj školi, na nižoj gimnaziji ili realci, odnosno sve naukovne tečajeve na kojoj zemaljskoj ratarnici ili na zavodu, koji je spomenutim školam jednak, dovoljno je da se iskažu jednogodišnjom praksom.

Praksa se računa od dana položenja službene prisega.

Kr. podžupan: *Gaj v. r.*

Kr. kotarska oblast u Delnicama.

Broj 5979—1922.

Delnice, 28. srpnja 1922.

Predmet: z. z. Crni lug — Lokve — dražba jelovih i bukovih stabala.

Oglas

dražbe jelovih i bukovih stabala.

Temeljem po županijskom upravnom odboru u Ogulinu odobrenih drvo-sječnih osnova — ovime se od strane ove oblasti raspisuje dražba jelovih i bukovih stabala kako je to u skrižaljci naznačeno:

Tek. broj	Zemljišna zajednica	Šumski predjel	Broj stabala	Vrst drveća		Kubni sadržaj		Isklična cijena	Vadium
				jela	bukva	gradje	goriva	Din	Din
1	Crnilug	Dolci	121	75	46	264 65	50 45	20.035	2003
		Belevina	35	28	7	118 13	25 11	9.388	938
2	Lokve	Križi	62	62	—	219	38	21.675	2167
		Vršićak	18	18	—	67	7		

Isklična cijena: za jelovo gradivo drvo 1 m³ à 75 Din.
za jelovo gorivo drvo „ „ à 5 „
za bukovo gradivo drvo „ „ à 25 „
za bukovo gorivo drvo „ „ à 8 „

Dražba će se obdržavati **dne 29. (dvadeset deveti) augusta** t. g. u uredu kr. kotarske oblasti u Delnicama u 10 sati prije podne.

Općeniti dražbeni uvjeti.

1. Kupoprodaja usleduje na panju bez naknadne premjerbe.
2. Dražbuje se isključivo putem pismenih ponuda (oferta) te se ustmene, brzojavne, telefonske, naknadno stigavše ponude kao i ponude ispod isključne cijene neće uvažiti.
3. Ponudu treba vlastoručno potpisati i priložiti 10% zaobinu od isključne cijene.
4. Ponuda mora biti propisno biljegovana (20 dinara biljeg) — ponudjena svota treba da je iskazana brojkama i slovima.

U ponudi treba izričito navesti, da su mu dražbeni uvjeti poznati i da na iste bezuvjetno pristaje.

Dražbeni uvjeti zastupajući kupoprodajni ugovor — te procena stabala — stoje na uvid za vreme uredovnih satova u uredovnici šumarskog izvestitelja kr. kotarske oblasti u Delnicama.

Upravitelj: *Špeljak v. r.*

Na broj: 693/22.

Oglas.

Kod šumske uprave u Varešu prodavaće se **dne 2. septembra 1922** (u subotu) u 10 sati putem javne usmene i pismene dražbe oko 100 kub. met. stojećeg jelovog tehničkog drveta i ostataka od izrade šindre, koje se nalazi u šumi Rajčevac potok odjel 141.

Isklična cijena iznaša 55 dinara prosječno za svaki kub. met. korisnog i ogrijevnog drveta.

Svaki nudioc mora položiti prije početka dražbe vadij od 550 dinara u gotovom ili u državnim bonovima i 20 dinara taksenih maraka.

Pismene ponude sa vadijem treba poslati zapečaćene šumskoj upravi u Varešu i moraju stići najdulje do 2. septembra o. g. u 10 sati.

Dražba se neće održavati, ako ne budu prisustvovala najmanje tri natjecatelja.

Dostalac će morati 1 pro mille od cjelokupne kupovnine Jugoslovanskom šumarskom udruženju u Zagrebu poslati.

Stoji svakom reflektantu slobodno, da šumu prije dražbe razgleda.

Direkcija šuma bira slobodno između usmenih i pismenih ponuda i može sve bez nvaedenja razloga odbiti.

Upravitelj šumarije: *Nikić s. r.*

Šumska uprava u Sjetlini.

Broj: 716.

Oglas.

Šumska uprava u Sjetlini prodavati će u subotu 9. septembra 1922 u 11 sati putem javne usmene i pismene licitacije oko 400 m³ četinjastog drveta i to od vjetroloma, izvala, sušika i oštećenih stabala uz isključnu cijenu od 48 dinara po 1 m³ korisnog i ogrevnog drveta.

Drvo se nalazi u šumi Lupoglav, Šipovica, Berivoj šumskog predjela Rožmanija, te ga može svaki reflektant tamo pregledati.

Prije početka dražbe dužan je svaki licitant položiti kod ove uprave vadij u iznosu od 1920 dinara i taksenu marku od 20 dinara.

Pismene ponude obložene sa gornjim vadijem, taksenom markom od 20 dinara te svaki prilog biljegovat sa jednim dinarom imadu se zapečaćene najkasnije do 8. septembra o. g. ovoj upravi priposlati. Na omotu treba napisati »Ponuda na 400 m³ četinjastog drveta u šumi Lupoglav, Šipovica i Berivoj.«

Kupac je dužan platiti prinos jugosl. šumarskom udruženju i to 0.1% od cjelokupne kupovnine.

Dražba se ne će održavati, ako istoj ne pristupe najmanje tri ozbiljna kupca.

Uvjeti kupnje i prodaje izloženi su na uvid kod ove uprave.

Direkcija šuma bira slobodno između usmenih i pismenih ponuda i stoji joj pravo sve bez navadjanja razloga odbiti.

Do riješenja vezani su nudiodci na svoje ponude.

Sjetlina, dne 30. jula 1922.

Broj: 2341/1922.

Oglas dražbe hrastovih stabala.

Na temelju drvosječne osnove za godinu 1922/23 prodavaće se javnom dražbom putem pismenih ponuda na dne 11. rujna u 10 sati do podne kod potpisanog šumsko-gospodarstvenog ureda niže navedena hrastova stabla i povaljana vjetrom.

Drvosjeka		Broj stabala	Isklična cijena Din	Zaliha gorivog drva, koju ima kupac prodati imovnoj općini prost. metara	Fovršina, na kojoj se polomljena i polvaljana stabla nalaze	Nadležna kot. šumarija i najbliža željeznička stanica te udaljenost od Save
Naziv	Okruguje					
Mladinovac	II. III.	211	72.489·80	177	jut. 116	Novakapela, želj. stanica Novakapela 4 km.
Gložik	XXIII.	121	105.864·34	—	jut. 57	Novakapela, želj. stanica Novakapela 6 km.
Ukupno		332	178.354·14	177		

Brzajavne i usmene ponude neće se primati. Žaobina iznosi 10% isklične cijene.

Od kupljenih stabala smije kupac od nadzemne i podzemne drvene zalihe izraditi po volji drvenu robu, ali je obvezan staviti imovnoj općini besplatno na raspoložbu, prema ugovoru gore navedenu količinu gorivih drva.

Propisno sastavljene, jamčevinom obložene i sa 20 dinara biljegovane ponude moraju biti u zatvorenoj koverti predane do 10 sati prije podne na dan 11. rujna 1922. u pisarni gospodarstvenog ureda gradiške imovne općine u Novojgradiški.

Na omotu imade se navesti »Ponuda za hrastova stabla u šumi a u ponudi samoj ima nuditelj izričito navesti, da su mu dražbeni uvjeti dobro poznati i da na iste bez svakog prigovora pristaje.

Dražbeni uvjeti, koji zastupaju podjedno ugovor, mogu se svaki dan za vrijeme uredovnih sati uviditi u pisarni gospodarstvenog ureda gradiške imovne općine u Novojgradiški i kotarske šumarije u Novojkapeli.

Novogradiška, dne 14. kolovoza 1922.

Šumsko-gospodarstveni ured gradiške imovne općine.

ŠUMSKA UPRAVA U SJETLINI.

Broj 801.

Oglas.

Šumska uprava u Sjetlini prodavati će u subotu dne 16. septembra 1922 u 11 sati, putem javne usmene i pismene dražbe oko 500 m³ četinjastog drveta od izvala, sušika i vjetroloma te oko 500 prost. metara bukovog ogrevnog drveta od izvala, sušika i vjetroloma u šumskom srecu Stambulčić i to u dvije grupe:

I. grupa: 100 m³ četinjastog drveta i 200 prost. metara bukovog gorivog drveta u šumi Ubojišta, Mladež i Vitez uz iskličnu cijenu od 50 (pedeset) dinara za 1 m³ četinjastog korisnog i ogrevnog drveta te 23 dinara za jedan prost. metar bukovog ogrevnog drveta.

II. grupa: oko 400 m³ četinjastog drveta i oko 300 prost. metara bukovog gorivog drveta u šumi Brezovac, Podhodžom, Nadžakovgaj, Piskavica i Vranjak, uz iskličnu cijenu od 60 dinara za 1 m³ četinjastog korisnog i ogrevnog drveta i 27 dinara za prostorni metar bukovog ogrevnog drveta.

Prodavati će se svaka grupa napose, te vadij iznosi za I. grupu 960 dinara, a za II. grupu 3210 dinara, koji treba svaki licitant da položi prije početka dražbe kod ove uprave.

Drvo može svaki reflektant u šumi pregledati.

Pismene ponude obložene gornjim vadijem i taksenom markom od 20 dinara imadu se zapečaćene najkasnije do 15. septembra o. g. ovoj upravi pri-
poslati.

Dražba se neće održavati ako istoj ne pristupe najmanje tri ozbiljna kupca.

Kupac je dužan uplatiti prinos jugoslavenskom šumarskom udruženju u Zagrebu i to 0:1% od cijele kupovnine.

Uvjeti kupnje i prodaje izloženi su na uvid kod ove uprave.

Direkcija šuma bira slobodno između usmenih i pismenih ponuda i stoji joj pravo sve bez navadjanja razloga odbiti.

Do riješenja vezani su nudoci na svoje ponude.

Sjetlina, dne 25. augusta 1922.

ДИРЕКЦИЈА ШУМА У САРАЈЕВУ.

Број 20.580.

Сарајево, дне 22. августа 1922.

Д. Ш.

Оглас.

Код Дирекције шума у Сарајеву продаваће се дне 19. септембра 1922 у 10 сати путем јавне усмене и писмене дражбе око 1000 м³ четињастог дрвета на пању у шуми Речице одјел 33 у подручју шумске управе у Олову.

Искљична цијена изнаша попријечно 44 Динара за м³.

Сваки нудиоц мора да положи прије почетка усмене дражбе таксену марку од 20 Динара, припадници краљевине С. Х. С. вадј од 4400 Динара а странци 8800 Динара.

Писмене понуде са вадјем и таксеном марком од 20 Динара треба послати запечаћене Дирекцији шума у Сарајево и морају стићи најдуље до 19. септембра 1922 у 10 сати.

Стоји сваком рефлектанту слободно да шуму прије дражбе разгледа.

Погодбе купње и продаје изложене су на увид код Дирекције шума у Сарајеву соба број 90 или 92.

Неће се никако узети у обзир накнадна писмена или усмена оцшторања или понуде.

Господин Министар Шума и Рудника бира слободно између стављених понуда те може све и једну одбити без наведења разлога.

ДИРЕКЦИЈА ШУМА У САРАЈЕВУ.

Број 20.936.

Сарајево, дне 22. августа 1922.

Д. Ш.

Оглас.

Код дирекције шума у Сарајеву продаваће се дне 18. септембра 1922. у 10 сати путем јавне усмене и писмене дражбе 10 комада джехверли јавора.

Искљична цена изнаша 932 Динара по стаблу.

Предметна се стабла налазе у шуми Вележ и Црна гора у подручју сеоског уреда у Мостару. обиљежена су са текућим бројем 1—10 те стоји сваком рефлектанту слободно да иста прије дражбе разгледа.

Вадиј изнаша за припаднике краљевине Срба, Хрвата и Словенаца 932 Динара а за странце 1864 Динара који мора сваки дражбоваоц положити уз таксену марку од 20 Динара прије почетка дражбе.

Писмене понуде снабдјевене са вадијем и таксеном марком од 20 Динара морају стићи запечаћене Дирекцији Шума у Сарајеву најдуље до 18. септембра 1922. у 10 сати а да се спријечи отворање треба да носе споља натпис: »Понуда на купњу джехвеврастих јавора у шуми Вележ-Црна гора.«

Погодбе купње и продаје изложене су на увид код Дирекције шума у Сарајеву соба број 69 или 90.

Неће се узети никакo у обзир накнадне писмене или усмене понуде или очитовања.

Господину Министру Шума и Рудника пристоји право да он слободно бира између приспјелих било усмених било писмених понуда те да све и једну одбије без наведења разлога.

Cijene oglasima Šumarskog lista jesu:

$\frac{1}{4}$ strana 250 (dvijestopetdeset) Din. $\frac{1}{4}$ strane 62'50 (šestdesetidva $\frac{50}{100}$) Din.

$\frac{1}{2}$ strane 125 (stodvajsetipet) Din. $\frac{1}{8}$ strane 31'25 (tridesetijedan $\frac{25}{100}$) Din.

Šakupljači oglasa dobivaju 20—25 % nagrade.

Našička tvornica tanina i paropila d. d. Zagreb

Mihanovićeva ulica 2. Telefon 5—11, listovni i brzojavni naslov Taninipila. Pilane u Sušine-Gjurgjenovcu, Andrijevcima, Ljeskovici, tvornice tanina, bačava, parketa i pokućtva u Sušine-Gjurgjenovcu, ispostave u svim većim mjestima. — Proizvadjia sve vrsti tvrdog gradjevnog i stolarskog drva, gorivo drvo, parkete, bačve za vino i pivo usvim veličinama.

Radionica za preciznu mehaniku

VILJEM SEQUARDT

Ljubljana, Dalmatinova ulica 5.

Teodoliti, tahimetri, nivelacijoni poljski i šumarski mjeraci instrumenti, nivel. letve, trasirke, libele, busole, mjeraci lanci i vrpce, planimetri, pantografi, ombrografi, ombrometri, višinski barometri, aneroidi, brojčani čekići, šumska kladiva i sve šumarske instrumente i potrebštine, crtači pribor, precizna šestila, tuši, svjetlobni prozirni i milimetarski papiri.

Brušenje risačih pera i sve popravke točno i solidno. Zamčeno precizna rektifikacija geodetskih instrumenata.

„SLAVEKS“

dion. društvo za šumsku industriju, Zagreb.

Proizvadj a i eksportira: Rezanu hrastovinu najbolje slavonske kakvoće sa pilane Brod n./S. Parenu i neparenu bukovu gradju znamenite kakvoće sa pilane Pakrac.

„SLAVEKS“

société anonyme d'exploitation forestière,
Zagreb.

Produit et exporte: Sciage Chêne, de meilleure qualité de Slavoniê de sa scierie de Brod s./S. Sciage Hêtre de la célèbre provenance de Pakrac de sa scierie de Pakrac (Slavonie) Etuvagé égal. Usine de talons en bois de Hêtre.

SLAVONIJA društvo na dionice za industriju drva

ZAGREB, Mažuraničev trg 11.

Telefon broj 20 - 56 i 17 - 22.
Osnovano godina 1904.
Zaposleno 1200 radnika.

Brzjavljiva: „SLAVONIJA“.
Dionička glavnica K 80,000.000.
Pričuvna glavnica K 37,5000.000.

Parna pilana, tvornica furnira, pokućstva, sjedala za stolice i parketa u Brodu na Savi.

Izradjuje razanu gradju iz svih vrsti tvrdog drveta, naročito iz slavonske hrastovine, zatim furnire iz svih vrsti domačog i eksotičnog drveta te iz voćaka. Sjedala za stolice i parketa iz hrastovine i bukovine.

Proizvadj a masivno pokućstvo iz bukovine, hrastovine, breštovine, jasenovine i javorovine.

Podružnice i zastupstva u Beogradu, Brodu n. S., Wienu, Pragu, Brnu, Budapešti, Segedinu, Oradea Mare (Nagyvárad), Aradu i Bukareštu.

Zrinjski trg 17

„DOM“

Telefon 4—42

DIONIČKO DRUŠTVO ZA DRVENE GRADNJE

Tvornica: Černomerec ZAGREB Brzoi. naslov: „Dom“

Radione za drvene konstrukcije i blanjanje, parna pilana. Tvornica za izradbu vrata, prozora, parketa i nutarnjih uredjaja. - Poduzeće za specijalne drvene gradnje, te izradbu drvenih kuća u rastavljenom i stabilnom stanju. - Radione za pokućstvo i za vrt po stanovitim tipovima. - Konstrukcije radione za izložbene zgrade te dvorane.

Preporuča svoju specijalnu tvornicu za izradbu jednoličnih kuća, prozora, vrata, parketa kao i jednoličnog pokućstva, baraka te svih vrsti konstrukcija izradjenih po stanovitim tipovima. — U svrhu pojeftinjenja i normaliziranja gradjevno-stolarskih radnja specijalizirali smo vlastiti pogonski odio za jeftinu izradbu na veliko te izradjujemo normalna okovana i neokovana vrata sa ili bez opšava i pošva u veličinama od $0,65 \times 2,00$ m, te $0,90 \times 2,00$ m, i dvokrilna $1,25 \times 2,25$ m svijetlosti; nadalje prozora $1,00 \times 1,77$ m, $1' - \times 1,35$ m, $1' - \times 1,02$ m, $0,90 \times 1,50$ m, $0,95 \times 1,90$ m, $1,50 \times 1,90$ m, stalno na zalihi, prema tomu uz svakodobnu dobavu.

Prvo jugoslavensko d. d. za šumsko gospodarstvo i industriju.

Centrala: Zagreb, Gjorgjićeva ulica 2/II.

Poduzeća: Parna pilana i tvornica kutija u Podgradcima kod Bosanske Gradiške. Vlastelinstvo Sirač kraj Daruvara.

Produkcija: sve vrsti jelovog rezanog materijala i gradjevne robe, bukovi rezani materijal pareni i nepareni, bukovo gorivo drvo, bukove podvlake, bukovi drveni ugljen i dr.

Uprava: Podgradci, p. Bos. Gradiška, Bosna.

Željezn. postaja: Okučani i Jasenovac.

Otprema robe: sa pilane do Bos. Gradiške vlastitom šumskom željeznicom, u Bos. Gradišci vlastito skladište na sav. obali. Otpremanje Savom preuzima se dijelom i vlastitim plovnim sredstvima.

Šumska industrija

FILIPA DEUTSCHA SINOVI

Vrhovčeva ul. 1

Z A G R E B

Telefon broj 47

PARNA PILANA U TUROPOLJU.

Export najfinije hrastovine. — Na skladištu ima velike količine potpuno **suve** hrastove gradje svih dimenzija.

UTEMELJENA GODINE 1860.

Industrija drva i parna pilana
VINKO AUGUSTIN, CELJE (SLOVENIJA).

Parna pilana u Št. Jurju ob južni željeznici izrađuje prvovrsne paralelne smrekove daske. Preuzima komisije iz smreke i bukve.

JADRANSKA BANKA BEOGRAD.

Dionička glavnica: Din. 60,000.000'--. Rezerva: Din. 30,000.000'--.

PODRUŽNICE:

Bled, Cavtat, Celje, Dubrovnik, Hercegnovi, Jelsa, Jesenice, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb.

Amerikanski odio.

Naslov za brzojavke: JADRANSKA.

Afiliirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.

FRANK SAKSER STATE BANK, Cortlandt Street 82, New-York City.

BANCO YUGOSLAVO DE CHILE, Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natalos, Porvenir.

Dioničarsko društvo za eksploataciju drva Zagreb, Gajeva ul. 32

Telefon 16-34, 14-55, 12-38.

Brzjavici: „EXPLOITAT“.

Parna pilana i tvornica
parketa Virovitica.

Parna pilana Teslić.

Prodajni ured Banja-Luka.

Proizvadjia i eksportira:

hrastovu robu, parenu i
neparenu bukovinu, me-
kanu rezanu gradju, gorivo
drvo te parkete.

Société Anonyme d'Exploitation forestière Zagreb, Gajeva ul. 32

Téléphone 16-34, 14-55, 12-38.

Télégrammes: „EXPLOITAT“.

Scierie à vapeur et fabrique
de parquets Virovitica.

Scierie à vapeur Teslić.

Bureau de vente Banja-Luka.

Produits et exportés:

matériaux eu chêne, hêtre
étuvé et non étuvé, bois ten-
dre matériaux de construction
et matériaux sciés et bois pour
chauffage et parquets.

„CROATIA“ dioničko društvo za industriju drva u Zagrebu, Zrinjski trg 17

Proizvadj a i eksportira raznovrsni drvni materijal.

Specijalna proizvodnja u Siraču kraj Pakraca:
bukov pareni in nepareni rezani materijal.

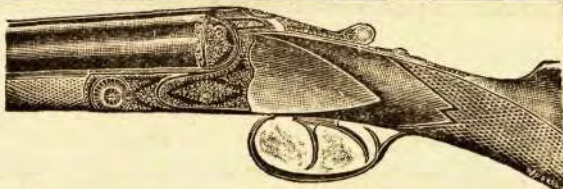
Puškarna v KRANJU

R. Z. Z O. Z.

Tvornica lov. pušaka s elektr. pogonom. Skladište svakovrsnog oružja, municije i lov. potrebština. Sve popravke izvršuje stručnjački.

Brzójavi: PUŠKARNA KRANJ.

Cijeniki na zahtjev!

Творница лов. пушака с електр. по-
гоном. Складиште сваковрсног ору-
жја, муниције и лов. потрепштина. Све
поправке извршује струћњачки.

Брзојави: ПУШКАРНА КРАЊ.

Ценике шаље на захтев!

„TEGMA“ INDUSTRIJSKO I TRGOVINSKO D.D. MIHANOVIĆEVA 2 ZAGREB TELEFON INT. 18-60

ODIO za građevni materijal - ODIO za željeznički materijal
- ODIO za centralna grijanja - ODIO za mineralna ulja -
TEHNIČKI ODIO

Glavno zastupstvo i skladište tvrtki :

Schoeller-Stahlwerke A.-G. Ternitz : Martin-čelik, čelik za alat-
čelik za brzotokarenje, spec. čelik. Svjetle osi za prenos : Transmisije-

Josip Winter & Co., Radeberg-Sachsen : Vodokazne cijevi.
Tehnička stakla.

„K. B“ A.-G., Wien : Elektromotori. Ventilatori. Ekshaustori.
Elektromaterijal.

„Watproof“ A.-G., Prag : Watproof, Asphalt, Tektina, Xyloleum,
Drvocement.

Plinsko ulje, Petrolej, Cilindersko ulje, Strojna ulja, Vatrene cijevi
za kotlove, Cijevi za plin, Staklarski kit, Krovna ljepenka, Sani-
tarni uređaji, Šarafi, Zakovice, Usadnici.

Šinje i sav ostali materijal za normalne i uskotračne željeznice.

PREKO 80% KLIJAVOSTI!

Kod nabave sjemenja

Crnog bora (pinus austriaca)

obratite se na domaču tvrtku

D. DUBRAVČIĆ, Nerežišće (Brač)

Cijene umjerene!

Sjeme zravo i čisto!

Lovske puške sviju vrsti

od jednostavnije do najfinije izrade, za sačmu ili kuglu, trocjevke, automatične pištole, flobertpuške, po tipu ili narudžbi, **municiju i pribor dobavlja najjeftinije**, nadalje preuzima i izvršuje **popravke i preudezbe** oružja sviju vrsti

SLOVENSKA TVORNICI ORUŽJA

prije: P. WERNIG, BOROVLJE, d. s. o. j.

RADOVLJICA (SLOVENIJA).

Strojeve za svakovrsnu obradu drveta

Gatre, skobelnike,
tesarske stolove,
kružne i pasne
pile i dr.

Turbine

izradjuju najsolid-
nije i najjeftinije:

Strojne tovarne in livarne d. d. Ljubljana.

ПРОМЕТНА БАНКА

а. д. БЕОГРАД

На углу Кнез Михајлове и улице Књегиње Љубице.

Телеграм-адреса: ПРОМЕТНА БАНКА, БЕОГРАД.

Телефон број 229 и 1430.

Капитал 5,000.000.— динара. Резервни фонд преко 4,500.000 динара.

Банка се бави свим банкарским пословима, експлоатацијом шума и индустријом дрвета, бродарством, експлоатацијом каменог угља из рудника „Тресибаба“, вађењем песка, шљунка и т. д.

Прима улоге на штедњу уз најповољније услове.

Финансира трговачка и индустријска предузећа.

CENTRALNA BANKA D. D. ZAGREB STROSSMAYEROVA ULICA 2.

Telegrafska adr.: Centrobanka. Telefon: 3-07, 5-56 i 7-13.

Uplaćena dionička glavnića K 100,000.000.

Pričuve K 10,000.000.

PODRUŽNICE I ISPOSTAVE:

Ivanec, Klanjec, Krapina, Maribor, Novi Sad, Požega, Pregrada, Stubica don., Varaždin, Veliko Trgovište.

Prima štedne uloške uz najpovoljnije ukmaćenje te ih isplaćuje bez obzira na bilo kakove ustanove o moratoriju - Obavlja sve burzovne transakcije uz najkulantnije uvjete. - Financira trgovačka i industrijalna poduzeća. - Posjeduje izravne veze na svim inozemnim tržištima,

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

je najmoderneje urejena in izvršuje vsa tiskarniška dela od najpriprostejšega do najmodernejšega.

Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige. — Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku. — Brošure in knjige v malih in tudi največjih nakladah. — Časopise, revije in mladinske liste.

Okusna oprema ilustriranih katalogov, cenikov in reklamnih listov.

Lastna izdelovalnica šolskih zvezkov.

Šolski zvezki za osnovne šole in srednje šole. Risanke, dnevniki in beležnice.

UČITELJSKA KNJIGARNA

prodaja slovenske znanstvene, strokovne, leposlovne, pripovedne in mladinske knjige; dalje knjige za osnovne šole, srednje in obrtne šole; zaloga vsakovrstnega papirja, pisalnih, risalnih in šolskih potrebščin in učil; razglednice, umetne in pokrajinske v veliki izbiri.

Ljubljana **Fr. Ševčik** Židovska ul. 8
puškar in trgovec z orožjem

Ustanovljeno l. 1882.

Kr. prodaja smodnika (baruta).

Na drobno in debelo.

Največe skladište raznovrsnih pušaka, repetiropistolja, samokresa te lov. pribora i municije. Upozorujem osobito na glasovite sulske zatvorene puške i trocjevke. Bogat izbor finih oprema za lovce.

Orožje i municiju samo uz dozvolu za nošenje oružja.

Raspošilje se po cijeloj državi.

Највеће складиште разноврсних пушака, репетирипиштоља, самокреса те ловачког прибора и муниције. Упозорујем особито на гласовите сулске затворене пушке и троцјевке. Богат избор финих опрема за ловце.

Оружје и муницију само уз дозволу за ношење оружја.

Распошиље се по цијелој држави.